

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Λογοδοτήσεις της επίδοσης των μαθητών/ριών στον λόγο των φοιτητριών
και φοιτητών που σπουδάζουν νηπιαγωγοί**

Accounts of pupils' achievement in early childhood student teachers' talk

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΟΥΡΑΝΙΑ ΚΙΖΙΜΙΔΟΥ

ΑΕΜ: 3958

ΕΠΟΠΤΡΙΑ: ΕΥΘΑΛΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

Β' ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΤΡΙΑ: ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

ΦΛΩΡΙΝΑ, ΜΑΪΟΣ 2023

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	4
Περίληψη	5
Abstract	6
1. Εισαγωγή	7
2. Θεωρητικό πλαίσιο	8
2.1 Η μελέτη της επίδοσης στο σχολείο στην Συμπεριφορική-Γνωστική Κοινωνική Ψυχολογία	8
2.2 Η Κοινωνική Ψυχολογία του Λόγου ως πλαίσιο για τη μελέτη του λόγου σχετικά με την επίδοση στο σχολείο	11
2.3 Ο Κοινωνικός Κονστρουξιονισμός ως επιστημολογικό πλαίσιο	12
2.4 Οπτικές στη Κοινωνική Ψυχολογία του Λόγου	13
2.5 Η ποιοτική έρευνα σχετικά με τις απόψεις των συμμετεχόντων/ουσών στη σχολική καθημερινότητα για την επίδοση	13
2.6 Το θεσμικό πλαίσιο της αξιολόγησης της επίδοσης των παιδιών στο Νηπιαγωγείο	17
3. Ερευνητικά ερωτήματα	18
4. Μεθοδολογικό πλαίσιο	19
4.1 Η ημι-δομημένη συνέντευξη ως μέθοδος συλλογής δεδομένων	19
4.2 Ημερολόγιο συνεντεύξεων	20
4.3 Η κοινωνικοψυχολογική ανάλυση λόγου ως μέθοδος ανάλυσης δεδομένων	24
5. Ανάλυση	26
5.1 Ερώτηση 8	26
5.2 Ερώτηση 9	28
5.3 Ερώτηση 10	30
5.4 Ερώτηση 11	33
5.5 Ερώτηση 12	36
5.6 Ερώτηση 13	38
5.7 Ερώτηση 14	40
5.8 Ερώτηση 15	43
5.9 Ερώτηση 16	46
5.10 Ερώτηση 17	50

5.11 Ερώτηση 18.....	52
5.12 Ερώτηση 19.....	54
5.13 Ερώτηση 20.....	57
5.14 Ερώτηση 21.....	59
5.15 Ερώτηση 22.....	62
5.16 Ερώτηση 23.....	65
6. Συζήτηση.....	67
Βιβλιογραφία	70
Παράρτημα 1.....	72
Παράρτημα 2.....	73

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την καθηγήτρια και επόπτρια μου κυρία Ευθαλία Κωνσταντινίδου για την καθοδήγηση της, τον χρόνο που αφιέρωσε, τις χρήσιμες συμβουλές και οδηγίες που μου έδωσε και το αμείωτο ενδιαφέρον της σε όλη τη διάρκεια εκπόνησης της πτυχιακής μου εργασίας. Ακόμα, θα ήθελα να ευχαριστήσω την καθηγήτρια μου και Β΄ βαθμολογήτρια κυρία Γεωργία Στεφάνου για τον χρόνο που διέθεσε στην αξιολόγηση της πτυχιακής μου εργασίας. Ευχαριστώ, επίσης, όλες τις συμφοιτήτριες μου που δέχτηκαν να με βοηθήσουν δίνοντάς μου συνεντεύξεις, καθώς χωρίς τη βοήθεια τους δεν θα ήταν δυνατή η διεξαγωγή αυτής της έρευνας. Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ στους γονείς μου και στην αδερφή μου για την στήριξή τους σε όλο το διάστημα των σπουδών μου.

Περίληψη

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι η μελέτη του τρόπου με τον οποίο κατασκευάζουν την επίδοση των μαθητών/ριών στο νηπιαγωγείο οι φοιτητές/ριες που σπουδάζουν νηπιαγωγοί, θέμα το οποίο έχει ελάχιστα ερευνηθεί με ποιοτικές μεθόδους. Καθώς η αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών/ριών αποτελεί μια σημαντική διαδικασία στην προσχολική εκπαίδευση για τους/τις νηπιαγωγούς, γι' αυτόν τον λόγο προέκυψε το ενδιαφέρον για τη μελέτη αυτού του θέματος. Σε σχέση με τη θεωρητική και τη μεθοδολογική της οπτική, η έρευνα βασίστηκε στο πλαίσιο της Κοινωνικής Ψυχολογίας του Λόγου. Η συλλογή δεδομένων έγινε με ημι-δομημένες συνεντεύξεις όπου συμμετείχαν οκτώ φοιτήτριες του τέταρτου έτους του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας που εκπαιδεύονται ως νηπιαγωγοί, ενώ η ανάλυση επικεντρώθηκε στις λογοδοτήσεις των συμμετεχουσών. Οι συνεντεύξεις περιλάμβαναν ερωτήσεις σχετικά με την αναγκαιότητα της αξιολόγησης στο νηπιαγωγείο και με την ευθύνη που έχουν οι εκπαιδευτικοί, οι γονείς και τα ίδια τα παιδιά για την επίδοσή τους στις παιδαγωγικές δραστηριότητες. Σημαντικά ευρήματα από την ανάλυση των λογοδοτήσεων ήταν ότι η αξιολόγηση των παιδιών είναι μια σημαντική διαδικασία, καθώς οι εκπαιδευτικοί μέσα απ' αυτήν παίρνουν ανατροφοδότηση και παρατηρούν την εξέλιξη του κάθε παιδιού. Επιπλέον, αναφέρεται ότι οι νηπιαγωγοί ευθύνονται για την επίδοση των παιδιών, αφού αυτοί/ες σχεδιάζουν τις δραστηριότητες. Ωστόσο, επίσης αναφέρεται ότι ευθύνονται και οι γονείς λόγω των προσδοκιών που έχουν για τα παιδιά τους, ενώ τα παιδιά ευθύνονται, αν δεν καταβάλλουν επαρκή προσπάθεια.

Λέξεις κλειδιά

Επίδοση στην προσχολική εκπαίδευση, κοινωνικοψυχολογική ανάλυση λόγου, λογοδοτήσεις των εκπαιδευόμενων φοιτητών/ριών

Abstract

The purpose of this project is to study the way early childhood student teachers construct children's achievement in kindergarten, a topic that has been little researched with qualitative methods. The interest in the study of this topic emerged because children's assessment is an important process for kindergarten teachers. In relation to its theoretical and methodological perspective, this research draws on Discursive Social Psychology. The collection of data was carried out with semi-structured interviews with the participation of eight female early childhood student teachers in the fourth year of studies at the University of Western Macedonia, while the analysis focused on the accounts of the participants. The interviews included questions regarding the necessity of assessment in kindergarten and the responsibility that teachers, parents and children themselves, have for children's performance in educational activities. Important findings from the analysis of the accounts were that children's assessment is an important process as the teachers through it get feedback and observe the development of each child. In addition, it is stated that kindergarten teachers are responsible for children's performance, since they plan these activities. However, it is also stated that parents are responsible too because of the expectations they have for their children, while children are responsible if they do not make adequate efforts.

Key words

Achievement in early childhood education, sociopsychological discourse analysis, student teachers' accounts

1. Εισαγωγή

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι η μελέτη του τρόπου που οι φοιτητές/ριες που εκπαιδεύονται ως νηπιαγωγοί κατασκευάζουν την επίδοση των παιδιών στο νηπιαγωγείο, δηλαδή του τρόπου που την περιγράφουν και την αξιολογούν, στο πλαίσιο ημιδομημένων συνεντεύξεων.

Καθώς, στο νηπιαγωγείο, όπως σε κάθε τυπικό εκπαιδευτικό πλαίσιο σήμερα, η αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών/ριών είναι θεσμοθετημένη ως μέρος του επίσημου προγράμματος σπουδών, η επίδοση, καλή και κακή, είναι σημαντικό ζήτημα της σχολικής καθημερινότητας, ιδιαίτερα για τους/τις νηπιαγωγούς που καλούνται να εφαρμόσουν το πρόγραμμα σπουδών και να αξιολογήσουν την επίδοση των παιδιών ως ανατροφοδότηση για την επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων.

Σύμφωνα με τον Πέκη (2020, σ. 131), η αξιολόγηση της επίδοσης των παιδιών είναι μια σημαντική και απαραίτητη διαδικασία η οποία πραγματοποιείται τόσο στο νηπιαγωγείο όσο και στο δημοτικό σχολείο. Η διαδικασία αυτή δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να παρουσιάσουν τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει, τις ικανότητες που έχουν αναπτύξει, το ταλέντο τους πάνω σε συγκεκριμένους τομείς και τον τρόπο που αντιδρούν σε διάφορα γεγονότα που πραγματοποιούνται γύρω τους. Ο/η εκπαιδευτικός πραγματοποιεί την αξιολόγηση της επίδοσης μαζί με το παιδί και με βάση τα αποτελέσματα που λαμβάνει καλείται να προβεί σε ενέργειες για να βοηθήσει το κάθε παιδί ξεχωριστά (Πέκης, 2020, σ. 134).

Επιπλέον, καθώς γενικότερα η επίδοση σε δραστηριότητες έχει καθιερωθεί ως μια σημαντική αξία της ανθρώπινης ζωής, έχει αποτελέσει ένα από τα κεντρικά ενδιαφέροντα της εκπαιδευτικής έρευνας (Ντολιοπούλου & Γουργιώτου, 2008, Ρεκαλίδου, 2011) αλλά και της κοινωνικοψυχολογικής έρευνας που αφορά την εκπαίδευση (Rubie-Davies, Stephens & Watson, 2015). Στην αξιολόγηση των παιδιών, ο/η νηπιαγωγός καλείται να συνυπάρξει μαζί με τους/τις μαθητές/ριές του/της και να πραγματοποιήσει τη διαδικασία με τη βοήθειά τους (Ρεκαλίδου, 2011, σ. 19). Η αξιολόγηση, λοιπόν, συμβάλλει στη διαδικασία μάθησης, δίνοντας τη δυνατότητα στους/στις μαθητές/ριες να παρατηρήσουν τόσο την εξέλιξή τους σε γνωστικό επίπεδο όσο και στον τομέα των δεξιοτήτων τους, αλλά και να δημιουργήσουν τα

κατάλληλα κίνητρα για να επιτύχουν τους μελλοντικούς τους στόχους (Ντολιοπούλου & Γουργιώτου, 2008).

Ωστόσο, όπως έφερε στο προσκήνιο η θεωρία της αυτο-εκπληρούμενης προφητείας (Rosental & Jacobson, 1968), οι νηπιαγωγοί διαμορφώνουν προσδοκίες για τους/τις μαθητές/ριές τους. Αυτό οδηγεί τους/τις μαθητές/ριες να υιοθετούν με την σειρά τους τις απόψεις που έχουν οι εκπαιδευτικοί για αυτούς/ές και να συμπεριφέρονται με βάση αυτήν την εικόνα που έχει διαμορφωθεί για αυτούς/ές. Αυτό σαν αποτέλεσμα έχει τη μείωση των επιδόσεων των παιδιών, στην περίπτωση που ο/η νηπιαγωγός έχει προσδοκίες ότι δεν θα τα πάνε καλά. Είναι σημαντικό, λοιπόν, να δοθεί έμφαση στην σχέση που πρέπει να έχει ο/η νηπιαγωγός με τους/τις μαθητές/ριές του/της, καθώς αυτή η σχέση επηρεάζει την σχολική τους επιτυχία.

2.Θεωρητικό πλαίσιο

2.1 Η μελέτη της επίδοσης στο σχολείο στη Συμπεριφορική-Γνωστική Κοινωνική Ψυχολογία

Η μελέτη της ακαδημαϊκής επίδοσης έχει απασχολήσει την παραδοσιακή Κοινωνική Ψυχολογία με ποικίλους τρόπους. Από τις σημαντικότερες θεωρητικές οπτικές που έχουν αναδειχθεί είναι η θεωρία της αυτο-εκπληρούμενης προφητείας του Rosenthal, η θεωρία του Weiner σχετικά με την απόδοση της ακαδημαϊκής επίδοσης και η θεωρία της αυτο-αποτελεσματικότητας του Bandura.

Αρχικά, μια θεωρία που έχει αναπτυχθεί είναι αυτή της αυτο-εκπληρούμενης προφητείας. Η αυτο-εκπληρούμενη προφητεία αφορά μια προσδοκία σχετικά με την συμπεριφορά που έχει το ίδιο το άτομο είτε κάποιο άλλο, η οποία πραγματοποιείται επειδή το ίδιο το άτομο δρα με τέτοιο τρόπο, ώστε αυτή η προσδοκία στο τέλος να πραγματοποιείται (Aronson, Wilson & Sommers, 2020, σ. 614).

Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, ένα άτομο έχει μια προσδοκία για τον τρόπο που συμπεριφέρεται κάποιος συνάνθρωπός του και η προσδοκία αυτή επηρεάζει την συμπεριφορά του προς αυτόν. Έτσι, λοιπόν, το άτομο συμπεριφέρεται με βάση αυτήν την

αρχική άποψη-προσδοκία που είχε για τον άλλον άνθρωπο και την επαληθεύει (Aronson κ.ά., 2020, σ. 72).

Οι Rosenthal και Jacobson πραγματοποίησαν έρευνα σχετικά με την αυτο-εκπληρούμενη προφητεία. Η έρευνα αυτή πραγματοποιήθηκε σε ένα δημοτικό σχολείο και σ' αυτήν συμμετείχαν οι μαθητές/ριές του. Οι ερευνητές ανέφεραν στους/στις εκπαιδευτικούς ότι υπάρχουν κάποιοι/ες μαθητές/ριές τους, οι οποίοι/ες διέθεταν υψηλό IQ και πως ήταν σίγουροι ότι σε λίγα χρόνια θα είναι καλύτεροι από τους/τις συμμαθητές/ριές τους. Κάτι τέτοιο βέβαια δεν ίσχυε, αφού οι ερευνητές διάλεξαν τυχαία αυτά τα παιδιά. Οι εκπαιδευτικοί ήταν οι μόνοι που γνώριζαν τα αποτελέσματα του IQ τεστ για τα συγκεκριμένα παιδιά. Οι ερευνητές, λοιπόν, εντόπισαν το επίπεδο της τάξης και όταν ολοκληρώθηκε η σχολική χρονιά κάλεσαν τα παιδιά να συμμετέχουν σε ένα ακόμα τεστ νοημοσύνης (Κοκκινάκη, 2005, σσ. 43-44).

Η προσδοκία που δημιούργησαν οι ερευνητές στους/στις δασκάλους/ες επιβεβαιώθηκε, αφού παρατηρήθηκε ότι οι μαθητές/ριες που υποτίθεται πως είχαν προοπτικές να πετύχουν στο μέλλον είχαν μεγαλύτερο βαθμό στο τεστ νοημοσύνης από ότι οι υπόλοιποι/ες. Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν σ' αυτήν την έρευνα ανέφεραν ότι δεν έδωσαν περισσότερη βοήθεια στα παιδιά για τα οποία οι ερευνητές είχαν δημιουργήσει αυτήν την προσδοκία. Αντίθετα, ανέφεραν ότι αφιέρωσαν σ' αυτά τα παιδιά λιγότερο χρόνο σε σχέση με τα άλλα (Aronson κ.ά., 2020, σσ. 73-74).

Σε έρευνες που ακολούθησαν παρατηρήθηκε ότι οι δάσκαλοι/ες αντιμετώπιζαν με διαφορετικό τρόπο τους/τις μαθητές/ριες που ήταν καλύτεροι/ες από τους/τις άλλους/ες. Σ' αυτούς/ες που πίστευαν ότι θα έχουν καλύτερη επίδοση, παρείχαν περισσότερο υποστηρικτικό υλικό και ευκαιρίες μέσα στην τάξη, τους/τις ενθάρρυναν σε μεγαλύτερο βαθμό και τους/τις έδιναν μεγαλύτερη προσοχή από ότι στους/στις υπόλοιπους/ες μαθητές/ριες (Aronson κ.ά., 2020, σ. 74).

Όπως συμπεραίνει η Κοκκινάκη, «οι έρευνες αυτές ενισχύουν την άποψη ότι οι αυτο-εκπληρούμενες προφητείες δεν είναι αποτέλεσμα συνειδητής προσπάθειας των ατόμων να επιβεβαιώσουν τα σχήματά τους, αλλά αντίθετα προκύπτουν ακούσια και ασυνείδητα» (Κοκκινάκη, 2005, σ. 44).

Ακόμα, μια θεωρία είναι αυτή της απόδοσης της ακαδημαϊκής επίδοσης του Weiner, η οποία ερευνά τη δυνατότητα του ατόμου να κατανοήσει την επίδοσή του, να κατανοήσει δηλαδή

γιατί αποτυγχάνει ή επιτυγχάνει στην προσπάθεια του να ολοκληρώσει ένα ακαδημαϊκό έργο. Επίσης, αναφέρεται στον τρόπο που το αποτέλεσμα της αποτυχίας ή της επιτυχίας θα επιδράσει στα συναισθήματα του ατόμου καθώς και στον λόγο που θα το οδηγήσει στην επανάληψη της πράξης (Κοκκινάκη, 2005, σ. 71).

Η έδρα απόδοσης, η σταθερότητα και η δυνατότητα ελέγχου αποτελούν τρεις παράγοντες που συμβάλλουν στην επεξήγηση της αποτυχίας και της επιτυχίας. Η έδρα απόδοσης αναφέρεται στους παράγοντες, εσωτερικούς και εξωτερικούς, που επηρεάζουν την προσπάθεια του ατόμου. Η σταθερότητα εξετάζει αν οι παράγοντες που επηρεάζουν την απόδοση είναι σταθεροί ή αλλάζουν. Τέλος, η δυνατότητα ελέγχου σχετίζεται με την ικανότητα του ίδιου του ατόμου να μπορεί να καθορίσει τους παράγοντες που επηρεάζουν την προσπάθειά του (Κοκκινάκη, 2005, σσ. 71-72).

Τέλος, η θεωρία της αυτο-αποτελεσματικότητας του Bandura εστιάζει στην έλλειψη συμμετοχής των παιδιών, στην αδιαφορία τους για τα σχολικά μαθήματα, καθώς και στους τρόπους με τους οποίους μπορεί να βελτιωθεί αυτή η κατάσταση. Σύμφωνα με τον Bandura, αυτο-αποτελεσματικότητα ορίζεται ως η πεποίθηση που έχει το κάθε άτομο ότι διαθέτει τις κατάλληλες ικανότητες για να μπορέσει να πραγματοποιήσει ένα συγκεκριμένο έργο, δηλαδή να πραγματοποιήσει συγκεκριμένες δραστηριότητες, κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες οι οποίες αφορούν το πλαίσιο της τάξης μέσα στο οποίο οι μαθητές/ριες καλούνται να ανταπεξέλθουν. Αυτές οι ικανότητες σχετίζονται με τον βαθμό που το κάθε άτομο πιστεύει στον εαυτό του για να μπορέσει να ανταπεξέλθει σ' αυτό το έργο που θέλει να ολοκληρώσει (Bandura, 1997).

Η αυτο-αποτελεσματικότητα, λοιπόν, του/της κάθε μαθητή/ριας είναι υπεύθυνη για την σχολική τους επίδοση καθώς και για την συμμετοχή τους στο κάθε μάθημα. Πιο συγκεκριμένα, τονίζεται ότι οι μαθητές/ριες που θεωρούν ότι μπορούν να ολοκληρώσουν με επιτυχία μια δραστηριότητα, δηλαδή αυτοί/ές που έχουν υψηλή αυτο-αποτελεσματικότητα, θα έχουν εν τέλει καλύτερη επίδοση, θα δώσουν την κατάλληλη αξία στη δραστηριότητα, θα έχουν περισσότερη υπομονή και θα προσπαθήσουν περισσότερο για να την ολοκληρώσουν. Ακόμα και αν κάποιοι/ες μαθητές/ριες δυσκολευτούν στη διαδικασία ολοκλήρωσης της δραστηριότητας, θα ζητήσουν πολύ εύκολα τη βοήθεια των υπόλοιπων συμμαθητών/ριών τους αλλά και του/της εκπαιδευτικού. Αυτοί/ές οι μαθητές/ριες θα ζητούν μόνοι τους από τους/τις εκπαιδευτικούς να τους/τις αναθέσουν τις πιο δύσκολες δραστηριότητες (Zimmerman, 2000).

Από την άλλη πλευρά, οι μαθητές/ριες που θεωρούν ότι δεν μπορούν να ολοκληρώσουν τη δραστηριότητα, δηλαδή αυτοί/ές που έχουν χαμηλή αυτο-αποτελεσματικότητα, αποφεύγουν να αναλάβουν οποιαδήποτε δραστηριότητα. Ακόμη, θέλουν να δείξουν στους/στις συμμαθητές/ριές τους ότι δεν κατάφεραν να ολοκληρώσουν τη δραστηριότητα επειδή δεν προσπάθησαν και όχι γιατί τους/τις δυσκόλεψε. Τέλος, παρόλο που δυσκολεύονται δεν ζητούν βοήθεια ούτε από τους/τις εκπαιδευτικούς αλλά ούτε και από τα υπόλοιπα παιδιά της τάξης. Βασικό τους ενδιαφέρον αποτελεί ο βαθμός που θα πάρουν και όχι η απόκτηση γνώσεων (Zimmerman, 2000).

Όλες αυτές οι θεωρίες μπορούν να συνδεθούν μεταξύ τους προκειμένου να ερευνηθεί η υποκειμενική αντίληψη των ατόμων για τις επιδόσεις τους. Παρόλο που η καθεμία από αυτές τις θεωρίες δίνει έμφαση σε μία διαφορετικού τύπου ερμηνεία της επίδοσης και οι τρεις εν τέλει εκπροσωπούν πως η υποκειμενική αντίληψη για την επίδοση είναι αυτή που διαμορφώνει την τελική επίδοση των μαθητών/ριών στο σχολείο.

2.2 Η Κοινωνική Ψυχολογία του Λόγου ως πλαίσιο για τη μελέτη του λόγου σχετικά με την επίδοση στο σχολείο

Η Κοινωνική Ψυχολογία σήμερα αποτελείται από πολλές και διαφορετικές πορείες (Dickerson, 2021, σ. 36). Πιο συγκεκριμένα, οι διάφορες θεωρίες της Κοινωνικής Ψυχολογίας που έχουν αναπτυχθεί αναφέρουν ότι το κάθε άτομο κατανοεί τον κοινωνικό κόσμο και χρησιμοποιεί αυτές τις απόψεις που έχει ήδη σχηματίσει στις αλληλεπιδράσεις του με τα υπόλοιπα άτομα (Dickerson, 2021, σ. 37). Όσον αφορά την Κοινωνική Ψυχολογία του Λόγου-Κριτική Κοινωνική Ψυχολογία, οι ερευνητές/ριες αναφέρουν ότι όταν η Κοινωνική Ψυχολογία δε βασίζεται στους κοινωνικούς παράγοντες αλλά στο άτομο τότε δε διακρίνεται από πολιτική ουδετερότητα αλλά από πολιτική αφέλεια (Dickerson, 2021, σ. 38). Οι κριτικοί κοινωνικοί ψυχολόγοι εστιάζουν σε μια εναλλακτική αντιμετώπιση των κοινωνικών φαινομένων παρόλο που έχουν πολλές διαφορές στις απόψεις τους. Σύμφωνα με τον Billig, οι κριτικοί κοινωνικοί ψυχολόγοι δεν δίνουν σημασία στην ατομική νόηση αλλά στους τρόπους που οι σκέψεις των ανθρώπων συνδέονται και σχηματίζονται από το πολιτισμικό και ιστορικό τους υπόβαθρο. Πιο συγκεκριμένα, οι απόψεις, οι στάσεις και τα στερεότυπα σχηματίζονται με βάση τις απόψεις και τις συζητήσεις των ανθρώπων εντός του πολιτισμικού τους πλαισίου χωρίς να θεωρείται ότι δημιουργούνται αυθόρμητα (Dickerson, 2021, σ. 38).

Από την άλλη πλευρά, η Συμπεριφορική-Γνωστική Κοινωνική Ψυχολογία ασχολείται με το εξωτερικό περιβάλλον (Dickerson, 2021, σ. 38). Αναφέρεται ακόμα και στους καταστασιακούς προσδιοριστικούς παράγοντες της συμπεριφοράς, με τους οποίους οι άνθρωποι μπορούν να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο συσχετίζονται τα πράγματα που θεωρούν συνεμφανιζόμενα (Dickerson, 2021, σ. 40). Η Συμπεριφορική-Γνωστική Κοινωνική Ψυχολογία, δηλαδή, δίνει τη δυνατότητα στους/στις ερευνητές/ριες να παρουσιάσουν με αποδείξεις την επιτυχία της, αφού βασίζεται στην ταυτοποίηση των αιτιακών συνδέσεων μεταξύ συγκεκριμένων μεταβλητών (Dickerson, 2021, σ. 41).

2.3 Ο Κοινωνικός Κονστρουξιονισμός ως επιστημολογικό πλαίσιο

Ο Κοινωνικός Κονστρουξιονισμός αποτελεί έναν νεότερο όρο στην Κοινωνική Ψυχολογία. Αυτή η θεωρία επικεντρώνεται στον τρόπο που οι άνθρωποι καταλαβαίνουν τον κόσμο και τους συνανθρώπους τους. Σημαντικό κομμάτι του Κοινωνικού Κονστρουξιονισμού αποτελεί η μικροκοινωνιολογική προσέγγιση της Θεωρίας της Κοινωνικής Αλληλεπίδρασης, με την οποία ασχολήθηκε ο George Mead (Burr, 2015). Σύμφωνα με την Burr, ο Mead ανέπτυξε τη θεωρία της συμβολικής αλληλεπίδρασης, σύμφωνα με την οποία το κάθε άτομο δημιουργεί την ταυτότητα τόσο του ίδιου όσο και των άλλων γύρω του με βάση τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ τους (Burr, 2015). Ο Κοινωνικός Κονστρουξιονισμός τονίζει, ακόμα, πως η γνώση του ατόμου για τον κόσμο δεν προκύπτει μόνο μέσα από την παρατήρηση των γεγονότων που λαμβάνουν χώρα γύρω του (Burr, 2015). Αμφισβητώντας και τη μεροληψία που διακατέχει το άτομο, προσπαθεί να κάνει αντιληπτή την άποψη ότι στην πραγματικότητα υπάρχουν πολλοί και διαφορετικοί τρόποι με τους οποίους ο κάθε άνθρωπος καταλαβαίνει τον κόσμο (Burr, 2015). Αυτοί οι τρόποι συνυπάρχουν όλοι μαζί, κανένας όμως δεν μπορεί να θεωρηθεί απόλυτα αληθινός (Burr, 2015).

Για να μπορέσει, λοιπόν, το άτομο να καταλάβει τον κόσμο και όλα τα γεγονότα που συμβαίνουν γύρω του είναι απαραίτητο να λάβει υπόψη του τους ιστορικούς, πολιτισμικούς και γλωσσικούς παράγοντες (Willig, 2015). Σκοπός του Κοινωνικού Κονστρουξιονισμού είναι η κατανόηση των ποικίλων τρόπων με τους οποίους δημιουργείται η κοινωνική πραγματικότητα, η αποσαφήνιση των δεδομένων που διαμορφώνουν αυτούς τους τρόπους και τέλος, η διερεύνηση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν στον άνθρωπο και στην κοινωνία (Willig, 2015). Είναι σημαντικό λοιπόν, να γίνει κατανοητό ότι ο Κοινωνικός Κονστρουξιονισμός προτείνει πως ο κάθε άνθρωπος είναι καλό να αντιμετωπίζει με κριτική

ικανότητα τους τρόπους που υπάρχουν ήδη για να μπορέσει να καταλάβει τον κόσμο γύρω του (Burr, 2015).

2.4 Οπτικές στη Κοινωνική Ψυχολογία του Λόγου

Στη βιβλιογραφία επισημαίνεται ότι υπάρχουν δύο απόψεις, οι οποίες δεν μοιάζουν μεταξύ τους, σχετικά με τον τρόπο που διατυπώνεται με ακρίβεια ο όρος «λόγος». Η πρώτη άποψη στηρίζεται στην εθνομεθοδολογική προσέγγιση και η δεύτερη στη φουκοϊκή (Μποζατζής & Δραγώνα, 2011, σ. 36).

Στην εθνομεθοδολογική προσέγγιση, σύμφωνα με τους Potter και Wetherell, ο λόγος δεν δίνει τη δυνατότητα στους/στις ερευνητές/ριες να δημιουργήσουν εικασίες για έννοιες εκτός από αυτόν (Μποζατζής & Δραγώνα, 2011, σ. 37). Οι ίδιοι αναφέρουν τα ερμηνευτικά ρεπερτόρια, τα οποία χρησιμοποιούνται από τους/τις ερευνητές/ριες για να ορίσουν δράσεις και γεγονότα και χαρακτηρίζονται ως ένας κατάλογος όρων (Potter και Wetherell, 2009 ό. ά. στο Μποζατζής & Δραγώνα, 2011, σ. 38). Από την άλλη πλευρά, όσον αφορά τη φουκοϊκή προσέγγιση, ο Ian Parker αναφέρει ότι η ανάλυση λόγου πρέπει να έχει πολιτικό χαρακτήρα και να παρουσιάζει κάτι καινούριο στον πολιτικό και κοινωνικό τομέα. Τέλος, ο Parker εμπιστεύεται τους/τις κοινωνικούς ψυχολόγους που πραγματοποιούν αναλύσεις για τις διεργασίες της εξουσίας που περιέχουν τόσο φουκοϊκούς όσο και μαρξιστικούς όρους (Μποζατζής & Δραγώνα, 2011, σ. 38).

2.5 Η ποιοτική έρευνα σχετικά με τις απόψεις των συμμετεχόντων/ουσών στη σχολική καθημερινότητα για την επίδοση

Από τη διερεύνηση της βιβλιογραφίας ποιοτικής έρευνας σχετικής με τις απόψεις των συμμετεχόντων/ουσών προέκυψε ότι η έρευνα αυτή είναι ελάχιστη.

Η έρευνα των Peterson, Rubie-Davies, Elley-Brown, Widdowson, Dixon & Irving (2011) εξετάζει τις απόψεις των μαθητών/ριών, των εκπαιδευτικών και των γονέων όσον αφορά ποιοι/ες είναι υπεύθυνοι/ες για την σχολική επίδοση των παιδιών. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα αυτή μελετά τη γλώσσα που χρησιμοποιούν οι συμμετέχοντες/ουσες σχετικά με την ευθύνη που έχουν για την σχολική επιτυχία και αποτυχία των μαθητών/ριών. Οι απόψεις που έχουν υιοθετήσει είναι πιθανόν να επηρεάσουν τις ικανότητες των παιδιών, τις ειδικές

γνώσεις που θα αποκτήσουν στο σχολείο και την σχολική τους επιτυχία (Peterson et al, 2011).

Ως μέθοδος συλλογής δεδομένων επιλέχθηκαν οι ομάδες εστίασης. Αυτή η μέθοδος θεωρήθηκε ως η καλύτερη για τη διεξαγωγή της έρευνας, καθώς έτσι οι συμμετέχοντες/ουσες είχαν τη δυνατότητα να εκφράσουν ελεύθερα τις απόψεις τους απαντώντας στις ερωτήσεις που τους/τις είχαν τεθεί μέσα στο πλαίσιο των ημι-δομημένων συνεντεύξεων. Η ανάλυση δεδομένων έγινε με τη διαδικασία του τριγωνισμού. Όλοι/ες οι ερευνητές/ριες είχαν διαβάσει προσεκτικά τις απομαγνητοφωνήσεις των συνεντεύξεων που είχαν πάρει από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες. Οι απομαγνητοφωνήσεις είχαν κατηγοριοποιηθεί σε τμήματα για να διευκολυνθούν οι ερευνητές/ριες στην κατανόηση των απόψεων των συνεντευξιαζόμενων και για να υπάρξει ένα κοινό σύστημα για την κωδικοποίησή τους. Έπειτα, ακολούθησε η σύγκριση των κωδικοποιήσεων που προέκυψαν από τις απομαγνητοφωνήσεις από τον/την κάθε ερευνητή/ρια ξεχωριστά (Peterson et al., 2011).

Οι ομάδες εστίασης είχαν ως στόχο να μελετήσουν τις σκέψεις των μαθητών/ριών, των γονέων και των εκπαιδευτικών για τον σκοπό του σχολείου, τις προβλέψεις τους για την σχολική επιτυχία των παιδιών και για την ευθύνη που έχει η κάθε ομάδα σχετικά με την επίδοση των παιδιών. Οι ερευνητές/ριες έθεσαν στους γονείς και στους/στις εκπαιδευτικούς την ερώτηση «Ποιος είναι υπεύθυνος για την εκπαίδευση των παιδιών;» και αντίστοιχα στα παιδιά την ερώτηση «Ποιος είναι υπεύθυνος για τα επιτεύγματά σας στη μάθηση;» (Peterson et al., 2011).

Σ' αυτήν την έρευνα συμμετείχαν 43 μαθητές/ριες, 27 εκπαιδευτικοί και 22 γονείς από τρία σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε μια μεγάλη αστική περιοχή της Νέας Ζηλανδίας. Η επιλογή των σχολείων έγινε έτσι ώστε να αντιπροσωπεύονται τα άτομα που βρίσκονται σε όλες τις κοινωνικές και οικονομικές τάξεις, δηλαδή σε υψηλή, μεσαία αλλά και χαμηλή. Πιο συγκεκριμένα, δημιουργήθηκαν ομάδες εστίασης με την καθεμία να απαρτίζεται από 5 έως 10 άτομα. Από αυτές τις ομάδες συνολικά πέντε ανήκαν σε χαμηλή κοινωνική και οικονομική τάξη, τέσσερις σε μεσαία και επίσης τέσσερις σε υψηλή κοινωνική και οικονομική τάξη. Επιπλέον, σημαντικό κριτήριο για την επιλογή του δείγματος της έρευνας έπαιξε τόσο το φύλο όσο και η εθνικότητα των μαθητών/ριών που συμμετείχαν σ' αυτήν. Αναλυτικότερα, συμμετείχαν 21 μαθητές και 22 μαθήτριες από τους οποίους οι 30 ήταν Νεοζηλανδοί με καταγωγή από την Ευρώπη, 5 Μαορί, 4 Πολυνήσιοι και 4 από άλλα μέρη.

Σημαντική προϋπόθεση για τους/τις μαθητές/ριες που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν να αντιπροσωπεύουν ποικίλες εθνικότητες, να έχουν διάφορες ικανότητες και να είναι από 13 έως 15 ετών. Παρόλο που όλοι/ες οι συμμετέχοντες/ουσες γνωρίζονταν δεν είχαν αναπτύξει υποχρεωτικά φιλικούς δεσμούς μεταξύ τους (Peterson et al., 2011).

Όλοι/ες οι συμμετέχοντες/ουσες κλήθηκαν να δώσουν συνεντεύξεις στα σχολεία, οι οποίες μαγνητοφωνούνταν και είχαν διάρκεια μια ώρα. Κάθε ομάδα εστίασης δεχόταν οδηγίες από έναν/μία συντονιστή/ρια που είχε την κατάλληλη εμπειρία και κάποιος/α κρατούσε σημειώσεις από όσα έλεγαν οι συμμετέχοντες/ουσες. Στην συνέχεια, πραγματοποιήθηκαν οι απομαγνητοφωνήσεις όπου μαζί με τις σημειώσεις αποτέλεσαν τα βασικά στοιχεία της έρευνας. Οι ερευνητές πριν την κάθε συνέντευξη χαιρέτησαν τους/τις συνεντευξιζόμενους και τους μοίρασαν σνακ για να αισθανθούν πιο οικεία. Οι ίδιοι, επίσης, συζήτησαν με την κάθε ομάδα εστίασης πώς θα πραγματοποιηθεί η έρευνα και απάντησαν σε ερωτήσεις για τον εαυτό τους (Peterson et al., 2011).

Όσον αφορά τα ευρήματα της έρευνας παρατηρήθηκαν διαφορές στις απόψεις των τριών ομάδων εστίασης όσον αφορά αυτούς/ές που ευθύνονται για την σχολική επιτυχία των μαθητών/ριών. Ειδικότερα, οι μαθητές/ριες ανέφεραν ότι γνωρίζουν πόσο σημαντικό ρόλο έχουν οι ίδιοι/ες όσον αφορά την σχολική τους επιτυχία και ότι οι υψηλές επιδόσεις τους εξαρτώνται από αυτούς/ές. Τα παιδιά τόνισαν πως είναι καλό να προσπαθούν όσο το δυνατόν περισσότερο, γιατί αλλιώς δεν θα μπορέσουν να δώσουν την ανάλογη προσοχή στους/στις εκπαιδευτικούς. Ωστόσο, κάποια παιδιά δεν ανέλαβαν την ευθύνη για την σχολική τους επιτυχία αλλά την απέδωσαν στους/στις δασκάλους/ες. Τα ίδια, θεωρούν ακόμα πολύ σημαντική την σχέση που έχουν με τους/τις εκπαιδευτικούς τους αναφέροντας ότι πρέπει να τους παρέχουν την κατάλληλη βοήθεια. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν και παιδιά που θεωρούν πως ένας/μία καλός/ή δάσκαλος/α δεν είναι υπεύθυνος/η για την σχολική τους επιτυχία, καθώς θεωρούν ότι η προσωπική τους ευθύνη και το κίνητρό τους είναι αρκετά για να τους οδηγήσουν σ' αυτήν. Τέλος, όλοι/ες οι μαθητές/ριες ανέφεραν πως σημαντικό ρόλο στην επιτυχία τους έχουν και οι γονείς τους, οι οποίοι είναι σημαντικό να τους/τις υποστηρίζουν, να τους/τις ενθαρρύνουν, να δημιουργούν το κατάλληλο περιβάλλον για μάθηση και να τους/τις βοηθούν με τα μαθήματά τους (Peterson et al., 2011).

Στην έρευνα φαίνεται πως οι γονείς από τη μεσαία κοινωνική και οικονομική τάξη θεωρούν ότι η επιτυχία των παιδιών τους εξαρτάται από αυτά, σε αντίθεση με τις άλλες δύο κοινωνικές τάξεις, οι οποίες υποστηρίζουν ότι η επίδοση επηρεάζεται από τα παιδιά, από

τους γονείς αλλά και από τους/τις εκπαιδευτικούς δίνοντας έμφαση στην σχέση μεταξύ εκπαιδευτικού και παιδιών. Αναφέρεται ακόμα ότι κάποιοι/ες θεωρούν απαραίτητο οι γονείς να δείχνουν ενδιαφέρον για το παιδί τους και γι' αυτά που κάνει στο σχολείο δίνοντάς του έτσι κίνητρο και βοήθεια όπου αντιμετωπίζει δυσκολία. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην έρευνα διατύπωσαν πως είναι σημαντικό τα παιδιά να κατανοήσουν ότι η σχολική τους επιτυχία εξαρτάται από την προσπάθεια που θα καταβάλλουν τα ίδια. Με αυτήν την άποψη οι εκπαιδευτικοί αποστασιοποιούνται από την ευθύνη για την επίδοση των παιδιών και αποδίδουν την κακή επίδοση στους/στις μαθητές/ριες. Όλοι/ες οι εκπαιδευτικοί, ακόμα, τονίζουν πως οι γονείς είναι αυτοί που οφείλουν να ελέγχουν αν τα παιδιά τους έκαναν τα μαθήματά τους για να ενισχύσουν την επίδοσή τους. Σημαντικό ρόλο όμως, σύμφωνα με τους/τις δασκάλους/ες έχουν και οι προσδοκίες που οι γονείς υιοθετούν για τα παιδιά τους αλλά και η έλλειψη πόρων στα σχολεία που εμποδίζουν τους/τις εκπαιδευτικούς, σύμφωνα με τα λεγόμενά τους, να βοηθήσουν τα παιδιά (Peterson et al., 2011).

Συμπερασματικά, σ' αυτήν την έρευνα συμμετείχαν μαθητές/ριες, εκπαιδευτικοί και γονείς οι οποίοι είχαν διαφορετικές απόψεις σχετικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν την σχολική επιτυχία των παιδιών. Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές/ριες και οι γονείς θεωρούν ότι ευθύνονται οι εκπαιδευτικοί για την επίδοση των παιδιών και οι εκπαιδευτικοί με την σειρά τους θεωρούν υπεύθυνους τους γονείς και τα ίδια τα παιδιά. Επίσης, μέσα από την έρευνα οι συμμετέχοντες/ουσες θεωρούν ότι η αποτυχία είναι αποτέλεσμα της έλλειψης προσπάθειας. Τα αποτελέσματα της έρευνας θεωρούνται ιδιαίτερα ισχυρά, καθώς το δείγμα της έρευνας αποτελείται από τρεις ομάδες άμεσων ενδιαφερόμενων. Τέλος, η έρευνα αυτή έχει κάποιους περιορισμούς. Αρχικά, κάποια άτομα είναι σίγουρα για τον εαυτό τους και έτσι μπορούν να πείσουν τους/τις άλλους/ες να υιοθετήσουν την άποψη τους. Ένας ακόμη περιορισμός που αναφέρεται είναι τα στερεότυπα ως προς το φύλο που παρατηρούνται όταν οι γονείς μιλάνε για τα παιδιά τους. Ο τρίτος και τελευταίος περιορισμός αφορά το δείγμα της έρευνας, καθώς όλοι/ες ήταν κάτοικοι μιας μεγάλης αστικής περιοχής και έτσι περιορίζεται η γενίκευση των ευρημάτων της έρευνας. Γι' αυτό σε μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν τα ευρήματα για να δημιουργηθούν νέες ερωτήσεις, τις οποίες οι ερευνητές θα απευθύνουν σε ένα πιο ευρύ πλαίσιο συμμετεχόντων/ουσών και να τις μελετήσουν με βάση κάποιες νέες προϋποθέσεις που θα τεθούν (Peterson et al., 2011).

2.6 Το θεσμικό πλαίσιο της αξιολόγησης της επίδοσης των παιδιών στο Νηπιαγωγείο

Ο τρόπος που γίνεται κατανοητή η επίδοση των παιδιών στο νηπιαγωγείο προσδιορίζεται στη θεσμοθέτηση της αξιολόγησης των παιδιών από τα προγράμματα σπουδών του νηπιαγωγείου.

Σύμφωνα με το Πρόγραμμα του 2014, η αξιολόγηση των μαθητών/ριών συμβάλλει στη διαδικασία μάθησης στον χώρο του νηπιαγωγείου (Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου, 2014, σ. 46). Η διαδικασία αυτή είναι απόλυτα σημαντική καθώς συμβάλλει στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών και στη βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου. Βοηθά όλους/ες αυτούς/ές που συμμετέχουν στη διαδικασία της αξιολόγησης να μπορέσουν να αντιληφθούν σε πιο επίπεδο έχουν κατακτηθεί οι γνώσεις. Απαραίτητη προϋπόθεση όμως είναι η αξιολόγηση να πραγματοποιείται σε όλη τη διάρκεια του έτους δίνοντας έτσι τον απαραίτητο χρόνο στα παιδιά για να γίνει κατανοητό από τον/την εκπαιδευτικό ο ρυθμός εξέλιξής τους (Πρόγραμμα Σπουδών για την Προσχολική Εκπαίδευση, 2021, σ. 24).

Βασικός στόχος της αξιολόγησης είναι να βοηθήσει το κάθε παιδί να καταλάβει αυτά που γνωρίζει, σκέφτεται και νιώθει μέσα από τις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στο νηπιαγωγείο αλλά και μέσα από την αλληλεπίδραση με τα υπόλοιπα παιδιά. Στη διαδικασία αυτήν συμμετέχουν ο/η νηπιαγωγός, η οικογένεια και το ίδιο το παιδί. Πιο συγκεκριμένα, ο/η νηπιαγωγός είναι καλό να αξιολογεί τους στόχους που όρισε ο/η ίδιος/α και να κρίνει αν τα παιδιά έχουν πετύχει. Ακόμα, είναι απαραίτητο να εντοπίζει τις δυσκολίες της κάθε δραστηριότητας, να συζητά με τα παιδιά τον τρόπο αξιολόγησής τους, να βοηθά τα ίδια να κρίνουν την πρόοδο που έχουν κάνει και να ενσωματώσει την οικογένεια των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία (Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου, 2014, σσ. 46-47).

Ο/η νηπιαγωγός για να πετύχει στη διαδικασία της αξιολόγησης χρησιμοποιεί μεθόδους όπως την συστηματική παρατήρηση, η οποία θεωρείται πολύ σημαντική, αφού τα παιδιά αποκτούν συνεχώς γνώσεις (Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου, 2014, σ. 48). Η αυτο-αξιολόγηση είναι μια ακόμα μέθοδος, η οποία είναι απαραίτητη για να μπορέσουν τα παιδιά να χρησιμοποιήσουν τις παλιές τους γνώσεις μεταγενέστερα. Επιπλέον, ο διάλογος που επιτυγχάνεται με τις ανοιχτές ερωτήσεις που θέτει ο/η νηπιαγωγός είναι σημαντικός για να μπορέσει να καταλάβει το σκεπτικό των παιδιών. Τέλος, ο ατομικός φάκελος του/της

μαθητή/ριας βοηθά τον/την εκπαιδευτικό να σχεδιάσει τις επόμενες δραστηριότητες και να αξιολογήσει την εξέλιξη του κάθε παιδιού (Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου, 2014, σ. 49). Ο/η εκπαιδευτικός παρατηρεί τα παιδιά και συγκεντρώνει σε φακέλους τα φύλλα εργασίας τους και στην συνέχεια ο/η ίδιος/α τα αναλύει. Η βοήθεια της οικογένειας είναι σημαντική, καθώς και αυτή μπορεί να συγκεντρώνει στοιχεία για το παιδί εκτός του σχολικού περιβάλλοντος και έτσι να κατανοήσει καλύτερα το επίπεδο μάθησής του (Πρόγραμμα Σπουδών για την Προσχολική Εκπαίδευση, 2021, σ. 24).

3.Ερευνητικά ερωτήματα

Καθώς η επίδοση των μαθητών/ριών κατέχει σημαντική θέση στα προγράμματα σπουδών του νηπιαγωγείου, η εργασία αυτή επικεντρώνεται στο βασικό ερώτημα πώς οι ίδιοι/ες οι φοιτητές/ριες που εκπαιδεύονται ως νηπιαγωγοί κατασκευάζουν την επίδοση των παιδιών.

Για τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας σημαντικό ρόλο, την περίοδο αυτή της ζωής τους, έχει ο/η εκπαιδευτικός. Γι' αυτό ο/η σύγχρονος/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να δίνει στα παιδιά ευκαιρίες για να δημιουργήσει ανάμεσα τους ένα κλίμα ασφάλειας και αποδοχής. Είναι σημαντικό, ακόμη, να προωθεί την συνεργατική μάθηση, να οργανώνει διαφοροποιημένες διδακτικές πρακτικές και να αναπτύσσει μια σχέση συνεργασίας με τους γονείς και με άλλους φορείς (ΑΠΣ, 2011). Ο/η νηπιαγωγός ακόμα έχει τον ρόλο του διαμεσολαβητή και του εμπνευστή, γι' αυτό θα πρέπει να ενθαρρύνει όλα τα παιδιά να συμμετέχουν και να εκφέρουν τις απόψεις τους (Οδηγός Νηπιαγωγού, 2014, σ. 144).

Οι εκπαιδευτικοί είναι αυτοί που παρατηρούν το κάθε παιδί ξεχωριστά και καταγράφουν τις παρατηρήσεις τους με στόχο να μπορέσουν να περιγράψουν όσο το δυνατόν καλύτερα το προφίλ του (Οδηγός Νηπιαγωγού, 2014, σ. 157). Οι παρατηρήσεις του/της νηπιαγωγού αφορούν τη διαμόρφωση της ταυτότητας του κάθε παιδιού, δηλαδή αν έχει ενταχθεί ομαλά μέσα στην ομάδα και αν συμμετέχει στην εκπαιδευτική διαδικασία, την αυτορρύθμιση του, δηλαδή αν μπορεί να ελέγξει το ίδιο την συμπεριφορά του και την προσωπική του ενδυνάμωση, όπου λαμβάνεται υπόψη αν το παιδί είναι χαρούμενο με το πρόγραμμα και κατά πόσο μπορεί να αντιμετωπίζει τις δυσκολίες που προκύπτουν (Οδηγός Νηπιαγωγού, 2014, σσ. 157-158). Ο/η εκπαιδευτικός είναι σημαντικό να παρατηρήσει τις κοινωνικές δεξιότητες του κάθε παιδιού, αν δηλαδή ακολουθεί τους κανόνες της τάξης και αν αυτοεξυπηρετείται, όπως ακόμα και την κοινωνική αλληλεπίδρασή του τόσο με τον/τη

νηπιαγωγό όσο και με τα υπόλοιπα παιδιά, αν δηλαδή συμμετέχει σε ομαδικές δραστηριότητες και αν έχει διαμορφώσει σχέσεις με τους/τις συμμαθητές/ριές του (Οδηγός Νηπιαγωγού, 2014, σσ. 158-159). Είναι απαραίτητο, λοιπόν, εκτός από τις παρατηρήσεις ο/η νηπιαγωγός να συλλέγει έργα και σχέδια των παιδιών τόσο στην αρχή της σχολικής χρονιάς όσο και κατά τη διάρκεια της μαζί με σχόλια του παιδιού για την κάθε ζωγραφιά (Οδηγός Νηπιαγωγού, 2014, σσ. 159). Όλα αυτά βοηθούν τους εκπαιδευτικούς να σχηματίσουν μια πλήρη εικόνα για την επίδοση των μαθητών/ριών τους, να εντοπίζουν τις αδυναμίες τους και να αλλάζουν το εκπαιδευτικό τους πλάνο με βάση τις ανάγκες των παιδιών ώστε να μπορέσει να επιτευχθεί τόσο η προσωπική όσο και η κοινωνική τους ανάπτυξη (Οδηγός Νηπιαγωγού, 2014, σσ. 159).

4.Μεθοδολογικό πλαίσιο

4.1 Η ημι-δομημένη συνέντευξη ως μέθοδος συλλογής δεδομένων

Η μέθοδος συλλογής δεδομένων στην παρούσα εργασία είναι η ημι-δομημένη συνέντευξη. Με τη μέθοδο αυτή, ο/η ερευνητής/ρια είναι σε θέση να παρεμβαίνει κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, έχοντας το δικαίωμα να κάνει ερωτήσεις στους/στις συμμετέχοντες/ουσες όσον αφορά συγκεκριμένα θέματα. Έτσι, είναι σε θέση να εντοπίζει τις ομοιότητες και τις διαφορές στις απαντήσεις των συμμετεχόντων/ουσών (Potter & Wetherell, 2009).

Μέσω των συνεντεύξεων οι ερευνητές/ριες έχουν τη δυνατότητα να ρωτήσουν εσκεμμένα τις ίδιες ερωτήσεις σε όλους/όλες τους/τις συμμετέχοντες/ουσες και να συγκρίνουν τις απαντήσεις που έχουν συλλέξει. Όσον αφορά την ανάλυση λόγου, η συνέπεια είναι απαραίτητη για τους/τις ερευνητές/ριες για να βρουν τα μοτίβα που επαναλαμβάνονται στη χρήση της γλώσσας (Potter & Wetherell, 2009, σ. 226).

Είναι απαραίτητο ο/η ερευνητής/ρια να είναι σε θέση να κατανοήσει την απάντηση των συμμετεχόντων/ουσών μέσα στο πλαίσιο που έγινε η κάθε ερώτηση. Επικρατεί η άποψη ότι η συνέντευξη αποτελεί μια μορφή λόγου και αυτό γιατί αρχικά αποτελεί γλωσσικό γεγονός. Στην συνέντευξη, ακόμα, ο λόγος δημιουργείται και ορίζεται και από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες και από τον/την ερευνητή/ρια με στόχο να μπορέσει να συνεχιστεί ο διάλογος ανάμεσά τους. Τέλος, η σημασία των ερωτήσεων-απαντήσεων προκύπτει μέσα σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο επικοινωνίας που έχει οριστεί (Mishler, 1996, σ. 14).

Στην ανάλυση του λόγου δίνεται έμφαση στον τρόπο με τον οποίο οι συμμετέχοντες/ουσες και ο/η ερευνητής/ρια χρησιμοποιούν τον λόγο και όχι στον αριθμό των ατόμων που συμμετέχουν στην έρευνα. Τόσο σε μια μελέτη με μικρό αριθμό συμμετεχόντων/ουσών όσο και σε μια μελέτη με μεγαλύτερο αριθμό, ο/η ερευνητής/ρια μπορεί να συγκεντρώσει εξίσου σημαντικές πληροφορίες (Potter & Wetherell, 2009, σ. 223).

Η επιλογή, λοιπόν, των συμμετεχόντων/ουσών στην έρευνα πρέπει να γίνεται με βάση το ερευνητικό ερώτημα που ορίζεται στην κάθε μελέτη. Βασικός σκοπός κάποιων ερευνών αποτελεί η ανάδειξη του τρόπου με τον οποίο μπορεί να πραγματοποιηθεί ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα, γι' αυτό και ασχολούνται με ένα και μόνο κείμενο. Σ' αυτές τις έρευνες, αυτός/ή που τις διαβάσει αποφασίζει αν τα αποτελέσματα επηρεάζουν την κοινωνική ζωή (Potter & Wetherell, 2009).

Στην συγκεκριμένη έρευνα συμμετείχαν 8 φοιτήτριες του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, οι οποίες βρίσκονταν στο τέταρτο, δηλαδή στο τελευταίο έτος των σπουδών τους. Οι φοιτήτριες ενημερώθηκαν με επιστολή για την έρευνα στην οποία θα συμμετείχαν και τον σκοπό της. Ακόμα, γνωστοποιήθηκε σ' αυτές ο οδηγός συνέντευξης λίγες μέρες πριν πραγματοποιηθεί η κάθε συνέντευξη. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν εξ αποστάσεως με ηχητική κλήση, ηχογραφήθηκαν και αργότερα απομαγνητοφωνήθηκαν για να πραγματοποιηθεί η ανάλυσή τους. Οι συμμετέχουσες γνώριζαν πως ηχογραφούνται καθώς επίσης και πως θα διατηρηθεί η ανωνυμία τους αφού θα χρησιμοποιηθούν ψευδώνυμα αντί για τα πραγματικά τους ονόματα. Οι συνεντεύξεις είχαν διάρκεια μισή με μία ώρα και ήταν η πρώτη φορά που οι φοιτήτριες συμμετείχαν σε τέτοιου είδους έρευνα. Παρόλα αυτά, ήταν πολύ πρόθυμες να συμμετέχουν στην έρευνα και να απαντήσουν σε όλες τις ερωτήσεις.

4.2 Ημερολόγιο συνεντεύξεων

Συνέντευξη Χαράς

Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 19/11/2022 και διήρκησε δεκατρία λεπτά. Σ' αυτήν την συνέντευξη, δεν έκανα καμία διευκρινιστική ερώτηση γι' αυτό και είχε μικρή διάρκεια. Για τον λόγο αυτό, πήρα συνέντευξη από την ίδια για δεύτερη φορά στις 13/2/2023, αφού διάβασα την απομαγνητοφώνηση της πρώτης συνέντευξης και σημείωσα τις επιπλέον ερωτήσεις που ήθελα να κάνω, και είχε διάρκεια περίπου είκοσι δύο λεπτά. Πριν τη δεύτερη

συνέντευξη, είχα στείλει την απομαγνητοφώνηση της πρώτης στην συμφοιτήτρια μου για να θυμηθεί αυτά που είχε πει. Τέλος, πραγματοποίησα μία ακόμα συμπληρωματική συνέντευξη με την συμφοιτήτρια μου στις 21/3/2023 για να τη ρωτήσω τις τρεις ερωτήσεις που είναι σχετικές με τις προσδοκίες, καθώς τις πρόσθεσα μετέπειτα στον οδηγό συνέντευξης και παρέλειψα να τις ρωτήσω στη δεύτερη συνέντευξη. Αυτή η τρίτη συνέντευξη διήρκησε περίπου τριεσήμερις λεπτά. Η συνεντευξιαζόμενη παρακολουθούσε την πρακτική άσκηση στο διάστημα που πραγματοποιήθηκαν οι συνεντεύξεις. Στην πρώτη συνέντευξη, η ίδια απάντησε σε όλες τις ερωτήσεις αλλά λίγο σύντομα χωρίς να δίνει πολλές λεπτομέρειες, παρόλα αυτά ο λόγος της ήταν κατανοητός. Στη δεύτερη και τρίτη συνέντευξη ανέλυσε περισσότερο τις απαντήσεις της καθώς τη βοήθησαν οι διευκρινιστικές ερωτήσεις που της έκανα. Τέλος, η ίδια δεν δυσκολεύτηκε να απαντήσει σε κάποια ερώτηση.

Συνέντευξη Καλλιόπης

Η συνέντευξη διεξήχθη στις 12/12/2022 και διήρκησε περίπου τριάντα εννιά λεπτά. Η ίδια ανέφερε ότι πραγματοποίησε την πρακτική άσκηση σ' αυτό το εξάμηνο και ότι είχε σχεδιάσει παιδαγωγικές δραστηριότητες. Η συνεντευξιαζόμενη έπαιρνε τον χρόνο της για να απαντήσει στις ερωτήσεις που τις έκανα, αρκετές φορές κιόλας μου ζήτησε να τις επαναλάβω τις ερωτήσεις. Από ότι μου είπε ήταν λίγο αγχωμένη γι' αυτό και αργούσε να απαντήσει σε κάποιες ερωτήσεις. Σκεφτόταν καλά τις απαντήσεις που έδινε, καθώς από ότι μου είπε, ήθελε να είναι όσο το δυνατόν πιο σωστά δομημένες οι απαντήσεις της για να με βοηθήσει. Οι απαντήσεις της συνεντευξιαζόμενης ήταν αρκετά κατανοητές. Σε κάποια σημεία όμως θα μπορούσε να ήταν λίγο πιο κατατοπιστική. Προσπάθησα να κάνω κάποιες επιπλέον ερωτήσεις για να επεξηγήσει λίγο παραπάνω τις απαντήσεις της και να γίνουν πιο κατανοητές. Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, η οποία πραγματοποιήθηκε ηλεκτρονικά, αντιμετωπίσαμε κάποια προβλήματα στην σύνδεση, γι' αυτό και επαναλάβαμε την κλήση τρεις φορές συνεχίζοντας την συνέντευξη από εκεί που είχαμε σταματήσει κάθε φορά. Τέλος, η ίδια χρειάστηκε λίγο παραπάνω χρόνο για να απαντήσει στην πέμπτη, όγδοη και δέκατη ερώτηση.

Συνέντευξη Βασιλικής

Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 20/12/2022 και είχε διάρκεια περίπου μία ώρα. Η συνεντευξιαζόμενη απαντούσε άνετα και αβίαστα. Κάποια από τα παραδείγματα που ανέφερε δεν ήταν άμεσα συνδεδεμένα με το νηπιαγωγείο. Για παράδειγμα, η ίδια επέλεξε να αναφερθεί σε ομάδα ποδοσφαίρου για να μπορέσει να απαντήσει στην ερώτηση δεκαπέντε.

Είχε άνεση και απαντούσε γρήγορα στις ερωτήσεις, χωρίς να ζητά περισσότερες διευκρινήσεις. Ο λόγος της είχε ροή και ήταν ολοκληρωμένος. Οι απαντήσεις της συνεντευξιαζόμενης ήταν πολύ κατανοητές. Αναφέρθηκε σε μεγάλο βαθμό στη διευρυμένη πρακτική άσκηση μέσω ΕΣΠΑ που πραγματοποίησε σε δικηγορικό γραφείο και στην πτυχιακή εργασία που πραγματοποιούσε εκείνη την περίοδο, καθώς από εκεί είχε αποκτήσει προσωπικές εμπειρίες. Πρακτική άσκηση στο τμήμα ανέφερε ότι δεν είχε παρακολουθήσει ακόμα, αλλά είχε σχεδιάσει κάποιες παιδαγωγικές δραστηριότητες. Ανέφερε τους στόχους που είχε θέσει και τις δραστηριότητες που ήθελε να ολοκληρώσει με βάση την πτυχιακή της εργασία που είχε ως θέμα την Πόντια γυναίκα.

Συνέντευξη Γεωργίας

Η συνέντευξη διεξήχθη στις 30/12/2022 και είχε διάρκεια περίπου τριάντα πέντε λεπτά. Οι απαντήσεις ήταν πολύ κατανοητές και ολοκληρωμένες. Γι' αυτό και κάποιες φορές δεν χρειαζόταν να ρωτήσω κάτι επιπλέον. Η ίδια έδινε αρκετές φορές παραδείγματα από αυτά που έκανε και παρατήρησε κατά τη διάρκεια της πρακτικής της άσκησης που πραγματοποίησε στο Ζ' εξάμηνο. Είχε άνεση στον λόγο της και απαντούσε γρήγορα στις ερωτήσεις, χωρίς να ζητά περισσότερες διευκρινήσεις. Ο λόγος της είχε ροή, ήταν ολοκληρωμένος και δεν φάνηκε να δυσκολεύεται σε κάποια ερώτηση.

Συνέντευξη Ζέτας

Η συνέντευξη διεξήχθη στις 14/1/2023 και είχε διάρκεια περίπου μία ώρα. Η συνεντευξιαζόμενη απαντούσε άνετα και αβίαστα. Οι απαντήσεις ήταν πολύ κατανοητές, ολοκληρωμένες και δεν δυσκολεύτηκε να απαντήσει σε κάποια ερώτηση. Γι' αυτούς τους λόγους δεν χρειάστηκε σε κάποιες ερωτήσεις να κάνω κάποια διευκρινιστική ερώτηση. Η ίδια έδινε αρκετές φορές παραδείγματα από αυτά που έκανε κατά τη διάρκεια της πρακτικής της άσκησης και ανέφερε εμπειρίες από αυτά που παρατήρησε και σχεδίασε στο νηπιαγωγείο. Ανέφερε πολλές έννοιες όπως την παιδαγωγική εκπαιδευτική διαδικασία, την παρεούλα, τη διαφοροποιημένη διδασκαλία τις οποίες επεξήγησε η ίδια ύστερα από τις διευκρινιστικές ερωτήσεις που της έκανα. Επίσης, παρομοίωσε τους/τις μαθητές/ριες με μια ορχήστρα και τον/τη νηπιαγωγό με τον/τη μαέστρο.

Συνέντευξη Φανής

Η συνέντευξη διεξήχθη στις 18/1/2023 και διάρκησε περίπου μία ώρα. Η ίδια έδινε αρκετές φορές παραδείγματα από αυτά που είχε διδαχτεί σε θεωρητικό επίπεδο στο Τμήμα, καθώς

δεν είχε πραγματοποιήσει την πρακτική της άσκηση ακόμα. Αναφέρθηκε σε μεγάλο βαθμό στην εμπειρία που είχε αποκτήσει από τα μαθήματα που έχει παρακολουθήσει στο Τμήμα, καθώς όπως ανέφερε δεν θα μπορούσε να πραγματοποιήσει την πρακτική της άσκηση φέτος. Στην όγδοη ερώτηση χρησιμοποίησε μεταφορά για τα παιδιά. Ανέφερε, δηλαδή, ότι οι νηπιαγωγοί δεν βλέπουν τα παιδιά ως ρομποτάκια και ως μηχανές παραγωγής γραμμάτων. Ακόμα, στη δέκατη ένατη ερώτηση ανέφερε ότι οι γονείς αντιλαμβάνονται το νηπιαγωγείο ως έναν χώρο διεξαγωγής στίβου και χρησιμοποιεί αυτήν τη μεταφορά για να περιγράψει αυτά που θεωρεί η ίδια ότι ισχύουν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και στο νηπιαγωγείο. Ο λόγος της ήταν πολύ συγκροτημένος, δεν δυσκολεύτηκε να απαντήσει σε κάποια ερώτηση και έδινε παραδείγματα που ενίσχυαν και επεξηγούσαν όλα αυτά που ανέφερε.

Συνέντευξη Ελένης

Η συνέντευξη διεξήχθη στις 20/1/2023 και είχε διάρκεια περίπου τριάντα λεπτά. Η συνεντευξιαζόμενη έπαιρνε τον χρόνο της για να απαντήσει στις ερωτήσεις που τις έκανα. Η ίδια έδινε σύντομες αλλά ολοκληρωμένες απαντήσεις, γι' αυτό δεν έκανα πολλές διευκρινιστικές ερωτήσεις καθώς ήταν κατανοητά αυτά που έλεγε. Στη δέκατη ερώτηση, η οποία αφορούσε αν οι προσδοκίες του/της νηπιαγωγού επηρεάζουν την επίδοση των παιδιών, η ίδια περιέγραψε μια δραστηριότητα που έκανε κατά τη διάρκεια της πρακτικής της άσκησης για να αιτιολογήσει την απάντησή της. Τέλος, στην εικοστή ερώτηση, η συνεντευξιαζόμενη ανέφερε ότι ευθύνονται και ότι δεν ευθύνονται οι γονείς για την επίδοση των παιδιών τους στις παιδαγωγικές δραστηριότητες. Όταν όμως της έκανα διευκρινιστική ερώτηση για να επεξηγήσει πώς ευθύνονται και δεν ευθύνονται οι γονείς, η ίδια ανέφερε ότι τελικά δεν ευθύνονται για την επίδοση των παιδιών τους.

Συνέντευξη Αλεξάνδρας

Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 28/1/2023 και είχε διάρκεια περίπου μία ώρα και δέκα λεπτά. Η συνεντευξιαζόμενη απαντούσε άνετα και αβίαστα. Οι απαντήσεις ήταν πολύ κατανοητές και ολοκληρωμένες. Η ίδια έδινε αρκετές φορές παραδείγματα από αυτά που η ίδια έχει διδάξει σε θεωρητικό επίπεδο στο Τμήμα, καθώς δεν είχε πραγματοποιήσει την πρακτική άσκηση του τέταρτου έτους ακόμα αλλά είχε συμμετέχει στη διευρυμένη πρακτική. Ανέφερε ακόμα και προσωπικές εμπειρίες που είχε όσο η ίδια ήταν μαθήτρια για να επεξηγήσει αυτά που έλεγε. Είχε άνεση στον λόγο της και απαντούσε γρήγορα στις ερωτήσεις, χωρίς να ζητά περισσότερες διευκρινήσεις. Ο λόγος της είχε ροή και ήταν

ολοκληρωμένος. Χρησιμοποιούσε πολλά παραδείγματα που σκεφτόταν εκείνη την ώρα για να εξηγήσει καλύτερα αυτά που ήθελε να πει.

4.3 Η κοινωνικοψυχολογική ανάλυση λόγου ως μέθοδος ανάλυσης δεδομένων

Στο πλαίσιο της κοινωνικοψυχολογικής ανάλυσης λόγου η ανάλυση των συνεντεύξεων επικεντρώνεται στις λογοδοτήσεις. Ο Austin έχει ασχοληθεί σε μεγάλο βαθμό με τις λογοδοτήσεις. Ο ίδιος αναφέρει ότι η μελέτη των δικαιολογιών είναι σημαντική είτε έπειτα από πιθανή αποτυχία είτε έπειτα από τη διατάραξη της φυσιολογικής συμπεριφοράς προς τους/τις άλλους/ες (Potter & Wetherell, σ. 112). Οι δικαιολογίες δίνουν τη δυνατότητα στο άτομο να κατανοήσει πώς επικρατεί η κοινωνική ευημερία αλλά και πώς προκύπτουν τα κοινωνικά πλαίσια μέσα από την κατανόηση των ρήξεων και της διόρθωσης των δικαιολογιών (Potter & Wetherell, 2009, σ. 112). Ένας ακόμη σημαντικός λόγος για τη μελέτη των δικαιολογιών είναι να αντιληφθεί το άτομο τις αιτίες της κάθε δράσης (Potter & Wetherell, 2009, σ. 113). Αυτοί οι δύο λόγοι χρησιμοποιήθηκαν στις μελέτες των εθνομεθοδολόγων (Potter & Wetherell, 2009, σ. 113). Οι εθνομεθοδολόγοι, λαμβάνουν υπόψη τους ως βασική θεωρία αυτήν που αναφέρει πως τα γεγονότα που επεξηγούνται φιλοσοφικά δίνουν βαρύτητα στον βαθμό που επηρεάζουν τους/τις συμμετέχοντες/ουσες (Potter & Wetherell, σ. 113).

Ο Austin στο άρθρο του αναφέρει διάφορες απόψεις για τη γλώσσα των δικαιολογιών. Ο ίδιος, ξεχώρισε τις λογοδοσίες σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη αναφέρεται στις δικαιολογίες και η δεύτερη στις δικαιολογήσεις. Όταν ένα άτομο βρεθεί σε δύσκολη θέση έπειτα από τις κατηγορίες που δέχεται για μια άσχημη πράξη που πραγματοποίησε, διαλέγει μια από τις δύο στρατηγικές για να δικαιολογήσει τον εαυτό του. Αρχικά, μπορεί να δικαιολογήσει τον εαυτό του και την πράξη που έκανε κάνοντάς την να φαίνεται ηθικά και νομικά σωστή αλλά και να παρουσιάσει μια δικαιολογία (Potter & Wetherell, 2009, σ. 113). Πιο συγκεκριμένα, οι δικαιολογίες είναι λογοδοτήσεις, οι οποίες έχουν γίνει για μια όχι καλή ή μια όχι ηθικά σωστή πράξη για την οποία όμως δεν ευθύνεται το ίδιο το άτομο αλλά κάποιος άλλος ή κάποιος άλλος παράγοντας. Αντίθετα, όσον αφορά τις δικαιολογήσεις ο άνθρωπος αναλαμβάνει την ευθύνη της πράξης του χωρίς όμως να τη θεωρεί άσχημη, κακή ή μη λογική (Potter & Wetherell, 2009, σσ. 113-114).

Εκτός από τον Austin, με τις λογοδοτήσεις ασχολήθηκαν και οι Marvin Scott και Stanford Lyman. Οι δύο τελευταίοι ανακάλυψαν διαφορετικά είδη δικαιολογιών και διακαυολογήσεων, τα οποία ενέταξαν σε διαφορετικές κατηγορίες. Ανέφεραν πως και τα δύο αυτά είδη λογοδοτήσεων αποτελούν συνηθισμένες πράξεις (Potter & Wetherell, 2009, σ. 114). Οι λογοδοτήσεις είναι ορισμένες με σαφήνεια, με μια συγκεκριμένη μορφή και ένα λεξιλόγιο το οποίο συμβαδίζει με αυτά που ορίζει η κοινωνία (Potter & Wetherell, 2009, σ. 114).

Οι λογοδοτήσεις φαίνονται χρήσιμες στην επεξήγηση ενός κοινωνιολογικού κλάδου που αφορά την ανάλυση συνομιλίας. Αυτός ο κλάδος μελετά τον τρόπο που τα άτομα συμμετέχουν σε μια ομιλία και πώς αυτά χρησιμοποιούν τον λόγο για να χαιρετήσουν κάποιον/α και να δικαιολογηθούν στους/στις άλλους/ες (Potter & Wetherell, 2009, σ. 120). Η εθνομεθοδολογία αποτελεί τη βάση της ανάλυσης λόγου (Potter & Wetherell, 2009, σ. 120).

Τα ζεύγη γειννίασης και η δομή προτίμησης είναι δύο βασικοί όροι των λογοδοτήσεων (Potter & Wetherell, 2009, σ. 120). Αρχικά, τα ζεύγη γειννίασης έχουν σαν ένα πρώτο μέρος αυτό που δημιουργεί ο/η ομιλητής/ρια και σαν δεύτερο μέρος αυτό που απαντά στον/στην ομιλητή/ρια ένα άλλο άτομο. Παράδειγμα ζεύγους γειννίασης αποτελεί ο τύπος ερώτηση-απάντηση (Potter & Wetherell, 2009, σ. 121). Όσον αφορά τη δομή προτίμησης, το δεύτερο μέρος από τα ζεύγη γειννίασης μπορεί να διακριθεί σε προτιμώμενες και μη προτιμώμενες αποκρίσεις. Πιο συγκεκριμένα, οι προτιμώμενες αποκρίσεις αναφέρονται σε ερωτήσεις όπου το άτομο περιμένει την απάντηση. Αντίθετα, στις μη προτιμώμενες αποκρίσεις το άτομο δεν περιμένει απάντηση στις ερωτήσεις ή ο/η συνομιλητής/ριά του δεν του δίνει καμία απάντηση (Potter & Wetherell, 2009, σ. 123).

Για την ανάλυση των λογοδοτήσεων αξιοποιήθηκε και το Μοντέλο Λογοδράσης των Edwards και Potter (1992) που δίνει έμφαση στον προσανατολισμό των ομιλητών/ριών για να πείσουν ότι όσα λένε είναι αμερόληπτες περιγραφές γεγονότων (κατασκευή γεγονικότητας).

Το Μοντέλο Λογοδράσης και η τυπολογία των δικαιολογήσεων του Potter και Wetherell αποτέλεσαν το βασικό υλικό για την ανάλυση των συνεντεύξεων των συμμετεχουσών στην παρούσα έρευνα. Αφού πραγματοποιήθηκε η απομαγνητοφώνηση της κάθε συνέντευξης χρησιμοποιώντας το σύστημα συμβόλων των Potter και Wetherell (2009), έγινε κατηγοριοποίηση όλων των απαντήσεων που δόθηκαν ανά ερώτηση. Έπειτα, επιλέχθηκε η απάντηση μιας συμμετέχουσας για κάθε ερώτηση. Η επιλογή αυτή έγινε με βάση αυτά που

απάντησε η καθεμία, τον τρόπο που απάντησε και όχι μόνο με βάση το περιεχόμενο της κάθε απάντησης.

5. Ανάλυση

5.1 Ερώτηση 8

Απόσπασμα 1

Απάντηση Φανής

Ερ: Χμ. Θεωρείς ότι η επίδοση (καλή ή κακή) των παιδιών επηρεάζει την σχέση του ή της νηπιαγωγού με τα παιδιά;

Φ: Ε θεωρώ πώς δεν θα έπρεπε να επηρεάζει. Πιθανόν να επηρεάζεται αλλά έχω την αίσθηση ότι ένας κυρίως επαγγελματίας, γιατί επαγγελματίες είμαστε, δεν επηρεάζεται από την επίδοση των παιδιών. Γιατί μην ξεχνάμε ότι και τα παιδιά είναι άνθρωποι, δεν είναι όλες οι μέρες ίδιες και πιθανόν να βαριούνται ή να μην θέλουν μία μέρα να επιτελέσουν κάποιες δραστηριότητες. Αυτό θα πρέπει να μας προβληματίσει αν η επίδοσή τους δεν είναι εντός εισαγωγικών καλή αν συμβαίνει συστηματικά. Αν συμβεί σε μια δυο δραστηριότητες, που άνθρωποι είμαστε, μπορεί να μην βρίσκονται σε φάση ε τέτοιας κατάστασης, σε φάση να λειτουργήσουν τα παιδιά είναι απολύτως σεβαστό και δεν θα πρέπει να ε να αλλάζουν οι σχέσεις μας με τα παιδιά.

Ερ: Χμ. Ε οπότε για ποιους λόγους θεωρείς ότι δεν την επηρεάζει;

Φ: Δεν την επηρεάζει γιατί κοιτάμε τα παιδιά ως ολότητες. Δεν τα κοιτάμε τα παιδιά ως ε ουσιαστικά ρομποτάκια εντός εισαγωγικών που πρέπει να κάνουν τις δραστηριότητες που τους υποβάλλουμε γιατί εμείς έχουμε ένα συγκεκριμένο εκπαιδευτικό στόχο. Και επειδή τα παιδιά είναι πρωτίστως άνθρωποι τα κοιτάμε ε έτσι, δεν τα κοιτάμε ε ως μηχανές παραγωγής έτσι γραμμάτων ή γενικότερα μηχανές που ε απορροφούν ότι γνώση τους πλασάρουνε, που μπορεί να μην είναι κατάλληλη για αυτά.

Ερ: Χμ. Μου εξηγείς λίγο ε την παρομοίωση με τις μηχανές;

Φ: Ναι. Επειδή ακριβώς τα παιδιά προέρχονται από διαφορετικά περιβάλλοντα, από διαφορετικά τα σπίτια τους θέλω να πω, το σπίτι τους είναι διαφορετικό περιβάλλον σε κάθε παιδί δεν είναι κουβαλάνε διαφορετικές έτσι προσλαμβάνουσες, διαφορετικές απόψεις, διαφορετικές καταστάσεις από το σπίτι τους. Και το να αφαιρούμε τελείως την ε την ιδιότητα του ανθρώπου και να μένουμε κυρίως ότι αυτά τα παιδιά θα πρέπει να μάθουν κάποια συγκεκριμένα πράγματα σε ένα συγκεκριμένο διάστημα είναι κάτι το οποίο μηχανοποιεί εντός πολλών εισαγωγικών τα παιδιά. Τα παιδιά δεν είναι μηχανές που καταλαβαίνουν αυτά που τους λέμε και που θα πρέπει να κάνουν τις δραστηριότητες που βάζουμε. Είναι κυρίως άνθρωποι που έχουν και προβλήματα και διάφορες σκέψεις που καλώς ή κακώς ενίοτε τα φέρνουνε στο σχολείο και αυτό δεν πρέπει να το παρακάμψουμε ως παράγοντα.

Ερ: Χμ. Ε τι εννοείς προβλήματα που φέρνουν στο σχολείο;

Φ: Λόγου χάρη οικογενειακά προβλήματα, προσωπικά προβλήματα.

Ανάλυση

Η συνεντευξιαζόμενη στο συγκεκριμένο απόσπασμα αναφέρει αν η καλή ή η κακή επίδοση των παιδιών επηρεάζει την σχέση του/της νηπιαγωγού με τα παιδιά. Αρχικά, αναφέρει ότι οι νηπιαγωγοί είναι επαγγελματίες για αυτό και δεν επηρεάζονται από την επίδοση των παιδιών. Η ίδια συμπεριλαμβάνει και τον εαυτό της στους/στις εκπαιδευτικούς που θεωρούνται επαγγελματίες. Αυτός ο χαρακτηρισμός του εαυτού της ως επαγγελματία νηπιαγωγού σύμφωνα με τους Potter και Wetherell (2009), μπορεί να χαρακτηριστεί ως λογοδότηση και πιο συγκεκριμένα ως αυτοεκπλήρωση. Η συμμετέχουσα, δηλαδή, επικαλείται την συνείδηση που πρέπει να έχουν οι επαγγελματίες νηπιαγωγοί σύμφωνα με την οποία είναι καλό να ενεργούν χωρίς να επηρεάζεται η σχέση που έχουν με τα παιδιά λόγω της επίδοσής τους. Ακόμα, αναφέρει ότι όλα τα παιδιά είναι άνθρωποι και ίσως να μην έχουν την ίδια όρεξη κάθε μέρα ώστε να μπορέσουν να συμμετέχουν σε κάποιες δραστηριότητες που σχεδιάζει ο/η νηπιαγωγός. Όταν η επίδοση των παιδιών είναι κακή τακτικά τότε αυτή η συμπεριφορά θα πρέπει να προβληματίζει τους/τις εκπαιδευτικούς, ενώ αν είναι κακή σε κάποιες δραστηριότητες αυτό πρέπει να είναι σεβαστό και να μην επηρεάζονται αρνητικά οι εκπαιδευτικοί. Σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), εντοπίζεται η αντιπαραβολή ανάμεσα στην συστηματική κακή επίδοση των παιδιών, η οποία θα πρέπει να προβληματίζει τους/τις νηπιαγωγούς και στην κακή επίδοση που μπορεί να έχουν σε κάποιες δραστηριότητες, η οποία δεν θα πρέπει να τους/τις επηρεάζει και να οδηγούνται σε αλλαγή στάσης απέναντι στα παιδιά λόγω των επιδόσεών τους.

Στην απάντηση της, η συνεντευξιαζόμενη χρησιμοποιεί μεταφορές για να περιγράψει τους λόγους για τους οποίους η επίδοση, είτε είναι καλή είτε είναι κακή, δεν επηρεάζει την σχέση του/της νηπιαγωγού με τα παιδιά. Αναλυτικότερα, χρησιμοποιεί τις μεταφορές παιδιά-ρομποτάκια όπως και παιδιά-μηχανές παραγωγές γραμμάτων. Αναφέρει πως οι νηπιαγωγοί πρέπει να κοιτάνε τα παιδιά σαν άτομα και όχι σαν ρομπότ που θα πρέπει να ολοκληρώνουν τις δραστηριότητες που σχεδιάζουν. Δεν θα πρέπει ακόμα να κοιτάνε τα παιδιά σαν μηχανές που παράγουν γράμματα με την υποχρέωση να χρησιμοποιούν όλες τις γνώσεις που προσλαμβάνουν ακόμα και αυτές που μπορεί να μην είναι κατάλληλες γι' αυτά. Σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), εντοπίζεται η ρητορική του επιχειρήματος όπου η συνεντευξιαζόμενη επεξηγεί με λογικό τρόπο ότι τα παιδιά δεν είναι μηχανές που πρέπει αφού κατανοήσουν ότι τους πουν οι νηπιαγωγοί να κάνουν και τις ανάλογες πράξεις για να φέρουν εις πέρας τις δραστηριότητες που τους θέτουν κάθε φορά. Τονίζει πως το κάθε παιδί προέρχεται από διαφορετικά οικογενειακά περιβάλλοντα γι' αυτό και ο/η κάθε/καθεμία μαθητής/ρια έχει διαφορετικές απόψεις, εμπειρίες από το σπίτι του/της και διαφορετικά προβλήματα, τα οποία ο/η νηπιαγωγός πρέπει να λάβει υπόψη του/της καθώς όλα αυτά εμφανίζονται και στον χώρο του σχολείου. Γι' αυτό και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι εκπαιδευτικοί, σύμφωνα με την ίδια, πρέπει να υπολογίζουν την ιδιότητα του ανθρώπου που έχει το κάθε παιδί. Τέλος, με μορφή λίστας παραθέτει τα προβλήματα των παιδιών, τα οποία εντοπίζουν οι νηπιαγωγοί στα σχολεία, που μπορεί να είναι οικογενειακά και προσωπικά.

5.2 Ερώτηση 9

Απόσπασμα 2

Απάντηση Βασιλικής

Ερ: Χμ. Θεωρείς ότι η επίδοση (καλή ή κακή) των παιδιών επηρεάζει την σχέση του ή της νηπιαγωγού με τους γονείς των παιδιών;

Β: Ε σίγουρα την επηρεάζει, γιατί όλοι γονείς ε συνήθως περιμένουν τα παιδιά τους ότι είναι οι διάνοιες, ότι θα φέρουν τα καλύτερα αποτελέσματα και συνήθως βλέπουνε ε ότι το παιδί τους είναι ένας υπερήρωας που θα φέρει τα καλύτερα αποτελέσματα. Ε ωστόσο, ο στόχος ενός γονέα είναι το καλό του παιδιού του, ε ο σκοπός. Επομένως αυτός ο σκοπός είναι και της νηπιαγωγού/του νηπιαγωγού. Ε παρόλο που ένας νηπιαγωγός ε θεωρεί όλα τα παιδιά υπερήρωες, αυτό δεν το καταλαβαίνουν πάντα οι γονείς. Οπότε αυτό που θα πρέπει να

υπάρχει σαν κοινός τρόπος εστίασης ανάμεσα σε αυτούς τους δύο κοινωνικούς ρόλους είναι ο κοινός σκοπός, το καλό του παιδιού.

Ερ: Όταν εννοείς το παιδί υπερήρωας, δηλαδή;

Β: Εννοώ ότι το παιδί υπερήρωας είναι ουσιαστικά το παιδί που τα καταφέρνει παντού σε όλα και φέρνει ε τους βαθμούς ας πούμε τους καλούς, ή ξέρω γω το παιδί που θα πει απέξω όλη την αλφαβήτα και α είναι και στο νηπιαγωγείο και γράφει και το όνομά του και όλα αυτά. Που στο κάτω κάτω στο νηπιαγωγείο δεν είναι απαραίτητο να γράφει ένα παιδί το όνομά του, αλλά λέμε τώρα.

Ερ: Χμ. Με ποιους τρόπους την επηρεάζει;

Β: Ε την σχέση αυτή πώς την επηρεάζει, τι ακριβώς;

Ερ: Ε με ποιους τρόπους επηρεάζει η επίδοση την σχέση των γονέων με τη νηπιαγωγό ή τον;

Β: Αα. Εε την επηρεάζει γιατί αν ας πούμε ένα παιδί δεν τα πηγαίνει τόσο καλά, εε και ας πούμε ο νηπιαγωγός πίσω από αυτή την ε επίδοση ε καταλαβαίνει ότι κρύβεται ε κάποιο πρόβλημα που υπάρχει μέσα στην οικογένεια και επιδρά στη ψυχολογία του παιδιού και άρα μετά και στην επίδοση του στο σχολείο. Εάν αυτό τώρα το πει ο γον ε ο νηπιαγωγός/η νηπιαγωγός στο στην οικογένεια, τότε η οικογένεια θα γίνει έξαλλη με τον/τη νηπιαγωγό. Ωστόσο, εάν ο/η νηπιαγωγός έχει τον τρόπο να το πει αυτό χωρίς να προσβάλλει την οικογένεια, αλλά δείχνοντάς της ότι πραγματικά ενδιαφέρεται για το καλό τους, τότε αυτό δεν θα έχει απλά θετικά αποτελέσματα αλλά χάρη σ' αυτό θα μπορέσουνε να αναπτυχθούνε γενικότερα ε όλο το νηπιαγωγείο.

Ερ: Χμ.

Β: Με ότι περιλαμβάνει αυτό. Ναι.

Ερ: Ανέφερες κάποιο πρόβλημα ε μέσα για την οικογένεια, δηλαδή;

Β: Ναι. Ε ας πούμε κάποιο διαζύγιο για παράδειγμα.

Ανάλυση

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα η τρίτη συνεντευξιζόμενη αναφέρει αν η επίδοση των παιδιών, είτε καλή είτε κακή, επηρεάζει την σχέση του/της νηπιαγωγού με τους γονείς των παιδιών. Αρχικά, η ίδια θεωρεί ότι η επίδοση επηρεάζει την σχέση του/της εκπαιδευτικού με

τους γονείς των παιδιών, καθώς όλοι οι γονείς θεωρούν ότι το παιδί τους είναι διάνοια και ότι μπορεί να τα καταφέρει καλύτερα από όλα τα άλλα παιδιά. Η ίδια χρησιμοποιεί τη μεταφορά υπερήρωας για να τονίσει πώς βλέπουν οι ίδιοι οι γονείς τα παιδιά τους. Ακόμα, με τη μορφή λίστας επεξηγεί ποια είναι τα χαρακτηριστικά αυτά που μπορούν να περιγράψουν, σύμφωνα με την άποψή της, ένα παιδί υπερήρωα. Πιο συγκεκριμένα, τονίζει ότι ο χαρακτηρισμός υπερήρωας χρησιμοποιείται για παιδιά που μπορούν να ολοκληρώσουν με επιτυχία κάθε δραστηριότητα, που φέρνουν καλούς βαθμούς και που μπορούν ακόμα από το νηπιαγωγείο να πουν την αλφαβήτα και να γράψουν σωστά το όνομά τους. Σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), εντοπίζεται η ρητορική του επιχειρήματος καθώς η συνεντευξιαζόμενη καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τόσο οι γονείς όσο και οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να έχουν ως κοινό στόχο και ως κοινό τρόπο εστίασης το καλό των παιδιών και να δρουν με βάση αυτό. Τονίζει, δηλαδή, πως ο κάθε γονέας έχει ως σκοπό το καλό του δικού του παιδιού αλλά και ο/η νηπιαγωγός οφείλει να επιδιώξει να έχει τον ίδιο σκοπό για όλα τα παιδιά της τάξης του/της. Η συνεντευξιαζόμενη χρησιμοποιεί την αντιπαράθεση ανάμεσα στην άποψη που έχουν οι γονείς και στην άποψη που έχουν οι εκπαιδευτικοί. Αναλυτικότερα, αναφέρει ότι οι γονείς πιστεύουν ότι το δικό τους παιδί είναι υπερήρωας, ενώ οι εκπαιδευτικοί έχουν αυτή την αντίληψη για όλα τα παιδιά, κάτι που δεν καταλαβαίνουν πάντα οι γονείς. Επιπρόσθετα, αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους η ίδια θεωρεί ότι η επίδοση των παιδιών επηρεάζει την σχέση ανάμεσα σε γονείς και νηπιαγωγούς. Σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), εντοπίζεται η ρητορική του επιχειρήματος, καθώς η συνεντευξιαζόμενη αναφέρεται σε κάποιες αιτίες που επηρεάζουν την επίδοση του παιδιού και στην συμβολή του/της νηπιαγωγού ώστε να υπάρξει μια βελτίωση σε όλο το νηπιαγωγείο. Πιο συγκεκριμένα, τονίζει ότι μια όχι τόσο καλή επίδοση των παιδιών πιθανόν να οφείλεται σε ένα πρόβλημα που επικρατεί στο οικογενειακό περιβάλλον του παιδιού, όπως λόγου χάρη ένα διαζύγιο. Έτσι, επηρεάζεται αρνητικά η ψυχολογία του παιδιού και μετέπειτα η επίδοσή του. Τέλος, ο/η νηπιαγωγός είναι αυτός/ή που θα πρέπει να ενημερώσει γι' αυτήν την κατάσταση τους γονείς με τρόπο έτσι ώστε να μην προσβληθούν αλλά να τους δείξει ότι ενδιαφέρεται για το ίδιο το παιδί και έτσι θα παρατηρηθεί μια εξέλιξη στο νηπιαγωγείο.

5.3 Ερώτηση 10

Απόσπασμα 3

Απάντηση Αλεξάνδρας

Ερ: Χμ. Θεωρείς ότι οι προσδοκίες του ή της νηπιαγωγού επηρεάζουν την επίδοση των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες;

Α: Ε σε περ σε μερικές περιπτώσεις ναι. Βασικά νομίζω εξαρτάται από το αν είναι φανερές οι προσδοκίες της νηπιαγωγού, δηλαδή αν έχει κάποιο αν έχει δασκαλοκεντρική προσέγγιση νομίζω φαίνεται στα παιδιά επειδή είναι πολύ συγκεκριμένα τα βήματα και δεν έχουν την ελευθερία να κάνουν κάτι δικό τους. Καταλαβαίνουν ότι πρέπει να κάνω αυτό και πρέπει να το κάνω ξέρω γω καλά. Ή ας πούμε αν δεν είναι τόσο φανερές οι προσδοκίες της νηπιαγωγού και στη δραστηριότητα προχωράει ξέρω γω μέσα από τα παιδιά από τις επιλογές τους ξέρω γω, τι υλικά θα χρησιμοποιήσουν ή τι παραμύθι θα διαβάσουν και τέτοια και γίνεται έτσι λίγο κρυφά σε εισαγωγικά, τότε ναι αυτό νομίζω δεν τα ε ναι δεν θεωρώ ότι δεν έχουν επίγνωση ότι η νηπιαγωγός έχει προσδοκίες για αυτά ίσως να αναγκαστούν να σημειώσουν κάποια πρόοδο ή τουλάχιστον να νιώσουν την πίεση να σημειώσουν πρόοδο. Αλλά ναι η νηπιαγωγός πρέπει πάντα να έχει προσδοκίες για την κάθε δραστηριότητα αλλά εντάξει και αν δεν πετύχει μια μέρα και δεν έχουνε ε έχουνε μείνει στάσιμα τα παιδιά τότε δεν χάλασε και ο κόσμος. Αλλά αυτό νομίζω δεν πρέπει εκείνη να τους δίνει αυτή την πίεση ότι περιμένω από σας να κάνετε αυτό σήμερα και να το κάνετε καλά. Αυτό.

Ερ: Αυτό εννοείς σαν φανερή προσδοκία;

Α: Ναι να καταλάβουν τα παιδιά ξέρω γω ότι πρέπει να ας πούμε σήμερα πρέπει να μάθω να μετρώ μέχρι το 10 ας πούμε. Αλλά να νιώθουν ότι πρέπει όχι μέσα από τη δραστηριότητα να βγει φυσικά ότι φυσικά εννοώ με τη ροή της δραστηριότητας να βγει μέσα από αυτό.

Ερ: Χμ. Ε.

Α: Δηλαδή α σήμερα έμαθα να μετρώ μέχρι το 10 και όχι από την αρχή ότι πρέπει να το κάνω αυτό.

Ερ: Ε ανέφερες ότι επηρεάζουν ε την επίδοση οι προσδοκίες.

Α: Χμ.

Ερ: Ε με ποιους τρόπους θεωρείς ότι την επηρεάζουν;

Α: Με το μμ ας πούμε τα παιδιά αυτό να νιώθουν ότι σημείωσαν εντάξει δεν είναι κακό να νιώθουν ότι σημείωσαν πρόοδο. Αλλά από την άλλη δεν πρέπει και μόλις τελειώσει η δραστηριότητα ή ξέρω γω από την αρχή της δραστηριότητας να νιώσουν ότι αποτυγχάνουν.

Ερ: Χμ.

Α: Αυτό πάλι νομίζω ότι εξαρτάται από τις προσδοκίες αν το καταλαβαίνουν αν είναι εμφανές.

Ερ: Δηλαδή θεωρείς υπάρχουν και περιπτώσεις που δεν την επηρεάζουν οι προσδοκίες δηλαδή δεν επηρεάζουν την επίδοση των παιδιών;

Α: Μμ ναι. Αν αυτό αν δεν πετύχει μία δραστηριότητα και δεν έχουμε σημειώσει κάποια δραματική επίδοση, δηλαδή έχουνε μείνει στάσιμοι στις γνώσεις και στις δεξιότητές τους αλλά πάλι δεν έχουν αυτή την πίεση πάνω από το κεφάλι τους ότι πρέπει να κάνουν κάτι τότε ναι σ' αυτήν την περίπτωση δεν επηρεάζεται.

Ανάλυση

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα η συνεντευξιαζόμενη αναφέρεται στις προσδοκίες του/της νηπιαγωγού και στην επιρροή που πιθανόν έχουν στην επίδοση των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες. Η ίδια θεωρεί πως οι προσδοκίες που πιθανόν έχουν οι νηπιαγωγοί επηρεάζουν την επίδοση των παιδιών. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρει πως αν οι προσδοκίες του/της νηπιαγωγού είναι φανερές, δηλαδή αν ο/η ίδιος/α ακολουθεί τη δασκαλοκεντρική προσέγγιση τότε τα παιδιά δεν έχουν την ελευθερία να δημιουργήσουν μόνα τους και να εκφραστούν ελεύθερα γι' αυτό και ακολουθούν συγκεκριμένα βήματα τα οποία θέτει ο/η εκπαιδευτικός. Τα παιδιά μέσα από τη δασκαλοκεντρική προσέγγιση ακολουθούν τις οδηγίες και προσπαθούν να ολοκληρώσουν τις δραστηριότητες όσο το δυνατόν καλύτερα. Σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), στο απόσπασμα εντοπίζεται η αντιπαραβολή ανάμεσα στις φανερές και στις μη φανερές προσδοκίες των εκπαιδευτικών και η αντιπαραβολή ανάμεσα στη δασκαλοκεντρική και παιδοκεντρική προσέγγιση. Φανερή προσδοκία η ίδια χαρακτηρίζει αυτό που καταλαβαίνουν τα παιδιά ότι πρέπει να κάνουν στη κάθε δραστηριότητα αλλά να βγαίνει με φυσικό τρόπο μέσα από τη ροή της. Για παράδειγμα, τα παιδιά να καταλάβουν ότι πρέπει να μάθουν να μετράνε μέχρι το 10, αλλά να το πετύχουν αυτό στο τέλος της δραστηριότητας και όχι από την αρχή. Όσον αφορά τις μη φανερές προσδοκίες των εκπαιδευτικών, όπου οι ίδιοι/ες ακολουθούν την παιδοκεντρική προσέγγιση, τα παιδιά καταλαβαίνουν ότι ο/η νηπιαγωγός έχει προσδοκίες για αυτά και τότε αναγκάζονται να σημειώσουν πρόοδο καθώς νιώθουν μια πίεση για να έχουν καλύτερη επίδοση. Στην παιδοκεντρική προσέγγιση τα παιδιά είναι αυτά που μαζί με τον/τη νηπιαγωγό καθορίζουν την εκάστοτε δραστηριότητα, για παράδειγμα τι υλικά θα χρησιμοποιήσουν, ποιο

παραμύθι θα διαβάσουν. Σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), εντοπίζεται η ρητορική του επιχειρήματος όπου η συνεντευξιαζόμενη καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο/η νηπιαγωγός πρέπει να έχει προσδοκίες για τους/τις μαθητές/ριές του/της σε κάθε δραστηριότητα που σχεδιάζει. Αν όμως δεν ολοκληρωθεί με επιτυχία κάποια δραστηριότητα και δεν παρατηρηθεί κάποια πρόοδος στην επίδοση τους για μια μέρα τότε η ίδια δεν το θεωρεί τόσο κακό και αυτό το δηλώνει με τη μεταφορά δεν χάλασε και ο κόσμος. Η ίδια θεωρεί ότι ο/η νηπιαγωγός δεν πρέπει να πιέζει τα παιδιά για να ολοκληρώσουν με επιτυχία την κάθε δραστηριότητα λέγοντας σ' αυτά ότι πρέπει να κάνουν συγκεκριμένα βήματα και πρέπει να τα κάνουν καλά. Ακόμα, η ίδια αναφέρει τους τρόπους που οι προσδοκίες των εκπαιδευτικών επηρεάζουν την επίδοση των παιδιών. Τονίζει πως η ίδια δεν θεωρεί κακό τα παιδιά να καταλάβουν ότι σημείωσαν κάποια πρόοδο αλλά μέσω της αντιπαραβολής επισημαίνει ότι δεν είναι το ιδανικό από την αρχή της δραστηριότητας ή αμέσως μετά το τέλος αυτής, τα παιδιά να νιώθουν ότι δεν υπάρχει κάποια πρόοδος στην επίδοσή τους και ότι έχουν αποτύχει. Αυτό σύμφωνα με την συνεντευξιαζόμενη εξαρτάται από τις προσδοκίες που έχουν οι νηπιαγωγοί και αν τις καταλαβαίνουν τα ίδια τα παιδιά. Τέλος, η ίδια αναφέρεται και σε περιπτώσεις που οι προσδοκίες των εκπαιδευτικών δεν επηρεάζουν την επίδοση των παιδιών. Αναλυτικότερα, παρόλο που μια δραστηριότητα μπορεί να μην πετύχει, να μην παρατηρηθεί βελτίωση στην επίδοση των παιδιών όσον αφορά τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους αλλά και να μην υπάρχει η πίεση στα παιδιά τότε οι προσδοκίες δεν επηρεάζουν την επίδοση τους.

5.4 Ερώτηση 11

Απόσπασμα 4

Απάντηση Ζέτας

Ερ: Χμ. Θεωρείς ότι ευθύνονται οι νηπιαγωγοί για την επίδοση (καλή ή κακή) των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες;

Ζ: Σε μεγάλο βαθμό ναι αλλά όχι αποκλειστικά. Είναι δηλαδή σίγουρα ένας παράγοντας που παίζει ρόλο, ε γιατί όσο πιο πολύ ενισχύεις ένα παιδί και ψυχολογικά και γνωστικά όμως και πρακτικά εάν έχει αδυναμία κάπου και δυσκολία και δεν του δοθούν τα κατάλληλα ερεθίσματα δεν μπορεί να προχωρήσει. Ε αλλά όσο πιο πολύ το ενισχύεις σε συνολικά το

παιδί και το ενθαρρύνεις τόσο πιο εύκολα μπορεί να ε να γίνει καλύτερος σε όλους τους τομείς.

Ερ: Ε τι εννοείς με το να το ενισχύει συνολικά;

Ζ: Δηλαδή ε να μπορέσει να προσφέρει τόσες εμπειρίες ε ώστε όλα τα παιδιά να έχουν βρει τον λόγο που θέλουν να προσπαθήσουν, να τους για παράδειγμα σε ένα παιδί αρέσει το θέατρο να κάνει κάτι για το θέατρο, να τους πάει μια εκδρομή στο θέατρο. Σε ένα άλλο παιδί μπορεί να αρέσει κάτι άλλο, να το συμπεριλάβει και αυτό στη διδασκαλία της. Να μην επικεντρωθεί δηλαδή σε ένα μόνο ε αντικείμενο διδασκαλίας, αλλά να προσπαθήσει να στηριχτεί στα ενδιαφέροντα τους, έτσι ώστε να τους δείξει ότι η γνώση δεν είναι βαρετή και να θέλουν να μάθουν. Ε ένα άλλο κομμάτι ψυχολογικό, να τους ενθαρρύνει μπορείς να το κάνεις, ε μπορείς να το να το γράψεις, να το ζωγραφίσεις ε να νιώσουν ότι μπορούν ότι είναι ικανά.

Ερ: Χμ. Ε για ποιους λόγους θεωρείς ότι ευθύνονται;

Ζ: Ε ευθύνονται στην ε καλύτερη επίδοση των μαθητών έτσι;

Ερ: Ε ή για την καλή ή για την κακή ναί.

Ζ: Για ποιους λόγους. Για τον λόγο ότι ε πολύ απλά νομίζω ότι μία τάξη είναι κατά κάποιον τρόπο σαν μια ορχήστρα, η οποί όπου είναι όλα τα όργανα διαφορετικά, όλα τα όργανα εξίσου όμορφα, όλα τα όργανα παράγουν διαφορετικό ήχο, θέλουν διαφορετικό κούρδισμα ή μπορεί να είναι κρουστό να μη θέλουν κούρδισμα. Αλλά για να μπορέσουν να συγχρονιστούν για να παράγουν ένα αποτέλεσμα όμορφο ως τάξη, χρειάζονται και κάποιον που θα τους βοηθήσει να συντονιστούν και αυτός που σε εισαγωγικά παίζει τον ρόλο του μαέστρου είναι ο δάσκαλος, η νηπιαγωγός.

Ερ: Χμ. Ε σαν ορχήστρα δηλαδή για τα παιδιά;

Ζ: Δηλαδή ότι όταν έρχονται παιδιά μέσα στην τάξη, το κάθε παιδί είναι διαφορετικό με σε σχέση με τα άλλα και παράλληλα έχει και κάποια κοινά στοιχεία, δηλαδή είναι όλα παιδιά μπορεί κάποια πράγματα όπως το παιχνίδι, όπως το να χορέψουν, να διασκεδάσουν αρέσουν σε όλα, αλλά όλα έρχονται με τη διαφορετικότητά τους και αυτό για να συντονιστεί όλο, αυτό το διαφορετικό που κουβαλάνε και να μπορέσουν να λειτουργήσουν, να συνυπάρξουνε μάλλον μέσα τη τάξη χρειάζεται μία ε ως το πούμε, όχι ακριβώς καθοδήγηση, μία βοήθεια από τη νηπιαγωγό.

Ανάλυση

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα η συνεντευξιαζόμενη αναφέρει αν οι νηπιαγωγοί ευθύνονται για την καλή ή την κακή επίδοση των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες. Η ίδια θεωρεί ότι οι νηπιαγωγοί ευθύνονται σε μεγάλο βαθμό για την επίδοση των παιδιών. Σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), εντοπίζεται η ρητορική του επιχειρήματος όπου η συνεντευξιαζόμενη καταλήγει στο συμπέρασμα ότι αν ένα παιδί δεν έχει τα κατάλληλα ερεθίσματα δεν θα μπορέσει να προχωρήσει και να σημειώσει πρόοδο γι' αυτό και είναι απαραίτητο ο/η νηπιαγωγός να ενισχύει τα παιδιά γνωστικά και ψυχολογικά. Σύμφωνα με τους Potter και Wetherell (2009), εντοπίζεται η αυτοεκπλήρωση και πιο συγκεκριμένα η συνείδηση σύμφωνα με την οποία οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να ενισχύουν συνολικά τα παιδιά και να τα ενθαρρύνουν συνεχώς γιατί μόνο έτσι θα παρατηρηθεί βελτίωση σ' αυτά σε όλους τους τομείς. Στον λόγο της εντοπίζεται η ζωηρή περιγραφή και εξηγεί δηλαδή ότι ο/η εκπαιδευτικός πρέπει να δημιουργεί ευκαιρίες για τους/τις μαθητές/ριες με στόχο όλοι/ες να βρουν τον λόγο που θέλουν να προσπαθήσουν. Αναφέρει ότι ο/η νηπιαγωγός πρέπει να εντοπίζει αυτό που αρέσει στο κάθε παιδί ώστε να μπορέσει να το χρησιμοποιεί στις δραστηριότητές του/της. Για παράδειγμα αν σε κάποια παιδιά αρέσει το θέατρο θα μπορούσε να οργανώσει μια παρακολούθηση κάποιας θεατρικής παράστασης, έτσι ώστε να ληφθεί υπόψη το ενδιαφέρον των παιδιών και αυτό να τα βοηθήσει στη διαδικασία της μάθησης. Επιπλέον, τονίζει, μέσω της ρητορικής του επιχειρήματος, ότι είναι καλό να χρησιμοποιεί τα ενδιαφέροντα των μαθητών/ριών για να προσελκύσει το ενδιαφέρον τους και να νιώσουν οι ίδιοι/ες ότι η γνώση δεν είναι βαρετή. Με τη μορφή λίστας αναφέρει ότι ο/η νηπιαγωγός είναι αυτός/η που πρέπει να ενθαρρύνει τα παιδιά. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρει ότι θα μπορούσαν οι εκπαιδευτικοί να λένε στο κάθε παιδί ότι μπορεί να το κάνει, ότι μπορεί να γράψει και ότι μπορεί να ζωγραφίσει. Η συνεντευξιαζόμενη χρησιμοποιεί τη μεταφορά ορχήστρα για να αναφερθεί στην τάξη. Αναφέρει ότι όλα τα παιδιά είναι σαν μουσικά όργανα τα οποία είναι διαφορετικά μεταξύ τους, παράγουν διαφορετικούς ήχους και ότι όλα είναι όμορφα. Επίσης, χρησιμοποιεί τη μεταφορά μαέστρος-νηπιαγωγός για να δηλώσει τον ρόλο του/της συντονιστή/ριας που έχει ο/η νηπιαγωγός και τον στόχο που έχει να βοηθήσει όλα τα παιδιά να συνυπάρξουν μέσα στην τάξη. Η συνεντευξιαζόμενη χρησιμοποιεί την αντιπαραβολή και παρουσιάζει όλα τα παιδιά σαν άτομα που έχουν και κοινά αλλά και διαφορετικά στοιχεία μεταξύ τους. Τέλος, με τη μορφή της λίστας αναφέρει κάποια κοινά στοιχεία που αρέσουν σε όλα τα παιδιά, όπως το παιχνίδι, ο χορός και η όρεξη που έχουν για διασκέδαση.

5.5 Ερώτηση 12

Απόσπασμα 5

Απάντηση Ζέτας

Ερ: Χμ. Θεωρείς ότι είναι σημαντικό να γνωρίζουν τα παιδιά για την επίδοσή τους (καλή ή κακή) στις παιδαγωγικές δραστηριότητες;

Ζ: Νομίζω ότι αυτό για κάποιο λόγο νομίζω ότι το αισθάνονται. Όταν λέω το αισθάνονται εννοώ ξέρουνε πότε κάνουν κάτι καλά, με την έννοια καλά ότι πέτυχα για παράδειγμα τη σωστή απάντηση ή μάζεψα τα παιχνίδια μου, έχω κάνει κάτι καλά μέσα στην τάξη και πότε αντίστοιχα δεν έχουνε τις καλύτερες επιδόσεις. Νομίζω το ξέρουνε αυτό και ότι πολλές φορές και μόνα τους το λένε, μόνα τους κάνουν σαν αυτοκριτική.

Ερ: Χμ. Ε μπορείς να μου εξηγήσεις λίγο τι εννοείς με αυτοκριτική και πώς το κάνουν μόνα τους;

Ζ: Ναι. Για παράδειγμα, ε έχουμε λέω τώρα μία ένα σα παιχνίδι, σα ρουτίνα, όπου κατά το ελεύθερο παιχνίδι ε έχουμε ορίσει όλοι μαζί κάποιους κανόνες και έχουμε πει ότι κάθε φορά που θα φτιάχνει κάποιος ένα πάζλ ε θα παίρνει ένα αυτοκόλλητο, το οποίο το κολλάει στο ατομικό του πινακάκι.

Ερ: Χμ.

Ζ: Όταν ολοκληρωθεί για παράδειγμα το πινακάκι, ο πρώτος που θα το ολοκληρώσει θα πούμε ότι θα πάρει ένα δώρο σαν μικρό διαγωνισμό. Ε το παιδί που βλέπει τα αυτοκόλλητά του προχωράνε και έχει φτάσει για παράδειγμα τα δέκα από τα είκοσι, σε σχέση με ένα άλλο που έχει κάνει μόνο δύο από τα είκοσι για παράδειγμα πάζλ καταλαβαίνει ότι ε έχει γίνει καλύτερος στα πάζλ, φτιάχνω καλύτερα, τα φτιάχνω πιο γρήγορα πάζλ. Το βλέπει και λέει κυρία έχω γίνει καλύτερος, γιατί αυξήθηκαν τα αυτοκόλλητα και ότι κάνω πιο πολλά πάζλ.

Ερ: Χμ. Ε άρα για ποιους λόγους θεωρείς ότι είναι σημαντικό να γνωρίζουν.

Ζ: Ε να γνωρίζουν την επίδοσή τους. Μμ κυρίως εγώ θα έλεγα για λόγους όπως ε να για να μπορέσουνε να πάρουνε θάρρος. Να δούνε δηλαδή ότι είναι ικανά να πετύχουν έναν στόχο, όποιος στόχος και αν είναι αυτός και να μην βάζουνε ένα ταβάνι, ένα όριο στον εαυτό τους ότι δεν μπορώ να το κάνω αυτό, γιατί δεν είμαι έξυπνος, γιατί δεν μπορώ. Κυρίως για αυτό

τον λόγο, δεν νομίζω ότι έχουνε τόσο στο μυαλό τους τα παιδιά ότι πάω στο σχολείο ντε και καλά για να μάθω πόσο κάνει ένα και ένα. Τουλάχιστον στο νηπιαγωγείο.

Ανάλυση

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα η συνεντευξιαζόμενη αναφέρει αν είναι σημαντικό ή όχι τα παιδιά να γνωρίζουν ποια είναι η επίδοσή τους στις δραστηριότητες που σχεδιάζει ο/η νηπιαγωγός. Η ίδια χρησιμοποιεί τη ρητορική του επιχειρήματος για να εξηγήσει την άποψή της σχετικά με τα παιδιά και την επίδοσή τους. Αρχικά, τονίζει ότι τα παιδιά νιώθουν πώς είναι η σχολική τους επίδοση, δηλαδή αν είναι καλή ή κακή. Καταλαβαίνουν δηλαδή πότε ολοκληρώνουν μια δραστηριότητα με επιτυχία, όπως για παράδειγμα αν έχουν πετύχει την σωστή απάντηση στην ερώτηση του/της νηπιαγωγού ή αν έχουν μαζέψει τα παιχνίδια τους. Ακόμα, χρησιμοποιεί την αντιπαραβολή ανάμεσα στην πετυχημένη ολοκλήρωση μιας δραστηριότητας και αντίστοιχα στην αποτυχημένη ολοκλήρωσή της. Τα παιδιά καταλαβαίνουν, λοιπόν, πότε τα πάνε καλά και πότε όχι και κάνουν αυτοκριτική όσον αφορά την επίδοσή τους στο σχολείο. Σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), χρησιμοποιεί την ζωνρή περιγραφή για να εξηγήσει την έννοια της αυτοκριτικής την οποία χρησιμοποιούν τα παιδιά. Αναφέρει σαν παράδειγμα ένα παιχνίδι ή μια ρουτίνα κατά τη διάρκεια του ελεύθερου παιχνιδιού όπου ο/η εκπαιδευτικός μαζί με τα παιδιά έχουν ορίσει τους κανόνες που πρέπει να τηρούνται. Σύμφωνα με τους κανόνες, κάθε φορά που κάποιο παιδί θα ολοκληρώσει ένα πάζλ ο/η νηπιαγωγός θα του δίνει ένα αυτοκόλλητο, το οποίο θα το τοποθετεί στο πινακάκι του. Το κάθε παιδί θα έχει ως στόχο να γεμίσει το πινακάκι του με αυτοκόλλητα και το πρώτο που θα το πετύχει θα κερδίσει ένα δώρο, αφού θα είναι σαν να κερδίζει σε έναν διαγωνισμό. Τα παιδιά θα καταλαβαίνουν πώς τα έχουν πάει, αφού θα βλέπουν πόσα αυτοκόλλητα έχουν μαζέψει σε σχέση με τους/τις υπόλοιπους/ες συμμαθητές/ριές τους. Πιο συγκεκριμένα, ένα παιδί που έχει μαζέψει δέκα από τα είκοσι συνολικά αυτοκόλλητα, σε σχέση με ένα άλλο που έχει μόνο δύο αυτοκόλλητα στο πινακάκι του τότε καταλαβαίνει ότι μπορεί να κάνει πάζλ καλύτερα και πιο γρήγορα σε σχέση με τα άλλα παιδιά. Το παιδί που καταλαβαίνει ότι πετυχαίνει σ' αυτή τη δραστηριότητα σε σχέση με τα υπόλοιπα παιδιά λέει στον/στη νηπιαγωγό ότι έχει καλύτερη επίδοση στην ολοκλήρωση των πάζλ. Επιπλέον, η ίδια χρησιμοποιεί τη ρητορική του επιχειρήματος, για να αιτιολογήσει την άποψή της σχετικά με τους λόγους για τους οποίους είναι σημαντικό τα παιδιά να γνωρίζουν ποια είναι η επίδοσή τους στις παιδαγωγικές δραστηριότητες. Χρησιμοποιεί τη ρητορική του επιχειρήματος και εξηγεί ότι είναι σημαντικό τα παιδιά να γνωρίζουν για την επίδοσή τους για να διακατέχονται από θάρρος. Πιο συγκεκριμένα, έτσι το

κάθε παιδί θα μπορέσει να πετύχει τους στόχους που θέτει, να μην βάζει ένα όριο και να μην λέει στον εαυτό του ότι δεν είναι έξυπνο ή ότι δεν μπορεί να το κάνει. Τέλος, τονίζει ότι τα παιδιά στην ηλικία που είναι όταν πηγαίνουν στο νηπιαγωγείο δεν σκέφτονται ότι πηγαίνουν στο σχολείο για να μάθουν πόσο κάνει ένα και ένα.

5.6 Ερώτηση 13

Απόσπασμα 6

Απάντηση Βασιλικής

Ερ: Χμ. Θεωρείς ότι είναι σημαντικό να συμμετέχουν τα παιδιά στην αξιολόγηση της επίδοσής τους στις παιδαγωγικές δραστηριότητες;

Β: Ε θεωρώ ότι είναι σημαντικό να συμμετέχουν, γιατί όλα τα παιδιά είναι άτομα με ε πάς να το πω, ε θα θα μπορούσα να τους χαρακτηρίσω σαν ενήλικες, δηλαδή ότι έχουν δικαιώματα, έχουν υποχρεώσεις και έχουν χτίσει τη δική τους προσωπικότητα και μπορούν να διεκδικήσουν πράγματα. Άρα ναι.

Ερ: Ε όταν λες ότι έχουν χτίσει την προσωπικότητά τους;

Β: Εννοώ ότι δεν πρέπει να τους συμπεριφερόμαστε σαν άβουλα όντα, γιατί τα παιδιά ξέρουν πολλά πράγματα και μπορούν να συμμετέχουν σε πολλά πράγματα. Εξάλλου αλλιώς δεν θα είχε νόημα να υπάρχει το νηπιαγωγείο και να κάνουμε όλες αυτές τις δραστηριότητες με στόχους, απλά τότε θα παίζαμε με τα παιδιά.

Ερ: Χμ. Ε με ποιους τρόπους πιστεύεις ότι θα μπορούσαν να συμμετέχουν τα παιδιά σ' αυτή τη διαδικασία;

Β: Εε θεωρώ ότι θα μπορούσαν να συμμετέχουν είτε μ' αυτό που ανέφερα στην παρεούλα, είτε να όταν πηγαίνουν στο σπίτι τους να το συζητάνε με τους γονείς τους ότι κάνανε ε μέσα στην μέρα και μετά να τα συζητάμε την επόμενη μέρα για να περάσει και λίγο διάστημα πάλι έτσι με τα παιδιά. Ε είτε να παίζαμε κάποιο παιχνίδι και να μπορούσαν μέσα από κάποιο αντικείμενο να εκφράσουν τις απόψεις τους, ίσως αυτό να ήταν και πιο εύκολο για τα παιδιά σαν πρώτο βήμα για να μην εκτεθούν και στους συμμαθητές τους. Αυτό.

Ερ: Εκτεθούν στους συμμαθητές τους, δηλαδή;

B: Ε δηλαδή, εάν έχουν μαλώσει π.χ. ο Κώστας με τη Μαρία που λέγαμε πριν.

Ερ: Χμ.

B: Ε θα είναι πιο δύσκολο στην αρχή ο Κώστας να πει στη Μαρία, ξες εγώ έκανα λάθος. Ενώ μέσα από την κούκλα θα μπορέσει να πει: Μαρία έκανα λάθος, σου ζητώ συγγνώμη σαν πρώτο βήμα. Και αργότερα να φτάσουμε σε ένα τέτοιο επίπεδο που να μπορεί ο ίδιος ο Κώστας κατευθείαν να ζητήσει συγγνώμη από τη Μαρία.

Ανάλυση

Η συνεντευξιαζόμενη στο συγκεκριμένο απόσπασμα αναφέρει ότι είναι σημαντικό να συμμετέχουν τα παιδιά στην αξιολόγηση της επίδοσής τους στις παιδαγωγικές δραστηριότητες. Χρησιμοποιεί τη ρητορική του επιχειρήματος και επεξηγεί γιατί θεωρεί ότι είναι σημαντικό να συμμετέχουν τα παιδιά σ' αυτή τη διαδικασία. Αναφέρει ότι τα παιδιά είναι άτομα και χρησιμοποιεί τη μεταφορά παιδιά-ενήλικες, καθώς θεωρεί ότι έχουν δικαιώματα, υποχρεώσεις, έχουν δημιουργήσει την προσωπικότητά τους και πια έχουν την ικανότητα να διεκδικούν πράγματα. Ακόμα, η ίδια χρησιμοποιεί τη ρητορική του επιχειρήματος και αναλύει πώς τα παιδιά χτίζουν την προσωπικότητά τους. Με τη μεταφορά παιδιά-άβουλα όντα τονίζει ότι ο/η νηπιαγωγός είναι καλό να συμπεριφέρεται στα παιδιά σαν άτομα που έχουν πολλές γνώσεις και που έχουν την ικανότητα να συμμετέχουν σε πολλές δραστηριότητες. Αν λοιπόν, κάποιος/α εκπαιδευτικός δεν συμπεριφέρεται έτσι στα παιδιά τότε δεν έχει νόημα να υπάρχει το νηπιαγωγείο με τις δραστηριότητες που σχεδιάζονται και με τους στόχους που θέτουν οι νηπιαγωγοί και καλούνται να επιτευχθούν από τα παιδιά. Αν δηλαδή, συμπεριφέρονται οι εκπαιδευτικοί στα παιδιά σαν άβουλα όντα τότε απλά στο νηπιαγωγείο θα πρέπει μόνο να παίζουν. Η συνεντευξιαζόμενη επιπλέον, αναφέρει τους τρόπους με τους οποίους θεωρεί ότι τα παιδιά θα μπορούσαν να συμμετέχουν στην αξιολόγηση της επίδοσής τους στις παιδαγωγικές δραστηριότητες. Σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), χρησιμοποιεί τη ζωνρή περιγραφή για να περιγράψει τους τρόπους με τους οποίους θεωρεί η ίδια ότι θα μπορέσουν να συμμετέχουν τα παιδιά σ' αυτήν τη διαδικασία. Αρχικά, αναφέρει ότι τα παιδιά θα μπορούσαν να συζητάνε στην παρεούλα όλα μαζί αλλά και με τους γονείς όταν επιστρέφουν στο σπίτι. Στο σπίτι με τους γονείς, δηλαδή, μπορούν να συζητάνε για αυτά που έχουν κάνει στο σχολείο μέσα στη μέρα. Επιπλέον, την επόμενη μέρα εκπαιδευτικοί και παιδιά μπορούν να συζητάνε πάλι μεταξύ τους. Αναφέρει, ακόμα ότι σαν πρώτο βήμα συμμετοχής των παιδιών στη διαδικασία αξιολόγησης της επίδοσής τους θα μπορούσε να είναι κάποιο παιχνίδι που θα έπαιζαν με

κάποιο αντικείμενο με στόχο να εκφράσουν τις απόψεις τους. Μέσα από το παιχνίδι τα παιδιά δεν θα εκτεθούν τόσο πολύ στους/στις υπόλοιπους/ες συμμαθητές/ριές τους. Τέλος, με ζωντανή περιγραφή εξηγεί τι εννοεί με τη φράση να εκτεθούν τα παιδιά στους/στις υπόλοιπους/ες συμμαθητές/ριές τους. Περιγράφει πως για παράδειγμα αν μαλώσουν δύο παιδιά, ο Κώστας και η Μαρία, δεν είναι εύκολο να παραδεχτεί κάποιο από τα δύο από την αρχή ότι ευθύνεται για τον καβγά. Με τη βοήθεια όμως της κούκλας ως παιχνίδι θα μπορέσουν τα παιδιά να παραδεχτούν το λάθος τους και να ζητήσουν συγγνώμη το ένα από το άλλο. Έτσι, η κούκλα λειτουργεί ως μέσο για να μπορέσουν τα παιδιά αργότερα και συγκεκριμένα ο Κώστας να ζητήσει κατευθείαν συγγνώμη από τη Μαρία χωρίς να χρησιμοποιήσει την κούκλα.

5.7 Ερώτηση 14

Απόσπασμα 7

Απάντηση Ζέτας

Ερ: Χμ. Θεωρείς ότι η επίδοση (καλή ή κακή) των παιδιών επηρεάζει τις σχέσεις μεταξύ τους;

Ζ: Νομίζω πως δεν τα επηρεάζει. Ε τουλάχιστον στα παιδιά που δεν έχουνε πολύ μεγάλη απόκλιση στις επιδόσεις τους. Ως επί τον πλείστον, με λίγα λόγια παίζουνε όλα μαζί στο νηπιαγωγείο ειδικά εάν δεν υπάρχουνε μεταξύ τους ίντριγκες για παράδειγμα. Υπάρχουν ίσως βέβαια και περιπτώσεις που μπορεί ένα παιδί, το οποίο νιώθει ότι τα ξέρει καλύτερα, ότι είναι καλύτερο αν επηρεάζει τις, αυτό μάλλον αυτή η άποψή του να επηρεάζει τη σχέση του με κάποιο άλλο παιδί, που μπορεί να είναι μικρότερο ηλικιακά και να μην τα καταφέρνει τόσο εύκολα όσο το ίδιο. Αλλά αυτό είναι και στο χέρι της νηπιαγωγού πόσο θα το αφήσει να καλλιεργηθεί ή αν θα τα βοηθήσει αυτή η διαφορά που έχουνε μεταξύ τους να γίνει κάτι καλό, να βοηθήσει το ένα το άλλο, αντί να συγκρίνονται.

Ερ: Ε όταν ανέφερες απόκλιση που έχει το ένα με το άλλο δηλαδή;

Ζ: Χμ. Μπορεί ένα παιδί να νιώθει ότι ε τα ξέρω όλα πάρα πολύ καλά, γιατί αυτή την εντύπωση του έχουν δώσει πιθανώς από το σπίτι, πιθανώς δεν ξέρω από πού θα μπορούσε αλλού δηλαδή. Να ένιωθε δηλαδή πολύ ικανό και να νιώθει ότι τώρα ο Χρηστάκης, για παράδειγμα ε αυτός δεν ξέρει και τίποτα και να βγαίνει δηλαδή μία συμπεριφορά μία έτσι πιο

αυταρχική για αρχή. Αλλά μετά μπορεί και να ομαλοποιηθεί αυτό εάν η νηπιαγωγός το δει σύντομα και προσπαθήσει να της εξηγήσει ότι δεν είναι έτσι, ότι ο καθένας είναι διαφορετικός και ότι εδώ είναι είμαστε για να βοηθάει ο ένας τον άλλον.

Ερ: Αυταρχική τι εννοείς;

Ζ: Να θέλει να τα κάνει όλα αυτή γιατί είναι η καλύτερη ή αυτός, να μπορεί να μιλάει άσχημα στα άλλα παιδιά που δεν τα καταφέρνουν. Ε ή να θέλει να αναλαμβάνει όλες να παίρνει πρωτοβουλίες, να τα κάνει μόνο αυτή, γιατί αυτή τα κάνει καλύτερα από όλους.

Ερ: Χμ. Ε ανέφερες ότι δεν την επηρεάζει η επίδοση την ε την σχέση ε ανάμεσα στα παιδιά για ποιους λόγους;

Ζ: Της νηπιαγωγού με τα παιδιά.

Ερ: Ε όχι όχι. Ε ανέφερες ότι ε πριν ότι ε η επίδοση των παιδιών ε δεν επηρεάζει την σχέση μεταξύ τους.

Ζ: Χμ.

Ερ: Ε μπορείς να μου αναφέρεις τους για ποιους λόγους γίνεται αυτό;

Ζ: Αυτό πιστεύω ότι δεν συμβαίνει για τον λόγο ότι μέσα στο νηπιαγωγείο δεν έχουνε διαφορές μεταξύ τους, αν εξαιρέσεις το προηγούμενο που είπα, με το παιδί που πιθανώς έβγαζε μια συμπεριφορά πιο αυταρχική σε εισαγωγικά και ήθελε να τα κάνει όλα μόνο του, μόνη της τέλος πάντων. Ε αλλά ως επί των πλείστων έχουν ένα κοινό στόχο, θέλουν να παίξουν, θέλουν να περάσουν καλά και αν η νηπιαγωγός ή ο νηπιαγωγός κάνουν τη δουλειά του, ε πώς να το πω, έτσι όμορφα δηλαδή τη περιποιείται τη δουλειά του ξέρει τι κάνει, έχει πρόγραμμα, ε θέλουν και να μάθουν. Οπότε έχοντας ως κοινό στόχο αυτό δεν έχουν να χωρίσουν κάτι ανεξάρτητα επιδόσεων, έχουν όλοι στο μυαλό τους αυτό.

Ερ: Ε όταν όταν λες ε ο/ η νηπιαγωγός περιποιείται τη δουλειά του δηλαδή;

Ζ: Ναι. Δηλαδή να έχει ε να όταν θα μπαίνει μέσα στη τάξη να έχει ένα πλάνο διδασκαλίας, να το έχει μελετήσει, να έχει ε κάνει αυτοαξιολόγηση πιθανώς και να το έχει βελτιώσει, να το έχει αλλάξει. Να μπορεί δηλαδή να κάθε φορά να βλέπει τι δεν κάνει καλά, τι δεν βοηθά τα παιδιά και να προσαρμόζει αυτό που κάνει μέσα στην τάξη ανάλογα με το τμήμα που έχει.

Ανάλυση

Η συνεντευξιαζόμενη στο συγκεκριμένο απόσπασμα αναφέρει αν η επίδοση, καλή και κακή, των παιδιών επηρεάζει τις σχέσεις μεταξύ τους. Αρχικά, επισημαίνει ότι η επίδοση που μπορεί να έχει το κάθε παιδί δεν επηρεάζει τις σχέσεις του με τα υπόλοιπα παιδιά της τάξης. Χρησιμοποιεί την αντιπαραβολή, σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), και παρουσιάζει δύο κατηγορίες παιδιών αυτά που έχουν παρόμοιες επιδόσεις μεταξύ τους και αυτά που θεωρούν ότι είναι καλύτερα από τα άλλα. Αρχικά, όσον αφορά τα παιδιά που δεν έχουν μεγάλες αποκλίσεις στις επιδόσεις τους, η σχέση τους δεν επηρεάζεται καθώς παίζουν όλα μαζί στο νηπιαγωγείο. Η έλλειψη ίντριγκας ανάμεσα στα παιδιά ενισχύει αυτό το καλό κλίμα στο νηπιαγωγείο. Με ζωηρή περιγραφή, η συνεντευξιαζόμενη εξηγεί τι εννοεί όταν αναφέρει ότι το ένα παιδί με το άλλο έχουν απόκλιση μεταξύ τους. Επισημαίνει ότι ένα παιδί μπορεί να πιστεύει ότι τα ξέρει όλα και αυτό να προκύπτει από την εντύπωση που έχει σχηματίσει για τον εαυτό του από το σπίτι. Αναφέρει για παράδειγμα ότι κάποιο παιδί μπορεί να νιώθει ικανό και να νιώθει για τον Χρηστάκη ότι δεν ξέρει τίποτα και έτσι να έχει μια πιο αυταρχική στάση απέναντι σ' αυτόν. Η ίδια με τη μορφή της λίστας επεξηγεί ότι αυταρχική συμπεριφορά έχει ένα παιδί όταν θεωρεί ότι είναι καλύτερο από ένα άλλο, όταν μπορεί να μιλάει άσχημα στα παιδιά που δεν τα καταφέρνουν τόσο καλά και όταν θέλει να αναλαμβάνει όλες τις πρωτοβουλίες γιατί τα κάνει όλα καλύτερα από τα υπόλοιπα παιδιά. Σύμφωνα με τους Potter και Wetherell (2009), εντοπίζεται η αυτοεκπλήρωση και πιο συγκεκριμένα η συνείδηση σύμφωνα με την οποία θα πρέπει να ενεργεί ο/η νηπιαγωγός. Πιο συγκεκριμένα, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο/η νηπιαγωγός αν παρατηρήσει αυτή την συμπεριφορά των παιδιών τότε θα προσπαθήσει να εξηγήσει σ' αυτά ότι δεν θα πρέπει να υπάρχει αυτή η διάκριση ανάμεσα τους με βάση την επίδοσή τους. Αντίθετα, ο/η νηπιαγωγός θα πρέπει να εξηγήσει στα παιδιά ότι όλα είναι διαφορετικά μεταξύ τους αλλά και ότι είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει αλληλοβοήθεια. Από την άλλη πλευρά, αν κάποιο παιδί νιώθει ότι είναι καλύτερο από τα υπόλοιπα, ότι γνωρίζει περισσότερα πράγματα από τα υπόλοιπα, τότε επηρεάζονται οι σχέσεις μεταξύ των παιδιών. Στο νηπιαγωγείο, φοιτούν νήπια και προνήπια μαζί, οπότε υπάρχει περίπτωση κάποιο νήπιο να θεωρεί ότι είναι καλύτερο από ένα προνήπιο, που είναι μικρότερο ηλικιακά και μπορεί να μην τα καταφέρνει τόσο καλά λόγω της ηλικίας του. Σ' αυτήν την περίπτωση βέβαια σημαντικό ρόλο έχει και ο/η νηπιαγωγός, όπου είναι υπεύθυνος/η για τον τρόπο που θα διαχειριστεί αυτή τη διαφορά που έχουν μεταξύ τους τα παιδιά και πώς θα τα βοηθήσει να μην συγκρίνονται. Επιπρόσθετα, αναφέρει τους λόγους τους οποίους θεωρεί η ίδια ότι η επίδοση δεν επηρεάζει τις σχέσεις των παιδιών μεταξύ τους. Σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), εντοπίζεται η ρητορική τους επιχειρήματος όπου η συνεντευξιαζόμενη επεξηγεί ότι η επίδοση δεν επηρεάζει τις σχέσεις

των παιδιών καθώς δεν παρατηρούνται διαφορές μεταξύ τους, εκτός από αυτήν την αυταρχική συμπεριφορά των παιδιών που θεωρούν ότι είναι καλύτερα από τα άλλα. Όλα τα παιδιά, τονίζει πως έχουν ως στόχο να παίζουν και να περνάνε καλά, οπότε οι επιδόσεις δεν επηρεάζουν τα παιδιά. Αναφέρει πως η συμβολή του/της νηπιαγωγού είναι πολύ σημαντική καθώς αν περιποιείται τη δουλειά του/της και ξέρει τι κάνει έχοντας ένα πρόγραμμα τότε τα παιδιά θέλουν να μαθαίνουν. Σύμφωνα με τους Potter και Wetherell (2009), εντοπίζεται η αυτοεκπλήρωση και πιο συγκεκριμένα η συνείδηση σύμφωνα με την οποία θα πρέπει να ενεργεί ο/η νηπιαγωγός. Εξηγεί, λοιπόν, ότι ο/η νηπιαγωγός πρέπει να έχει ένα φτιάξει ένα πλάνο διδασκαλίας κάθε φορά, να το μελετά με προσοχή και να κάνει αυτοαξιολόγηση ώστε να εντοπίζει αυτά που δεν πετυχαίνουν, να τα αλλάζει και να βελτιώνει το πλάνο του/της. Τέλος, τονίζει ότι είναι απαραίτητο ο/η νηπιαγωγός να εντοπίζει τι δεν πηγαίνει καλά στο πλάνο που έχει σχεδιάσει, να καταλαβαίνει τι δεν βοηθά τα παιδιά και να προσαρμόζει το πλάνο του/της ανάλογα με τα παιδιά που έχει στο τμήμα στο οποίο είναι υπεύθυνος/η.

5.8 Ερώτηση 15

Απόσπασμα 8

Απάντηση Βασιλικής

Ερ: Χμ. Θεωρείς ότι οι προσδοκίες των παιδιών από τον εαυτό τους επηρεάζουν την επίδοσή τους στις παιδαγωγικές δραστηριότητες;

Β: Ε ναι γιατί, όπως και ας πούμε σε μια ομάδα ποδοσφαίρου, εάν όλοι, ε ο κάθε παίκτης θεωρεί κάποια πράγματα για τον εαυτό του ε ως λάθος και προσπαθεί να βελτιώσει τα λάθη του ε και το κάνει αυτό ο κάθε παίκτης της ομάδας του, τέλος όλοι θα έχουν καλύτερο αποτέλεσμα. Ε ενώ αν πούμε σαν ομάδα, ξέρω γω το λάθος μας είναι ότι δεν κάνουμε αρκετές προπονήσεις, ε αυτό έχει ένα μέρος του λάθους που δεν φέρει αποτέλεσμα, ενώ αν δούμε και σε πιο προσωπικό επίπεδο το τι κάνω εγώ λάθος, ας πούμε δεν ε σουτάρω πολύ καλά ή δεν ξεκουράζομαι πολύ καλά για αυτό, τότε θα έχουμε καλύτερο αποτέλεσμα, γιατί κάνουμε μία εν μία ενδοσκόπηση μέσα στην ίδια την ομάδα.

Ερ: Ενδοσκόπηση δηλαδή;

Β: Ε εννοώ ότι κοιτάμε τις λεπτομέρειες, δηλαδή δεν κοιτάμε μόνο επιφανειακά τι υπάρχει. Το ίδιο γίνεται και στο νηπιαγωγείο. Αν κοιτάω εγώ πώς πάει η πώς πάει η ομάδα σαν ε

σύνολο, τάξη δηλαδή, ε τότε θα αφήσω τις περιπτώσεις ατόμων που μέσα στην τάξη, ας πούμε κοιμούνται την ώρα του μαθήματος. Ε ή ένα παιδί ας πούμε κάθεται μόνο του σε μια γωνιά και κλαίει και δεν θα με νοιάζει, γιατί εγώ θα κοιτάω την τάξη και όχι το ατομικά τι γίνεται.

Ερ: Χμ. Με ποιους τρόπους πιστεύεις ότι την επηρεάζουν;

Β: Ε πιστεύω ότι την επηρεάζουν ε γιατί ε όταν κοιτάμε τις ε τα ατομικά μας λάθη ε τότε συνειδητοποιούμε ότι μία ομάδα ε δεν έχει να κάνει μόνο με την ομαδική σχέση που υπάρχει και αυτό φέρνει ένα καλό αποτέλεσμα, είναι δυνατό να υπάρχει ένα καλό κλίμα μέσα στην ομάδα. Αλλά και πώς το κάθε άτομο την επηρεάζει, δηλαδή αν ένα άτομο είναι ας πούμε όλη την ώρα να γκρινιάζει, να γκρινιάζει, τότε αυτό θα επηρεάσει αρνητικά τη ψυχολογία της ομάδας και άρα δεν θα φέρει καλό αποτέλεσμα. Αυτό.

Ερ: Ε θες να μου εξηγήσεις λίγο τι εννοείς ομαδική σχέση;

Β: Ναι. Ομαδική σχέση, εννοώ ε ότι μέσα στην ομάδα ε αναπτύσσονται κάποιο κλίμα. Δηλαδή ένα κλίμα, ε ας πούμε συναγωνισμού, ότι όλοι ε θα προ θα δώσουμε το εκατό τοις εκατό του εαυτού μας, ε και δεν θα υπάρχει αυτός ο ανταγωνισμός με το κακό ε με την κακή χροιά που έχει, αλλά ο συναγωνισμός με τη θετική χροιά που έχει και έτσι θα φτάσουμε σε ένα πολύ καλό επίπεδο. Τώρα, αυτό έχει να κάνει πάλι όμως με το προσωπικό επίπεδο, γιατί συναγωνίζομαι ε ατομικά. Τώρα, όμως αναφορικά με το ομαδικό, ε έχει να κάνει ότι ας πούμε σαν ομάδα έχουμε στόχο να κερδίσουμε ξέρω γω στον αγώνα του μουντιάλ, λέμε τώρα.

Ερ: Χμ.

Β: Ε εάν ε προπονούμαστε πέντε φορές την εβδομάδα ε και τρώμε υγιεινά, τότε θα καταφέρουμε να πάμε πολύ καλά. Αυτό, ότι βάζει κάποιο σκοπό και προσπαθεί να τον επιτύχει η ομάδα, αλλά σαν σύνολο και όχι ατομικά. Ότι ας πούμε τις μέρες που είμαστε στη προπόνηση ε και μας προσφέρουνε δωρεάν γεύμα δεν θα επιλέξουμε να παίρνουμε ξέρω γω ε πατατάκια αλλά θα παίρνουμε φρούτα, για παράδειγμα. Ενώ ατομικά είναι ότι εγώ κάθε μέρα αυτά που τρώω στη διατροφή μου, θα τρώω φρούτα ξέρω γω.

Ερ: Χμ. Θες να μου εξηγήσεις λίγο παραπάνω τη διαφορά ε συναγωνισμού και ανταγωνισμού;

B: Ε ναι. Λοιπόν, όταν λέμε ανταγωνισμό εννοούμε ότι ανταγωνίζεται μία ομάδα κάποια άλλη ομάδα, ας πούμε για να το πάω λίγο ξανά στο νηπιαγωγείο.

Ερ: Χμ.

B: Για μία καλύτερη έτσι ναι. Ε ότι εμείς στο νηπιαγωγείο μας ε θα ανταγωνίζεται το νηπιαγωγείο το το 15ο με το 14ο ε για να δούμε πιο νηπιαγωγείο θα μαζέψει τα περισσότερα λεφτά για να βοηθήσει έναν φιλανθρωπικό οργανισμό. Ε όταν το κάνουμε αυτό, δεν κοιτάμε την ουσία, δηλαδή τον σκοπό αλλά κοιτάμε πώς θα φανούμε περισσότερο εμείς σαν νηπιαγωγείο, γιατί εμείς είμαστε καλύτεροι από τους άλλους που θα μαζέψουμε πιο πολλά χρήματα. Ενώ συναγωνισμός έχει να κάνει έλα εδώ 14ο νηπιαγωγείο έλα και εσύ 15ο εδώ, κάντε μία κουβέντα. Δείτε που υστερεί η κάθε ομάδα ε και στο τέλος πώς θα καταφέρουμε να επιτύχουμε τον στόχο, το σκοπό μας, δηλαδή πώς να βοηθήσουμε τα παιδιά που μέσα από αυτόν τον φιλανθρωπικό οργανισμό. Αυτό.

Ερ: Χμ. Θεωρείς ότι

B: Ας πούμε ότι ο φιλανθρωπικός οργανισμός αναφέρεται σε παιδιά για παράδειγμα.

Ανάλυση

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα, η συνεντευξιαζόμενη αναφέρεται στις προσδοκίες που έχουν τα παιδιά από τον εαυτό τους και κατά πόσο οι προσδοκίες αυτές επηρεάζουν την επίδοσή τους στις παιδαγωγικές δραστηριότητες. Η ίδια θεωρεί ότι οι προσδοκίες των παιδιών επηρεάζουν την επίδοσή τους και το εξηγεί αυτό χρησιμοποιώντας ως παράδειγμα μια ομάδα ποδοσφαίρου, παρομοιάζει δηλαδή τι γίνεται στο νηπιαγωγείο με αυτό που συμβαίνει σε μια ομάδα ποδοσφαίρου. Με ζωνηρή περιγραφή, αναλύει ότι μέσα σε μια ομάδα ποδοσφαίρου, ο/η κάθε/καθεμία παίκτης/ρια αν καταλάβει ποια είναι τα λάθη του/της και προσπαθήσει να τα βελτιώσει τότε όλοι μαζί σαν μια ομάδα θα έχουν ένα καλύτερο αποτέλεσμα. Αν λοιπόν οι παίκτες/ριες κοιτάζουν τα λάθη που κάνουν ατομικά, σε προσωπικό επίπεδο δηλαδή, τότε θα έχει όλη η ομάδα ένα καλύτερο αποτέλεσμα, γιατί έτσι πραγματοποιείται μια ενδοσκόπηση σ' αυτήν. Είναι ιδανικό αντί να κοιτάζουμε το λάθος που μπορεί να κάνει όλη η ομάδα, όπως για παράδειγμα ότι δεν προπονείται αρκετά, να δοθεί έμφαση στα λάθη που γίνονται ατομικά, όπως ότι κάποιος/α μπορεί να μην σουτάρει καλά ή να μην ξεκουράζεται αρκετά. Με την ενδοσκόπηση, πιο συγκεκριμένα, τονίζει ότι πρέπει να δίνεται έμφαση στις λεπτομέρειες. Χρησιμοποιεί τη ζωνηρή περιγραφή και τονίζει ότι το ίδιο που συμβαίνει σε μια ομάδα παρατηρείται και στο νηπιαγωγείο. Αναλυτικότερα, αναφέρει ότι αν δίνεται σημασία

στην ομάδα τότε δεν θα στραφεί το ενδιαφέρον του/της εκπαιδευτικού στα παιδιά που κοιμούνται την ώρα του μαθήματος και στα παιδιά που κλαίνε σε μια γωνιά μόνα τους. Επιπλέον, η συνεντευξιαζόμενη αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους οι προσδοκίες των παιδιών επηρεάζουν την επίδοσή τους. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), εντοπίζεται η ρητορική του επιχειρήματος όπου η συνεντευξιαζόμενη αναφέρει ότι γίνεται αντιληπτό πως μια ομάδα δεν επηρεάζεται μόνο από την ομαδική σχέση αλλά και από τα λάθη που γίνονται από το κάθε άτομο-μέλος της κάθε ομάδας ξεχωριστά. Με τη ρητορική του επιχειρήματος, η ίδια εξηγεί αυτό που εννοεί με την έννοια ομαδική σχέση. Επεξηγεί ότι μέσα στην ομάδα δημιουργείται ένα κλίμα συναγωνισμού ανάμεσα στα μέλη της, όπου όλα θα δώσουν τον καλύτερο τους εαυτό και όχι κλίμα ανταγωνισμού, που έχει αρνητική χροιά. Με τη ζωνρή περιγραφή, αναφέρει σαν παράδειγμα να κερδίσει μια ομάδα έναν αγώνα του μουντιάλ. Πιο συγκεκριμένα, περιγράφει πως αν η ομάδα κάνει προπόνηση πέντε φορές την ημέρα και προσέχει τη διατροφή της τότε η ομάδα σαν σύνολο θα πετύχει. Οπότε θέτει ως σκοπό την επιτυχία της ομάδας και όχι του/της κάθε/καθεμίας παίκτη/ριας σε ατομικό επίπεδο. Ακόμα, σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), χρησιμοποιεί την αντιπαράθεση των δύο εννοιών συναγωνισμού και ανταγωνισμού για να περιγράψει τις διαφορές ανάμεσά τους. Με ζωνρή περιγραφή, αναλύει τις διαφορές αυτών μέσα από παραδείγματα σχετικά με το νηπιαγωγείο. Όσον αφορά τον ανταγωνισμό, η ίδια τονίζει ότι το ένα νηπιαγωγείο ανταγωνίζεται ένα άλλο σχετικά με ποιο από τα δύο θα καταφέρει να μαζέψει περισσότερα χρήματα για έναν φιλανθρωπικό οργανισμό. Με τον ανταγωνισμό, δίνεται έμφαση στο σχολείο που είναι καλύτερο και θα μαζέψει περισσότερα χρήματα. Αντίθετα, με τον συναγωνισμό, τα δύο σχολεία συζητάνε μεταξύ τους και θέτουν ως στόχο να βοηθήσουν αυτόν τον οργανισμό.

5.9 Ερώτηση 16

Απόσπασμα 9

Απάντηση Ζέτας

Ερ: Χμ. Θεωρείς ότι ευθύνονται τα παιδιά για την επίδοσή τους (καλή ή κακή) στις παιδαγωγικές δραστηριότητες;

Ζ: Τα παιδιά τα ίδια από μόνα τους όχι.

Ερ: Χμ.

Z: Όλα τα άλλα, δηλαδή όλα τα άλλα, ε ο χώρος, η τάξη, δηλαδή ως χώρος, η νηπιαγωγός, το σπίτι, το ο γονέας ή ο κηδεμόνας τους ή οι δραστηριότητες που κάνουνε μετά το σχολείο. Ή για παράδειγμα το τι ερεθίσματα έχουν αν έχουν πάει εκδρομές, θέατρο ή οτιδήποτε αυτά ναι τους επηρεάζουνε τα ίδια δεν νομίζω.

Ερ: Χμ. Ε για ποιους λόγους θεωρείς ότι δεν ευθύνονται τα ίδια;

Z: Δεν ευθύνονται τα ίδια, γιατί είναι νιώθω ότι είναι απλώς ακόμη μαζεύουνε ε πράγματα που βλέπουνε στο μυαλό τους, που ακούνε, που αισθάνονται, που βιώνουνε, αλλά δεν δεν νομίζω ότι έχουν δηλαδή όταν παίρνουν αυτές τις πληροφορίες δεν έχουν στο μυαλό τους ότι πρέπει να γίνω καλός μαθητής ή δεν πρέπει να γίνω κάτι. Δεν έχουν στο μυαλό τους δηλαδή τέτοιες τέτοιους περιορισμούς.

Ερ: Χμ.

Z: Επομένως, δεν επιδιώκουν να γίνουν καλύτεροι ή χειρότεροι.

Ερ: Χμ. Ε όταν λες μαζεύουνε πράγματα στο μυαλό τους δηλαδή; Μου το εξηγείς λίγο;

Z: Ναι. Όπως δηλαδή ότι τα παιδιά συγκεκριμένα του νηπιαγωγείου οτιδήποτε ζουν, οτιδήποτε υπάρχει γύρω τους όπως για παράδειγμα μέσα στο μέσα σε μία τάξη ε μπορεί να δούνε μία ταινία, μπορεί να βγούνε στο διάλειμα και να μιμνησθουν για παράδειγμα να πάνε να πιάσουνε τα φύλλα ή τα λουλούδια η υφή τους, ε κάτι που θα δούνε με τους γονείς τους. Ε οτιδήποτε και να βιώσουνε ένα ταξίδι ή μία συζήτηση με έναν μεγάλο που θα τους κάνει εντύπωση. Οτιδήποτε και αν ζούνε ε το λαμβάνουνε σαν κάτι καινούριο, κάτι που δεν ξέρουνε οπότε είναι περίεργα για αυτό που ψάχνουν να δουν τι είναι και μετά αυτά τους κάνουνε ε μεγάλη εντύπωση τα κρατάνε τόσο πολύ στη μνήμη τους που πολλές φορές μέσα μετά στη τάξη μπορεί να πούνε α κυρία το χω κάνει και εγώ, έχω κάνει και εγώ κουλουράκια, ξέρω να κάνω κουλουράκια ή κάτι άλλο για παράδειγμα.

Ερ: Χμ. Ανέφερες ακόμα ότι ο χώρος, ε το σπίτι, τα ερεθίσματα που παίρνουν τα παιδιά ε τα επηρεάζουν. Μπορείς λίγο να μου εξηγήσεις για αυτά;

Z: Ναι. Ο χώρος για παράδειγμα του νηπιαγωγείου τους επηρεάζει ε στο στο εξής, εγώ ε στην τάξη που ήμουνα είχα την την ευχαρίστηση να μην έχω παρεούλα. Το γεγονός ότι έλειπε η παρεούλα, βέβαια υπήρχε εναλλακτική σε καρεκλάκια, ε είχε ανοίξει τον χώρο λόγω

του ότι έλειπε η παρεούλα με τη νηπιαγωγό ε που έβγαλε τα παγκάκια ας το πούμε. Επομένως, όταν είχαμε πιο πολύ χώρο είχαμε την ευκαιρία να χορέψουμε, είχαμε την ευκαιρία να παίξουμε παντομίμα, να κινηθούμε πιο άνετα, να εξερευνήσουν την τάξη πιο πολύ. Δεν είχαν δηλαδή στη μέση εμπόδια. Επομένως κάτι που θα που εξερεύνησαν ε την ώρα που έλειπε η παρεούλα, εάν ήταν εκεί τα παγκάκια μέσα στη μέση της τάξης μπορεί και να μην το έβλεπα, μπορεί και να μην πήγαιναν.

Ερ: Χμ. Τι είναι η παρεούλα δηλαδή;

Ζ: Τι είναι η παρεούλα. Ε από τις υπόλοιπες τάξεις που είδα ε όταν για παράδειγμα είχαμε διάλλειμα και ήταν ανοιχτή η πόρτα ήτανε σαν σε σχήμα πι ή σε τετράγωνο, κάποια ε κοντά παγκάκια ή καρεκλάκια το ένα δίπλα στο άλλο. Ε συνήθως στο κέντρο της τάξης , έτσι ώστε να μπορεί η νηπιαγωγός να συζητάει και με τα παιδιά ή να τους διαβάζει παραμύθια. Τέτοια πράγματα.

Ερ: Χμ.

Ζ: Ε και με ρώτησες και για τα άλλα που είπα σχετικά με το σπίτι για παράδειγμα.

Ερ: Χμ.

Ζ: Όταν επειδή, όταν μάλλον φεύγει το παιδί από το σχολείο πάει στο σπίτι και συνεχίζεται και εκεί η διαδικασία της μάθησης απλά πιο άτυπα. Δηλαδή όταν ένα μικρό μπορεί να κάνει το απόγευμα να είναι με τη γιαγιά του και να αποφασίζει η γιαγιά του να μαγειρέψει κάτι. Και αυτό το κάτι είναι δίπλα και το παιδί και δει πόσο αλεύρι βάζουμε, πώς το φτιάχνουμε και τι κάνουμε ε συνεχίζει να μαθαίνει, συνεχίζει να έχει ερεθίσματα απλά όχι με την έννοια του σχολείου αυτή τη φορά και δεν το συνειδητοποιεί αλλά μαθαίνει συνεχώς. Ή μπορεί να ακούσει κάτι από κάποιον απ' τη μαμά του ή απ' το μπαμπά του, μια καινούρια λέξη ε που να είναι δύσκολη, που να μην ξέρει τι σημαίνει αλλά μπορεί να την κρατήσει. Οπότε όλα αυτά τα ερεθίσματα μετά τα κουβαλάει, πηγαίνει στο σχολείο και έρχεται με νέες γνώσεις απ' το σπίτι.

Ερ: Χμ. Ε όταν λες άτυπα;

Ζ: Άτυπα εννοώ ότι ας πούμε το να δει κάποιο παιδί ε μία παιδική ταινία και να αναφερθεί μέσα στη παιδική ταινία η έννοια της φιλίας εκείνη η στιγμή δεν θα αισθανθεί το παιδί ότι τώρα μαθαίνω κάτι για τη φιλία. Αλλά μέσα απ' τη ταινία θα έχει στο μυαλό του τελικά τι είναι η φιλία. Οπότε μπορεί να έχει δημιουργήσει μια άποψη γύρω από αυτό.

Ανάλυση

Η συνεντευξιαζόμενη αναφέρεται στην ευθύνη που έχουν ή δεν έχουν τα παιδιά για την επίδοσή τους. Αρχικά, αναφέρει ότι τα παιδιά από μόνα τους δεν έχουν καμία ευθύνη. Με μορφή λίστας, παραθέτει όλους τους άλλους παράγοντες που θεωρεί ότι ευθύνονται για την επίδοση των παιδιών. Αναφέρει τον χώρο, την τάξη, τον/τη νηπιαγωγό, τους γονείς, τους κηδεμόνες, τις δραστηριότητες που έχουν τα παιδιά μετά το νηπιαγωγείο και τα ερεθίσματα που έχουν τα παιδιά από το θέατρο και από τις εκδρομές στις οποίες συμμετείχαν. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιεί τη ζωνρή περιγραφή και εξηγεί πώς ο χώρος του νηπιαγωγείου επηρεάζει τα παιδιά. Περιγράφει την εμπειρία που είχε η ίδια κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης. Θεωρεί πολύ καλό που μέσα στην τάξη που έκανε μάθημα δεν είχε παρεούλα. Παρεούλα, σύμφωνα μ' αυτά που είδε στις άλλες τάξεις, περιγράφει ότι είναι παγκάκια ή καρεκλάκια τοποθετημένα σε σχήμα π ή τετράγωνο στο κέντρο της τάξης όπου εκεί ο/η νηπιαγωγός συζητά με τα παιδιά και τους διαβάζει κάποιο παραμύθι. Μέσα στην τάξη του σχολείου που έκανε η ίδια μάθημα είχε πολύ χώρο καθώς έλειπε η παρεούλα. Με τη μορφή λίστας αναφέρει αυτά που μπόρεσαν να κάνουν μέσα στην τάξη επειδή είχε πολύ χώρο. Όλοι μαζί χόρεψαν, παίξανε παντομίμα, κινήθηκαν πιο άνετα και εξερεύνησαν την τάξη περισσότερο, αφού δεν υπήρχαν εμπόδια στη μέση της τάξης και αυτό βοήθησε τα παιδιά στην εξερεύνηση. Όσον αφορά το σπίτι, που η ίδια θεωρεί ότι ευθύνεται για την επίδοση των παιδιών, εντοπίζεται η ζωνρή περιγραφή όπου η συνεντευξιαζόμενη εξηγεί ότι όταν φεύγει το παιδί από το νηπιαγωγείο η εκπαίδευση του συνεχίζεται εκεί άτυπα. Επιπλέον, χρησιμοποιεί τη ρητορική του επιχειρήματος και επεξηγεί αυτό που εννοεί όταν αναφέρει ότι η μάθηση συνεχίζεται άτυπα. Αν για παράδειγμα, το παιδί παρακολουθήσει μια ταινία και σ' αυτήν κυριαρχεί η έννοια της φιλίας τότε το παιδί θα κατανοήσει ότι μαθαίνει για τη φιλία με τη βοήθεια της ταινίας. Το παιδί στο σπίτι, όπως αναφέρει η ίδια με ζωνρή περιγραφή, έχει τη δυνατότητα να περάσει το απόγευμα με τη γιαγιά του και αυτή να αποφασίσει να μαγειρέψει κάτι. Το παιδί κάθεται μαζί με τη γιαγιά του όσο αυτή μαγειρεύει, παρατηρεί τη διαδικασία και λαμβάνει ερεθίσματα χωρίς να καταλαβαίνει ότι μαθαίνει όπως γίνεται στο σχολείο. Ένα ακόμα παράδειγμα, που αναφέρει είναι ότι το παιδί μπορεί να ακούσει κάτι από τους γονείς του, μια καινούρια δύσκολη λέξη που δεν ξέρει την σημασία της αλλά την απομνημονεύει. Έτσι, το παιδί λαμβάνει ερεθίσματα και γνώσεις από το σπίτι του και όλα αυτά τα κουβαλάει και στο νηπιαγωγείο. Επιπρόσθετα, η συνεντευξιαζόμενη αναφέρει τους λόγους που θεωρεί ότι δεν ευθύνονται τα παιδιά. Με τη μορφή λίστας, τονίζει ότι οι μαθητές/ριες μαζεύουν πράγματα που βλέπουν, ακούνε, αισθάνονται, βιώνουνε αλλά δεν

έχουν ως στόχο ότι πρέπει να γίνουν ή όχι καλοί/ες μαθητές/ριες. Δεν τους ενδιαφέρει δηλαδή να έχουν καλή ή κακή επίδοση.

5.10 Ερώτηση 17

Απόσπασμα 10

Απάντηση Γεωργίας

Ερ: Χμ. Θεωρείς ότι είναι σημαντικό να γνωρίζουν οι γονείς για την επίδοση (καλή ή κακή) των παιδιών τους στις παιδαγωγικές δραστηριότητες;

Γ: Ε νομίζω ναι. Είναι πολύ σημαντικό.

Ερ: Ε για ποιους λόγους είναι σημαντικό;

Γ: Ε αρχικά τα παιδιά βρίσκονται περισσότερη ώρα στο στο σπίτι, στο ευρύτερο ας πούμε οικογενειακό περιβάλλον. Ε επομένως μαθαίνουνε και από κει. Οπότε οι γονείς θα πρέπει να ξέρουν το επίπεδο μάθησης των παιδιών τους. Θα πρέπει να ξέρουν την απόδοσή τους σε διάφορες δραστηριότητες και να βοηθήσουν και αυτοί, δηλαδή και σε στιγμές που είναι πολλές οι στιγμές εκτός του σχολείου, εκτός του νηπιαγωγείου. Τα παιδιά μαθαίνουν οπότε οι γονείς είναι καλό να ξέρουν που βρίσκονται τα παιδιά τους, τι δεξιότητες έχουνε, εε για να τους βοηθήσουν και αυτοί για να εξελιχθούνε, να εξελιχθούν τα παιδιά.

Ερ: Χμ. Μπορείς να μου εξηγήσεις λίγο ε τι εννοείς ευρύτερο οικογενειακό περιβάλλον;

Γ: Σίγουρα το σπίτι, την οικογένεια και ευρ και σαν ευρύτερο φίλους, φίλους γονέων ας πούμε, φίλους των παιδιών εκτός του νηπιαγωγείου, γειτονιά, ε συγγενείς, παππούδες, γιαγιάδες ας πούμε και θείοι, θείες.

Ερ: Χμ. Ε και όταν αναφέρεσαι στο επίπεδο μάθησης των παιδιών τους, δηλαδή;

Γ: Επίπεδο μάθησης σχετικά με τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει ας πούμε και απ' το νηπιαγωγείο και γενικότερα το το υπόβαθρο που έχουν τα παιδιά. Ε τις δεξιότητες που έχουνε και ε έχουνε καλλιεργήσει ως τώρα ας πούμε. Πού είναι καλοί, πού δεν είναι τόσο καλοί, έτσι ώστε να συμβάλλουν και αυτοί και οι γονείς στο να γίνουν καλύτερα τα παιδιά τους.

Ερ: Πώς πιστεύεις ότι μπορεί να γίνει αυτό;

Γ: Πώς μπορούν να βοηθήσουν;

Ερ: Ναι.

Γ: Αυτό νομίζω γίνεται καθημερινά, δηλαδή τα παιδιά βρίσκονται αρκετές ώρες ε στο σπίτι και στο κοινωνικό ε και στο οικογενειακό περιβάλλον. Οπότε σίγουρα ασχολούνται με κάτι, παίζουν παιχνίδια, κάνουν δραστηριότητες ίσως όχι οργανωμένες όπως στο νηπιαγωγείο αλλά είναι και αυτές δραστηριότητες που από κει πέρα μαθαίνουνε πράγματα, κάτι αποκομίζουν και από κει.

Ανάλυση

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα η συνεντευξιαζόμενη αναφέρει αν είναι σημαντικό να γνωρίζουν οι γονείς ποια είναι η επίδοση των παιδιών τους στις παιδαγωγικές δραστηριότητες, είτε αυτή είναι καλή είτε είναι κακή. Θεωρεί πολύ σημαντικό οι γονείς να είναι ενήμεροι για την επίδοση των παιδιών τους. Σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), εντοπίζεται η ρητορική του επιχειρήματος και η συνεντευξιαζόμενη επεξηγεί τους λόγους για τους οποίους θεωρεί σημαντικό οι γονείς να γνωρίζουν ποια είναι η επίδοση των παιδιών τους. Αρχικά, αναφέρει ότι τα παιδιά περνούν περισσότερο χρόνο στο σπίτι τους με το οικογενειακό τους περιβάλλον σε σχέση με το σχολείο και αποκτούν διάφορες γνώσεις και από εκεί. Με τη μορφή λίστας αναφέρει όλους αυτούς που θεωρεί η ίδια ότι αποτελούν το οικογενειακό περιβάλλον του κάθε παιδιού. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρει ότι οικογενειακό περιβάλλον αποτελούν η οικογένεια, οι φίλοι/ες των παιδιών εκτός από το νηπιαγωγείο, οι φίλοι/ες των γονιών, οι γείτονες/ισσες, οι συγγενείς, οι παππούδες, οι γιαγιάδες και οι θείοι/ες. Με τη μορφή λίστας, η ίδια επισημαίνει ότι οι γονείς είναι καλό να γνωρίζουν ποιο είναι το επίπεδο μάθησης των παιδιών τους, πώς τα πηγαίνουν στις διάφορες δραστηριότητες που συμμετέχουν και να είναι σε θέση να βοηθήσουν τα παιδιά όταν είναι εκτός του νηπιαγωγείου. Εντοπίζεται, ακόμα, η ρητορική του επιχειρήματος όπου εξηγεί ότι το επίπεδο μάθησης του κάθε παιδιού διαμορφώνεται από τις γνώσεις που έχει αποκτήσει τόσο στον χώρο του νηπιαγωγείου όσο και από το υπόβαθρο που έχει. Είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη οι δεξιότητες που έχουν και καλλιεργούν συνεχώς, αλλά και οι τομείς όπου το κάθε παιδί είναι πολύ καλό ή και όχι τόσο καλό ώστε οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί να προσφέρουν την κατάλληλη βοήθεια για να βελτιωθούν τα παιδιά. Με τη βοήθεια των γονιών τα παιδιά θα μπορέσουν να εξελιχθούν. Τέλος, η συνεντευξιαζόμενη αναφέρει πώς θα μπορούσαν οι γονείς να βοηθήσουν ώστε τα παιδιά να βελτιωθούν. Επισημαίνει, ότι καθημερινά τα παιδιά περνούν αρκετές ώρες στο σπίτι με το οικογενειακό τους περιβάλλον.

Με μορφή λίστας, αναφέρει με αυτά που ασχολούνται τα παιδιά τις ώρες που βρίσκονται στο σπίτι τους και όχι στο νηπιαγωγείο. Πιο συγκεκριμένα, τα παιδιά στο σπίτι σίγουρα ασχολούνται με κάτι, παίζουν διάφορα παιχνίδια και κάνουν δραστηριότητες, οι οποίες ίσως δεν είναι οργανωμένες όπως είναι αυτές στις οποίες συμμετέχουν στο νηπιαγωγείο αλλά σίγουρα αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες και από αυτές.

5.11 Ερώτηση 18

Απόσπασμα 11

Απάντηση Βασιλικής

Ερ: Χμ. Θεωρείς ότι είναι σημαντικό να συμμετέχουν οι γονείς στην αξιολόγηση της επίδοσης των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες;

Β: Ναι το θεωρώ πολύ σημαντικό, γιατί ε οι γονείς περνούν όπως είπα πολύ χρόνο με τα παιδιά τους, θέλουν το καλό τους οπότε θα μπορούσαν μέσα από κάποιες αξιολογήσεις που θα κάνουμε την ώρα που το παιδί είναι με την οικογένεια, να βοηθήσουν τη νηπιαγωγό/τον νηπιαγωγό να καταλάβει ε ποια είναι, γιατί ας πούμε το παιδί ήρθε στο μάθημα και κοιμότανε. Έγινε κάτι που το στεναχώρησε στο νηπιαγωγείο και έκανε το παιδί ότι κοιμάται εκείνη την ώρα, ε κουράστηκε και δεν κοιμήθηκε χθες το βράδυ, ε είδε κάποια ταινία που τον τρόμαξε, έγινε κάτι στο σπίτι και τον τρόμαξε και τώρα κοιμάται; Ε βέβαια όλο αυτό προϋποθέτει ειλικρίνεια και από τις δύο πλευρές.

Ερ: Χμ. Ε τι εννοείς όταν λες ότι οι γονείς θέλουν το καλό των παιδιών τους;

Β: Ε συνήθως ένας γονέας ε νοιάζεται για το παιδί του και θέλει να το βλέπει χαρούμενο, να προοδεύει, να τα πηγαίνει καλά ας πούμε με τα μαθήματα. Ε και πάντα βλέπει ότι το παιδί, αυτό που έλεγα και πριν, σαν υπερήρωα. Ε τώρα οοο η νηπιαγωγός το βλέπει πιο αποστασιοποιημένα και δεν δένεται σίγουρα μαζί του ε γιατί θέλει να είναι και ισότιμη με όλα τα παιδιά. Ε αυτό πρέπει να το καταλάβουν οι γονείς ε και να μην νομίζουν ότι ο/η νηπιαγωγός θέλει το κακό του παιδιού τους, αυτό εννοώ καλό και κακό κάπως.

Ερ: Χμ. Ε με ποιους τρόπους πιστεύεις ότι θα μπορούσαν οι γονείς να συμμετέχουν σ' αυτή τη διαδικασία;

B: Ε θεωρώ ότι οι γονείς θα μπορούσαν ας πούμε γιατί όχι να πιουν και έναν καφέ με την δασκάλα, τον νηπιαγωγό και τα λοιπά είτε μέσα από εκδρομές που θα διοργανωθούν. Ε είτε μέσα από συναντήσεις που μπορούν να γίνουν είτε διαδικτυακές είτε δια ζώσης. Αυτά.

Ανάλυση

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα, η συνεντευξιαζόμενη αναφέρει αν είναι σημαντικό να συμμετέχουν οι γονείς στην αξιολόγηση της επίδοσης των παιδιών τους στις παιδαγωγικές δραστηριότητες. Σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), εντοπίζεται η ρητορική του επιχειρήματος και η ίδια τονίζει ότι θεωρεί πολύ σημαντικό οι γονείς να συμμετέχουν στην αξιολόγηση της επίδοσης των παιδιών τους. Αναφέρει, ότι είναι πολύ σημαντικό αυτό, καθώς οι γονείς περνούν πολύ χρόνο με τα παιδιά τους, θέλουν το καλό τους και γι' αυτό οι αξιολογήσεις που θα κάνουν οι ίδιοι στα παιδιά τους όσο αυτά βρίσκονται με την οικογένεια τους στο σπίτι θα μπορέσουν να βοηθήσουν το εκπαιδευτικό έργο του/της νηπιαγωγού. Η συνεντευξιαζόμενη χρησιμοποιεί τη ρητορική του επιχειρήματος για να επεξηγήσει ότι οι γονείς θέλουν το καλό των παιδιών τους. Επισημαίνει, ότι οι γονείς είναι αυτοί που νοιάζονται για τα παιδιά τους και με τη μορφή λίστας αναφέρει πώς θέλουν οι γονείς να βλέπουν τα παιδιά τους. Θέλουν, δηλαδή, τα παιδιά τους να είναι χαρούμενα, να βλέπουν ότι προοδεύουν και να τα πηγαίνουν καλά στα μαθήματά τους. Χρησιμοποιεί τη μεταφορά παιδί-υπερήρωας, καθώς έτσι θεωρεί η ίδια ότι βλέπουν οι γονείς το παιδί τους. Σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), εντοπίζεται και η αντιπαραβολή ανάμεσα σε γονείς και εκπαιδευτικούς για τον διαφορετικό τρόπο που βλέπουν αυτές οι δύο ομάδες τα παιδιά. Σύμφωνα με τους Potter και Wetherell (2009), εντοπίζεται η αυτοεκπλήρωση και πιο συγκεκριμένα η συνείδηση σύμφωνα με την οποία ενεργούν οι εκπαιδευτικοί. Αναλυτικότερα, οι εκπαιδευτικοί είναι πιο αποστασιοποιημένοι απέναντι στα παιδιά, δεν επιδιώκουν να δεθούν μαζί τους γιατί θέλουν να αντιμετωπίζουν όλους/ες τους/τις μαθητές/ριές τους ισότιμα. Είναι απαραίτητο, λοιπόν, οι γονείς να κατανοήσουν την συμπεριφορά των νηπιαγωγών και να μην θεωρούν ότι θέλουν το κακό των παιδιών τους. Ακόμα, χρησιμοποιεί το παράδειγμα, όπου ένα παιδί πήγε στο σχολείο να παρακολουθήσει το μάθημα αλλά αντί γι' αυτό το παιδί κοιμήθηκε και με ζωνρή περιγραφή αναφέρει αυτά που θα έπρεπε να σκεφτούν γονείς και εκπαιδευτικοί. Αναφέρει ότι θα έπρεπε να αναρωτηθούν αν έγινε κάτι που στενοχώρησε το παιδί γι' αυτό και κοιμόταν την επόμενη μέρα στο νηπιαγωγείο ή αν κουράστηκε γιατί δεν κοιμήθηκε το προηγούμενο βράδυ, αν είδε κάποια ταινία χθες που το τρόμαξε ή αν έγινε κάτι στο σπίτι που το τρόμαξε. Αυτή η συζήτηση απαιτεί οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί να επικοινωνούν μεταξύ τους με ειλικρίνεια.

Τέλος, η συνεντευξιαζόμενη, αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν οι εκπαιδευτικοί να συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης της επίδοσης των παιδιών τους. Με τη μορφή λίστας αναφέρει αυτά που θα μπορούσαν να κάνουν οι γονείς για να συμμετέχουν σ' αυτήν τη διαδικασία. Οι γονείς θα μπορούσαν να πιουν καφέ με τον/τη νηπιαγωγό, να συμμετέχουν σε εκδρομές που θα διοργανώσει το νηπιαγωγείο και να συμμετέχουν σε συναντήσεις των νηπιαγωγών με τους ίδιους είτε διαδικτυακά είτε δια ζώσης.

5.12 Ερώτηση 19

Απόσπασμα 12

Απάντηση Φανής

Ερ: Χμ. Θεωρείς ότι οι προσδοκίες των γονιών επηρεάζουν την επίδοση των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες;

Φ: Δυστυχώς ναι επηρεάζεται κυρίως αν οι γονείς είναι ιδιαίτερα εκδηλώνουν στο παιδί ότι έχουν υψηλές προσδοκίες από αυτό. Μπορεί να μην το εκδηλώνουν με τρόπο άμεσο, μπορεί όμως να το εκδηλώνουν με τρόπο πολύ έμμεσο του στιλ, ότι τι να σου πω τώρα, ότι θα είσαι, θα πας σχολείο, ότι τα πηγαίνεις περίφημα και θα είσαι σε σχέση με τα άλλα παιδιά πολύ καλός. Δηλαδή όχι αυτό το άμεσο, το ότι περιμένω από σένα να τα πας καλά, αλλά είναι αυτό το έμμεσο, που ένα παιδάκι δεν καταλαβαίνει ότι ουσιαστικά του ζητείται αυτή η μεγάλη έτσια αα αυτή δεν είναι. Δεν πιστεύω ότι είναι σε φάση να καταλάβει ότι ο γονιός του έχει πολλές προσδοκίες απ' αυτό.

Ερ: Χμ.

Φ: Ε σε πρώτη φάση, αλλά υποσυνείδητα είναι κάτι που το αντιλαμβάνεται πιστεύω. Ότι ο γονιός μου θα στεναχωρηθεί αν δεν τα πάω καλά και ότι θα χαρεί αν τα πάω καλά. Άρα θα πρέπει να τα πηγαίνω πάντοτε καλά, γιατί μου το είπε ή γιατί μου είπε ότι θα με κεράσει κάτι.

Ερ: Ε έμμεσο τρόπο μου δίνεις ένα παράδειγμα;

Φ: Ε λόγου χάρη κοίταξε πώς τα πήγε αυτό το παιδάκι ή εμείς στο δικό μας, στο νηπιαγωγείο ξέρω γω της φίλης μου κάνανε αυτό εσάς η δασκάλα σας τι σας είπε για αυτό ή ξέρω γω ότι

αυτός ο συμμαθητής σου βλέπω πολύ καλά τα πηγαίνει άντε να δούμε και εσύ τι μπορείς να κάνεις. Αυτό είναι κάτι είναι πολύ έμμεσες προτροπές να πάει ένα παιδί πάρα πολύ καλά.

Ερ: Ε με ποιους τρόπους θεωρείς ότι την επηρεάζουν;

Φ: Την επηρεάζουν την επίδοση των παιδιών εννοείς;

Ερ: Ναι ναι οι προσδοκίες των γονιών.

Φ: Ε σε βαθμό που ε τα ίδια έχουν προσδοκίες από τους εαυτούς τους που δεν είναι πραγματικές, ει είναι προσδοκίες των άλλων δεν είναι προσδοκίες δικές τους. Και δυστυχώς είναι κάτι που τα ακολουθεί αυτά μη σου πω μέχρι να ενηλικιωθούν, αλλά στο στη προσχολική εκπαίδευση κουβαλάνε τις προσδοκίες των γονιών τους. «Μπράβο που τα πήγες καλά θα σε κεράσω γλυκό.», ας πούμε ή «Τι έγινε; Γιατί σήμερα δεν τα πήγες, δεν ήσουν, δεν ε αυτή τέλος πάντων αυτό που κάνατε δεν σου άρεσε ή δεν τα πήγες καλά σ' αυτό; Την άλλη φορά θα τα πας καλύτερα.». Κοιτάνε το το νηπιαγωγείο ως χώρο διεξαγωγής τι να σου πω, χώρο διεξαγωγής στίβου, ποιος θα τα πάει καλύτερα από τον άλλον. Δεν κοιτάνε ότι το νηπιαγωγείο είναι ένα ένα σχολείο το οποίο λαμβάνουν γνώσεις, μαθαίνουν να κοινωνικοποιούνται και ότι γενικότερα δεν περιορίζεται μόνο στην επίδοση.

Ερ: Μου εξηγείς λίγο χώρο διεξαγωγής στίβου, τι εννοείς μ' αυτό πιο συγκεκριμένα;

Φ: Θέλω να σου πω ότι στα μεγαλύτερα έτη γυμνάσιο και κυρίως δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα παιδιά πηγαίνουν σε ένα εκπαιδευτικό σε ένα χώρο που αισθάνονται ότι βρίσκονται σε στίβο. Θα τα πάω καλύτερα από τον διπλανό μου, θα κάνω την καλύτερη επίδοση. Αυτό είναι κάτι και περιορίζονται μόνο σ' αυτό. Το νηπιαγωγείο δεν είναι χώρος για να περιοριστούν τα παιδιά μόνο στην επίδοσή τους, δηλαδή ας περάσουμε καλά. Δεν πρέπει να μας απασχολεί μόνο η επίδοση αλλά και το να περνάνε καλά και τα ίδια τα παιδιά μ' αυτά που κάνουν.

Ανάλυση

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα, η συνεντευξιαζόμενη αναφέρει αν οι προσδοκίες που έχουν οι γονείς επηρεάζουν την επίδοση των παιδιών τους όσον αφορά τις παιδαγωγικές δραστηριότητες. Σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), εντοπίζεται η ρητορική του επιχειρήματος, όπου η ίδια αναφέρει ότι δυστυχώς οι προσδοκίες των γονιών επηρεάζουν την επίδοση των παιδιών, ειδικά αν αυτοί εκδηλώνουν στα παιδιά τις υψηλές τους προσδοκίες. Επίσης, εντοπίζεται η αντιπαραβολή ανάμεσα στον τρόπο που χρησιμοποιούν οι γονείς για

να εκδηλώσουν τις προσδοκίες τους στα παιδιά. Πιο συγκεκριμένα, αντιπαραβάλλει τον άμεσο και τον έμμεσο τρόπο που χρησιμοποιούν οι γονείς για να εκδηλώσουν τις υψηλές προσδοκίες που έχουν για τα παιδιά τους. Ο άμεσος τρόπος είναι να λένε οι γονείς στα παιδιά τους ότι περιμένουν από αυτά να τα πάνε καλά ενώ ο έμμεσος ότι στο σχολείο τα πάνε πολύ καλά και ότι είναι καλύτεροι/ες μαθητές/ριες από τους/τις υπόλοιπους/ες. Με ζωνρή περιγραφή, αναφέρει ένα παράδειγμα για τον έμμεσο τρόπο που χρησιμοποιούν οι γονείς για να εκδηλώσουν τις υψηλές προσδοκίες που έχουν για τα παιδιά τους. Αναφέρει, για παράδειγμα, ότι οι γονείς χρησιμοποιούν την σύγκριση με τα άλλα παιδιά για να προτρέψουν το παιδί τους να τα πάει και αυτό καλά. Κάποιοι γονείς λένε στα παιδιά τους πως έχουν ακούσει ότι σε κάποιο άλλο νηπιαγωγείο κάνανε αυτά τα πράγματα ή ότι κάποιοι/ες συμμαθητές/ριές τους τα πάνε καλά και γι' αυτό περιμένουν να δουν ποια θα είναι η επίδοση των παιδιών τους. Τα παιδιά δεν καταλαβαίνουν ότι οι γονείς τους έχουν πολλές προσδοκίες από αυτά σε πρώτη φάση, αλλά η ίδια θεωρεί ότι υποσυνείδητα τα παιδιά το καταλαβαίνουν. Αντιλαμβάνονται δηλαδή ότι οι γονείς τους θα στενοχωρηθούν αν δεν τα πάνε καλά και θα χαρούν αντίστοιχα αν τα πάνε καλά. Οπότε, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα παιδιά θα θέλουν να τα πάνε πάντα καλά γιατί θα τους κεράσουν κάτι ή γιατί κάποιος/α τους το είπε. Επιπρόσθετα, η συνεντευξιαζόμενη αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους οι προσδοκίες των γονιών επηρεάζουν την επίδοση των παιδιών τους. Σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), εντοπίζεται η ρητορική του επιχειρήματος, όπου εξηγεί ότι αυτές οι προσδοκίες προέρχονται από τους γονείς τους οπότε δεν είναι δικές τους, αλλά αυτές οι προσδοκίες ακολουθούν τα παιδιά μέχρι να ενηλικιωθούν. Η ίδια τονίζει ότι στην προσχολική ηλικία τα παιδιά επηρεάζονται μόνο από τις προσδοκίες που έχουν οι γονείς τους για αυτά. Κάποιοι γονείς αναφέρουν στα παιδιά τους ότι θα τους κεράσουν γλυκό επειδή τα πήγαν καλά ή τα ρωτάνε γιατί δεν τα πήγαν καλά και τους αναφέρουν ότι την επόμενη φορά θα τα πάνε καλύτερα. Χρησιμοποιεί την αντιπαραβολή ανάμεσα στον τρόπο που βλέπουν το νηπιαγωγείο οι εκπαιδευτικοί και πώς θα έπρεπε να το βλέπουν. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιεί τη μεταφορά νηπιαγωγείο-χώρο διεξαγωγής στίβου όπου οι μαθητές/ριες προσπαθούν συνεχώς ώστε να τα πάνε καλύτερα από τους/τις υπόλοιπους/ες. Από την άλλη, περιγράφει ότι στο νηπιαγωγείο τα παιδιά θα έπρεπε να αποκτούν γνώσεις, να κοινωνικοποιούνται και ότι δεν θα έπρεπε να ασχολούνται μόνο με την επίδοση. Όσον αφορά τον χώρο διεξαγωγής στίβου αναφέρει ότι στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση τα παιδιά ασχολούνται σε μεγαλύτερο βαθμό, και κάποιες φορές μόνο μ' αυτό, με τον τρόπο που θα πετύχουν δηλαδή καλύτερη επίδοση από τους/τις συμμαθητές/ριές τους. Ακόμα, αναφέρει και την παιδοκεντρική προσέγγιση που πρέπει να επικρατεί στο νηπιαγωγείο. Δηλαδή, οι

εκπαιδευτικοί πρέπει να δίνουν σημασία όχι μόνο στην επίδοση των παιδιών αλλά να κάνουν τα πάντα ώστε αυτά να περνάνε καλά. Τέλος, εντοπίζεται η αντιπαραβολή ανάμεσα στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και στα νηπιαγωγεία.

5.13 Ερώτηση 20

Απόσπασμα 13

Απάντηση Ζέτας

Ερ: Χμ. Θεωρείς ότι ευθύνονται οι γονείς για την επίδοση (καλή ή κακή) των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες;

Z: Ναι. Με την έννοια ότι συνήθως όταν για παράδειγμα γυρνάει το παιδί από το σχολείο πολλές φορές η κλασσική ερώτηση «ε τι κάνατε σήμερα; Πώς τα πήγες σήμερα στο σχολείο;». Οπότε πάνω εκεί γίνεται μία συζήτηση συνήθως σχετικά με το τι κάνανε και πώς πήγανε σ' αυτό που καν. Κάναμε ένα παιχνίδι μπαμπά αλλά δεν τα πήγα καλά ή δεν μου άρεσε για παρα. Ή δεν θυμάμαι τίποτα. Οπότε πάνω σ' αυτή τη συζήτηση ε τα παιδιά περιμένουνε σαν την επιβεβαίωση. Ε ότι καλά το έκανες μπράβο που τα θυμάσαι ή μπράβο που το κάνατε αυτό.

Ερ: Χμ. Ε για ποιους λόγους θεωρείς ότι ευθύνονται;

Z: Οι γονείς για τα παιδιά;

Ερ: Οι γονείς ναι ναι.

Z: Επειδή, ναι. Ευθύνονται γιατί στην ουσία τους βλέπουνε σαν πρότυπο θα έλεγα τα παιδιά τους γονείς τους. Αισθάνονται δηλαδή ότι είναι μεγάλοι και ξέρουν ή ότι να τη κάνω χαρούμενη τη μαμά ή χαρούμενο το μπαμπά γιατί δεν θέλω π.χ. να στεναχωρηθούν, επειδή μπορεί να τους έχουνε αδυναμία, να τους αγαπάνε.

Ερ: Χμ. Ε μου εξηγείς λίγο ε τι εννοείς ότι τα παιδιά έχουν τους γονείς σαν πρότυπο;

Z: Ναι. Σε πολλά πράγματα, επειδή ακόμα ψάχνονται να δούνε ποιοι είναι, τι κάνουνε, να βρουν τον εαυτό τους δηλαδή ε έχουνε την τάση να μιμούνται τον μεγαλύτερο/μεγαλύτερη είτε αυτό λέγεται γονέας είτε αυτό λέγεται και δασκάλα/δάσκαλος μέσα στη τάξη. Να δοκιμάζουν δηλαδή διάφορα πράγματα ότι αφού η για παράδειγμα, η μαμά ποτίζει τα

λουλούδια κάθε πρωί τότε πρέπει και εγώ να τα ποτίζω κάθε πρωί για να γίνω καλή κηπουρός λέω εγώ τώρα.

Ερ: Χμ.

Ζ: Ένα ότι να' ναι παράδειγμα. Οπότε μ' αυτόν τον τρόπο μιμούνται δράσεις ίσως και συμπεριφορές. Όταν ο μπαμπάς για παράδειγμα είναι μέσα στο αμάξι και έχει κίνηση ή πάει να γίνει ας πούμε ε κάποιο κάποιο ατύχημα και φωνάζει, μπορεί αντίστοιχα το παιδί σε μια άλλη κατάσταση πίεσης να φωνάζει και αυτό, όπως φώναξε και ο μπαμπάς του.

Ανάλυση

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα, η συνεντευξιαζόμενη αναφέρει αν οι γονείς ευθύνονται για την καλή ή για την κακή επίδοση των παιδιών τους στις παιδαγωγικές δραστηριότητες. Η ίδια, σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), χρησιμοποιεί τη ζωνρή περιγραφή και αναφέρει ότι όταν το παιδί γυρίζει από το σχολείο οι γονείς συχνά το ρωτάνε πώς τα πήγε σήμερα στο σχολείο και τι έκαναν και ότι αυτά είναι τα θέματα συζήτησης μεταξύ τους. Τα παιδιά αναφέρουν για παράδειγμα ότι σήμερα έπαιξαν ένα παιχνίδι αλλά δεν τα πήγαν καλά, ότι δεν τους άρεσε ή ότι δεν θυμούνται. Τα παιδιά, λοιπόν, περιμένουν την επιβεβαίωση από τους γονείς τους ότι τα πήγαν καλά. Επιπρόσθετα, αναφέρει τους λόγους για τους οποίους ευθύνονται οι γονείς για την επίδοση των παιδιών τους. Χρησιμοποιεί τη μεταφορά σαν πρότυπο, για να περιγράψει τον τρόπο με τον οποίο βλέπουν τα παιδιά τους γονείς τους. Εντοπίζεται η ρητορική του επιχειρήματος, και η ίδια επεξηγεί ότι τα παιδιά νιώθουν ότι οι γονείς τους είναι μεγάλοι και ξέρουν περισσότερα. Ακόμα, σκέφτονται ότι θέλουν να κάνουν χαρούμενους τους γονείς τους, γιατί τους έχουν αδυναμία και τους αγαπάνε γι' αυτό δεν θέλουν να τους στενοχωρήσουν. Πιο συγκεκριμένα, με τη μορφή λίστας αναφέρει ότι τα παιδιά προσπαθούν να βρουν ποιοι είναι, τι κάνουν, να βρουν τον εαυτό τους και να δοκιμάζουν διάφορα πράγματα. Με ζωνρή περιγραφή αναφέρει ότι τα παιδιά έχουν τους γονείς τους ως πρότυπο και μιμούνται τις δράσεις και τις συμπεριφορές τόσο των γονιών όσο και των νηπιαγωγών τους. Τα παιδιά δοκιμάζουν ότι βλέπουν να κάνουν οι γονείς τους. Η συνεντευξιαζόμενη αναφέρει ως παράδειγμα, ότι τα παιδιά μιμούνται τη μαμά τους, την οποία βλέπουν να ποτίζει τα λουλούδια κάθε πρωί οπότε και αυτά αντίστοιχα ασχολούνται με την κηπουρική για να γίνουν καλοί κηπουροί. Τέλος, σαν ένα ακόμα παράδειγμα, αναφέρει τον μπαμπά κάποιου παιδιού που όταν είναι μέσα στο αυτοκίνητο σε δρόμο με κίνηση ή όταν βλέπει ότι μπορεί να προκληθεί κάποιο ατύχημα, αυτός φωνάζει. Έτσι, και το

παιδί μιμείται την συμπεριφορά του μπαμπά του και φωνάζει και αυτό σε αντίστοιχη κατάσταση πίεσης.

5.14 Ερώτηση 21

Απόσπασμα 14

Απάντηση Ζέτας

Ερ: Χμ. Θεωρείς ότι χρειάζεται να αλλάξουν οι τρόποι αξιολόγησης της επίδοσης των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες στο νηπιαγωγείο;

Ζ: Εδώ ε δεν ξέρω αν θα τις άλλαζα όλες. Μπορεί για αρχή, αν κάποιος μου έλεγε να κάνω μία πρόταση ε για παράδειγμα ε σχετικά μ' αυτό ε ίσως θα έλεγα να προσθέσουμε για αρχή καινούριους τρόπους αξιολόγησης. Το παιχνίδι που είπα και στην αρχή θεωρώ ότι είναι ένας καλός τρόπος αξιολόγησης. Να μπει δηλαδή πιο πολύ το παιχνίδι ε ως τρόπος αξιολόγησης και αν δούμε ότι λειτουργεί τότε να γίνουμε αλλαγές στους άλλους τρόπους που μπορεί να είναι μέσα από συζήτηση ή από κάτι που δεν είναι και τόσο ελκυστικό όπως ένα παιχνίδι για το παιδί.

Ερ: Χμ. Γιατί θεωρείς ότι το παιχνίδι θα ήταν πιο κατάλληλος τρόπος;

Ζ: Θα ήταν πιο κατάλληλος γιατί ε ίσως όταν έχουν ας πούμε στο μυαλό τους, είδα εγώ ας πούμε στη πρακτική ότι όταν τους έδινε ένα φύλλο χαρτί και θα έπρεπε να κάνουν κάτι πολύ συγκεκριμένο ή να βρουν το σωστό, να δεν ξέρω κάτι έτσι πολύ να απαντήσουν σωστά για παράδειγμα. Ένιωσα ότι είχανε μία πίεση, ένα άγχος. Κυρία εδώ τι κάνω; Τώρα αυτό κάνω; Μήπως το δεν το κύκλωσα σωστά; Και έτσι δεν μπορούσαν να αξιοποιήσουνε όλα αυτά που είδανε ή μάθανε ε και έτσι είχανε μία μία ανασφάλεια, μία δυσκολία πάρα πολλά παιδιά. Αντίθετα, όταν δοκίμασα να αξιολογήσω ε κάποιο κάποια μέρα ή βδομάδα με παιχνίδι είδα ότι ήταν πιο ήρεμα και τα παιδιά και μπορούσανε να ανακαλέσουνε από τη μνήμη τους πράγματα που μάθανε, πράγματα που είδανε και τους ήτανε πολύ πιο εύκολο να ε ανταποκριθούν σ' αυτά που κάναμε.

Ερ: Χμ. Πώς ας πούμε αξιολόγησες ε με παιχνίδι για παράδειγμα ή την ημέρα ή την εβδομάδα;

Z: Ένα απ' τα παιχνίδια που ήτανε το αγαπημένο τους και που στην πορεία το εξελίξαμε ε ήτανε παιχνίδι με με πόντους σε ερωτήσεις. Στην αρχή απλώς είχαμε δημιουργήσει, μάλλον όχι με τα παιδιά, στην αρχή δημιούργησα μόνη μου ε κάποιες ερωτήσεις, οι οποίες προσπάθησα όπως είπα πριν να μην είναι κλειστές. Δεν ήταν βέβαια όλες ε ανοιχτές τελικά, έκανα και κλειστές ερωτήσεις δυστυχώς. Ε τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες και κάθε φορά που απαντούσαν σωστά κάποια απάντηση πήγαιναν μόνα τους και έβαζαν έναν πόντο σε ένα ε σε ένα πίνακα που είχαμε. Στη συνέχεια αυτό για να το κάνουμε καλύτερο για παράδειγμα ε κάναμε πιο πολλές ερωτήσεις και χωρίστηκαμε και πιο πολλές ομάδες. Μετά ε την επόμενη φορά όταν θέλανε να το ξανακάνουμε ε βάλαμε ε χρονόμετρο ε επίσης για να γίνει ίσως πιο αστείο ε ε ντύθηκα σα παρουσιαστής ε με ψεύτικο μουστάκι, με γραβάτα και τα λοιπά. Οπότε και τα παιδιά μπήκαν πιο πολύ μέσα στο παιχνίδι αυτό των ρόλων ε και φαινότανε πάρα πολύ ενθουσιασμένα.

Ερ: Χμ. Ε είπες ότι δυστυχώς χρησιμοποίησες κλειστές ερωτήσεις, ε τόνισες το δυστυχώς ε γιατί;

Z: Ναι. Γιατί τόνισα το δυστυχώς εννοείς;

Ερ: Ε ναι ναι το ανέφερες αυτό και το τόνισες.

Z: Ναι. Ναι γιατί οι κλειστές ερωτήσεις ήτανε πολύ ήτανε δασκαλοκεντρικές, δηλαδή ότι εγώ σου χω πει τη σωστή απάντηση και τώρα περιμένω να μου τη πεις και εσύ. Ε οπότε αυτό δε δε μου άρεσε σε μένα και κάτι άλλο που θα άλλαζα για παράδειγμα, είναι επειδή αυτό το παιχνίδι ε που είναι σαν τηλεπαιχνίδι ες το πούμε εξελισσόταν κάθε φορά και προσθέταμε κάτι άλλο για να το κάνουμε καλύτερο. Ίσως στο τέλος ε θα προσπαθούσα να οι ερωτήσεις του παιχνιδιού αυτού ε να βγούνε από τα παιδιά, να συζητήσουμε πρώτα τις ερωτήσεις και μετά να το παίζουμε. Μέχρι τώρα εγώ τις έφτιαχνα τις ερωτήσεις αυτές στην ουσία.

Ερ: Χμ. Ε μπορείς να σκεφτείς κάποιον άλλον τρόπο εα αξιολόγησης της επίδοσης των παιδιών που θα θεωρούσες εσύ πιο κατάλληλο εκτός από το παιχνίδι;

Z: Εκτός απ' το παιχνίδι αυτό που θα μου άρεσε να δοκιμάσω είναι να παρουσιάζουνε ίσως μια φορά το μήνα ή ανάλογα το πόσο ε το πόσο χρόνο έχουμε ε το πόσο αρέσει ίσως και στα παιδιά, γιατί αυτό θα πήγαινε δοκιμαστικά δηλαδή να γίνεται σαν μια μικρή γιορτούλα, σαν μια μικρή παρουσίαση στους γονείς, μια μικρή παράσταση στο τέλος ε της βδομάδας ή του μήνα που θα δείχνουνε τα παιδιά τι μάθανε, τι είδανε, τι ακούσανε, σε τι τους έκανε εντύπωση για να έχουν και μία επαφή και οι γονείς με το τι κάναμε μέσα στη τάξη. Οπότε

μέσα από τη παρουσίαση, αυτή τη μικρή παράσταση των παιδιών ως το πούμε ε θα δούμε τι τους έχει μείνει απ' τη μία απ' αυτά που κάναμε και θα μπορούν να συμμετέχουν και οι γονείς παράλληλα στην αξιολόγηση. Χωρίς να είναι πειστικό, δηλαδή θα είναι σε μορφή γιορτής, ελάτε οι γονείς να δείτε τα παιδιά να δείτε τι κάναμε, τι ζωγραφίσαμε.

Ανάλυση

Η συνεντευξιαζόμενη αναφέρει αν χρειάζεται να αλλάξουν οι τρόποι αξιολόγησης της επίδοσης των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες. Εντοπίζεται η ρητορική του επιχειρήματος και αναφέρει πως δεν γνωρίζει αν θα άλλαζε τους τρόπους αξιολόγησης που υπάρχουν ήδη στο νηπιαγωγείο. Τονίζει όμως πως η ίδια θα πρότεινε να προστεθούν νέοι τρόποι αξιολόγησης. Σαν νέο τρόπο, αναφέρει το παιχνίδι, ο οποίος είναι παιδοκεντρικός, και μέσα από αυτό οι εκπαιδευτικοί θα μπορέσουν να καταλάβουν αν το παιχνίδι λειτουργεί. Προτείνει, ακόμα, να αλλάξουν κάποιοι τρόποι όπως η συζήτηση που δεν είναι τόσο ελκυστική για τα παιδιά. Σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), εντοπίζεται η ζωντανή περιγραφή, όπου η συνεντευξιαζόμενη αναφέρει αυτά που έκανε η ίδια κατά τη διάρκεια της πρακτικής της άσκησης στο νηπιαγωγείο. Εντοπίζεται η αντιπαραβολή, όπου συγκρίνει τους τρόπους αξιολόγησης που χρησιμοποίησε η ίδια στο νηπιαγωγείο. Αναφέρει πως όταν η ίδια έδινε ένα φύλλο χαρτί στα παιδιά και τους ζητούσε να ζωγραφίσουν κάτι συγκεκριμένο ή να επιλέξουν το σωστό, καταλάβαινε ότι τα παιδιά ήταν αγχωμένα και πιεσμένα. Τα παιδιά τη ρωτούσαν συνέχεια τι έπρεπε να κάνουν, μήπως δεν το έκαναν καλά, είχαν μια ανασφάλεια και μια δυσκολία για αυτά που έπρεπε να κάνουν. Από την άλλη πλευρά, όταν μέσα στη τάξη η ίδια προσπάθησε να αξιολογήσει τα παιδιά στο τέλος της μέρας ή της εβδομάδας με παιχνίδι, παρατήρησε ότι τα παιδιά ήταν πιο ήρεμα. Το παιχνίδι βοήθησε τα παιδιά να ανακαλέσουν πιο εύκολα από τη μνήμη τους όσα έμαθαν και ανταποκρίθηκαν καλύτερα. Με ζωντανή περιγραφή, η συνεντευξιαζόμενη περιγράφει πώς χρησιμοποίησε το παιχνίδι ως μέθοδο αξιολόγησης των παιδιών. Αναφέρει, ότι ένα από τα αγαπημένα παιχνίδια των παιδιών ήταν αυτό όπου έπρεπε να απαντούν σε ερωτήσεις με πόντους. Στην αρχή η ίδια είχε σκεφτεί κάποιες ερωτήσεις, οι οποίες προσπάθησε να είναι ανοικτές γιατί ήθελε να ακολουθήσει την παιδοκεντρική προσέγγιση. Τονίζει όμως ότι δυστυχώς η ίδια χρησιμοποίησε και κλειστές ερωτήσεις. Οι κλειστές ερωτήσεις, δηλαδή να αναφέρει ο/η νηπιαγωγός την σωστή απάντηση και να περιμένει από τα παιδιά να την επαναλάβουν, τονίζει ότι είναι πολύ δασκαλοκεντρικές και ότι αυτό δεν αρέσει στην ίδια. Γι' αυτό το παιχνίδι, τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες και κάθε φορά που απαντούσαν σωστά σημείωναν έναν πόντο στον πίνακα για την ομάδα τους. Τις επόμενες φορές που η ίδια επέλεξε αυτό το

παιχνίδι, αποφάσισε να το εξελίξει βάζοντας χρονόμετρο, κάνοντας περισσότερες ερωτήσεις και χωρίζοντας τα παιδιά σε πιο πολλές ομάδες. Η συνεντευξιαζόμενη για να μετατρέψει το παιχνίδι σε πιο αστείο ντύθηκε παρουσιάστρια και αυτό βοήθησε τα παιδιά να αναλάβουν ρόλους μέσα στο παιχνίδι και έδειχναν ενθουσιασμένα. Όσον αφορά το παιχνίδι, η ίδια χρησιμοποιεί τη μεταφορά παιχνίδι σαν τηλεπαιχνίδι και αναφέρει ότι θα έκανε κάποιες αλλαγές για να το εξελίξει. Εξηγεί, ακόμα, πως τις ερωτήσεις του παιχνιδιού θα ήταν καλύτερο να τις σκεφτεί με τα παιδιά, να συζητήσει μαζί τους και έπειτα να παίξουν όλοι μαζί, δίνοντας έτσι έμφαση στην παιδοκεντρική προσέγγιση, που θέτει σε πρωταρχική θέση τα παιδιά. Τέλος, με τη ζωνρή περιγραφή αναφέρεται σε έναν ακόμα τρόπο αξιολόγησης των παιδιών τον οποίο θα χρησιμοποιούσε. Περιγράφει ως ιδανικό τρόπο τη διοργάνωση μιας γιορτής-παράστασης μια φορά τον μήνα, ή στο τέλος της εβδομάδας, ή σε χρόνο που θα έκρινε η ίδια και τα παιδιά, και χρησιμοποιεί τη μεταφορά γιορτή-παρουσίαση στους γονείς. Η ίδια με μορφή λίστας αναφέρει ότι σ' αυτήν τη γιορτή τα παιδιά θα παρουσίαζαν στους γονείς τους αυτά που μάθανε, αυτά που είδανε, αυτά που ακούσανε και αυτά που κάνανε μέσα στην τάξη. Έτσι, μέσα από αυτό οι γονείς θα είναι ενήμεροι για αυτά που έκαναν τα παιδιά τους χωρίς όμως αυτή η γιορτή να αποτελεί μια πιεστική διαδικασία για τα παιδιά.

5.15 Ερώτηση 22

Απόσπασμα 15

Απάντηση Ζέτας

Ερ: Χμ. Θεωρείς ότι θα ήταν καλύτερα να μην αξιολογούνταν καθόλου η επίδοση των παιδιών στο νηπιαγωγείο;

Ζ: Όχι. Όχι σε καμία περίπτωση. Η αξιολόγηση είναι είναι νομίζω θα έλεγα το κλειδί για να μπορέσεις να γίνεις καλύτερος σε κάτι, για να εξελιχθείς. Γιατί στην ουσία αξιολόγηση βλέπεις τι δεν πήγε καλά και να μπορέσεις να το βελτιώσεις, να το διορθώσεις για παράδειγμα.

Ερ: Ε μου εξηγείς λίγο τι εννοείς το κλειδί για να εξελιχθείς;

Ζ: Ναι. Ε όταν έχεις ένα δηλαδή ο Γιωργάκης για παράδειγμα που ήρθε στην τάξη και δεν μιλούσε σε κανέναν ε στις όταν μίλησε για παράδειγμα με τη μαμά, λέω εγώ τώρα, είπαμε ότι να το βοηθήσουμε λίγο να ανοιχτεί, να κάνει κάποιους φίλους και έχεις αυτόν τον στόχο.

Όταν λοιπόν βλέπεις μια συμπεριφορά που επαναλαμβάνεται και τελικά δεν έχει πετύχει αυτό που ήθελες, δεν τον βοήθησες τελικά και έχει μείνει κλειστός όπως και πριν, σημαίνει ότι κάτι δεν έκανες καλά. Αντίστοιχα, λειτουργεί και με τα παιδιά. Όταν δηλαδή δεν τα βοηθάς να μάθουν περισσότερα πράγματα, να π.χ. να εκφραστούν, να καλλιεργηθεί ο λόγος τους, να η σκέψη τους και μένουνε στάσιμα σε και γνωστικά και και κοινωνικά να κοινωνικοποιηθούν, σημαίνει ότι πρέπει κάτι να αλλάξει για να μπορέσουν να μάθουν περισσότερα πράγματα, να κάνουν πιο πολλούς φίλους.

Ερ: Χμ. Ε για ποιους λόγους δεν θα ήταν καλύτερα να μην αξιολογούνταν καθόλου η επίδοση των παιδιών στο νηπιαγωγείο;

Z: Δεν θα ήταν καλύτερα γιατί δεν θα βοηθούσε ε αρχικά και εμάς τους ίδιους να αξιολογήσουμε το εκπαιδευτικό μας έργο, να δούμε κατά πόσο δηλαδή έχουμε βοηθήσει και την τάξη συνολικά αλλά και το κάθε παιδί ξεχωριστά ε να να έχουμε ικανοποιήσει τις ανάγκες τους. Μπορεί μια τάξη να έχει ανάγκη πιο πολύ να για παράδειγμα να τονίσουμε την ομαδικότητα, να λειτουργούν σε ομάδες όταν κάνουμε κάτι. Μια άλλη τάξη μπορεί να έχει πιο πολύ ανάγκη να καλλιεργήσει το λόγο της, τον προφορικό λόγο των παιδιών για παράδειγμα, οπότε χωρίς αυτό ούτε εμείς μπορούμε να κάνουμε κάτι καλύτερο την επόμενη φορά μέσα στη τάξη ως δραστηριότητα ούτε και τα ίδια τα παιδιά όμως δεν ξέρουμε και τι να πούμε στους γονείς. Ότι δηλαδή έμαθε τι τελικά το παιδί.

Ερ: Χμ.

Z: Ή αποκόμισε κάτι απ' τη τάξη. Αυτό το κάτι, φαίνεται πολλές φορές μέσα από την αξιολόγηση.

Ερ: Χμ. Ανεφηρες αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου ε δηλαδή;

Z: Χμ. Αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου ε εννοώ το ε στο τέλος της στο τέλος της μέρας θα έλεγα ε ν μπορεί ο εκπαιδευτικός ή η εκπαιδευτικός να δει το πριν και το μετά. Ότι δηλαδή είχα τη δραστηριότητα, περίμενα θα γίνουν αυτά τα πράγματα, αυτός ο στόχος και τελικά είχα τα χι αποτελέσματα. Οπότε άρα σα συμπέρασμα αυτό το έκανα καλά, αυτό θέλει βελτίωση, δεν για παράδειγμα ε την επόμενη φορά θα βάλω λιγότερες ε ασκήσεις με ζωγραφική ε ή δραστηριότητες και λοιπά γιατί είδα ότι κουράστηκαν.

Ερ: Χμ.

Z: Δεν το έκαναν ας πούμε θα έπρεπε να βάλω λιγότερα.

Ανάλυση

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα η συνεντευξιαζόμενη αναφέρει αν θα ήταν καλύτερα να μην αξιολογείται καθόλου η επίδοση των παιδιών στο νηπιαγωγείο. Η ίδια τονίζει ότι η αξιολόγηση πρέπει να γίνεται στο νηπιαγωγείο και χρησιμοποιεί τη μεταφορά αξιολόγηση-κλειδί για να μπορέσει κάποιος/α μαθητής/ρια να εξελιχθεί. Με την αξιολόγηση, δηλαδή, ο/η νηπιαγωγός εντοπίζει αυτό που δεν πήγε καλά σε μια δραστηριότητα και προσπαθεί να το διορθώσει και να το βελτιώσει. Σύμφωνα με τους Edwards και Potter (1992), εντοπίζεται η ζωνρή περιγραφή όπου η συνεντευξιαζόμενη αναφέρει ένα παράδειγμα για να εξηγήσει ότι η αξιολόγηση είναι κλειδί για να εξελιχθεί κάποιος/α. Περιγράφει ότι στην τάξη ο/η νηπιαγωγός παρατηρεί ότι ένα παιδί δεν μιλάει σε κανέναν/καμία, γι' αυτό και συζητά με τους γονείς του και αποφασίζουν να το βοηθήσουν να ανοιχτεί και να κάνει κάποιους/ες φίλους/ες. Όταν όμως ο/η νηπιαγωγός παρατηρεί ότι ο στόχος που έχει θέση για το παιδί δεν πραγματοποιείται τότε αυτό σύμφωνα με την ίδια σημαίνει ότι κάτι δεν γίνεται σωστά. Τονίζει ακόμα ότι αυτό αφορά όλα τα παιδιά και με τη μορφή λίστας αναφέρει ότι οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να βοηθάνε τα παιδιά να εκφραστούν, να μάθουν περισσότερα πράγματα, να καλλιεργήσουν τον λόγο τους, την σκέψη τους και να μην μένουν στάσιμα γνωστικά και κοινωνικά. Επιπρόσθετα, εντοπίζεται σύμφωνα με τους Potter και Wetherell (2009), η αυτοεκπλήρωση και πιο συγκεκριμένα η συνείδηση που πρέπει να έχουν οι εκπαιδευτικοί όσον αφορά την αξιολόγηση των μαθητών/ριών τους. Η ίδια επεξηγεί τους λόγους για τους οποίους είναι καλό να υπάρχει αξιολόγηση στο νηπιαγωγείο, αναφέροντας ότι η αξιολόγηση είναι σημαντική για όλους/ες τους/τις εκπαιδευτικούς για να μπορούν να κρίνουν το εκπαιδευτικό τους έργο, να δουν πόσο έχουν βοηθήσει το κάθε παιδί ξεχωριστά αλλά και όλη την τάξη συνολικά. Η ίδια με ζωνρή περιγραφή περιγράφει τις ποικίλες ανάγκες που έχει η κάθε τάξη, όπως η ανάγκη να ενισχυθεί το ομαδικό πνεύμα και η καλλιέργεια του προφορικού λόγου. Σύμφωνα με τους Potter και Wetherell (2009), εντοπίζεται η αυτοεκπλήρωση και πιο συγκεκριμένα η συνείδηση που πρέπει να έχει ο/η εκπαιδευτικός. Πρέπει δηλαδή να γνωρίζει τις αδυναμίες της τάξης του/της, γιατί αλλιώς δεν θα μπορέσει να σχεδιάσει καλύτερες δραστηριότητες και να ενημερώσει τους γονείς για την επίδοση των παιδιών τους. Τέλος, εντοπίζεται η ρητορική του επιχειρήματος, με την οποία η συνεντευξιαζόμενη εξηγεί την έννοια αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου των εκπαιδευτικών. Αναφέρει ότι στο τέλος της μέρας οι εκπαιδευτικοί είναι καλό να συγκρίνουν τη δραστηριότητα που είχαν σχεδιάσει και τη δραστηριότητα αφού ολοκληρωθεί. Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να συγκρίνουν τους στόχους που περίμεναν ότι θα επιτευχθούν και τα

τελικά αποτελέσματα. Αναφέρει, σαν παράδειγμα ότι ίσως οι εκπαιδευτικοί να πρέπει να αλλάξουν κάποια πράγματα σχετικά με τις δραστηριότητες όπως να μειώσουν τη ζωγραφική, γιατί τα παιδιά έχουν κουραστεί.

5.16 Ερώτηση 23

Απόσπασμα 16

Απάντηση Βασιλικής

Ερ: Χμ. Ε θα ήθελες να συμπληρώσεις κάτι άλλο όσον αφορά την επίδοση των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες στο νηπιαγωγείο;

Β: Ε θα ήθελα να πω ότι επειδή ας πούμε δεν έχω κάποια εμπειρία, γιατί τώρα είναι να κάνω τη μεγάλη μου πρακτική.

Ερ: Χμ.

Β: Αλλά στη διευρυμένη μου πρακτική έμαθα πολλά πράγματα και τώρα με την πτυχιακή μου ε διαπίστωσα ότι όταν έκανα γω έναν κάποιο έτσι σχεδιασμό για τις δραστηριότητες, όταν ήρθα σε επαφή με τα παιδιά κατάλαβα ότι η επίδοση είναι κάτι πολύ σχετικό και ότι εν τέλει τα παιδιά είναι δύσκολο αρχικά να τα συντονίσεις στο να σε ακούνε και αυτό ε σίγουρα θέλει τον χρόνο του ε σίγουρα δυσκολευτ θα δυσκολευτείς ο κάθε νηπιαγωγός θα η νηπιαγωγός θα δυσκολευτεί στην αρχή, αλλά θεωρώ ότι τελικά το ενδιαφέρον μπορούμε να το κερδίσουμε στα παιδιά. Και θέλω να πιστεύω ότι ουσιαστικά με την προσπάθεια μπορούν τα παιδιά να αποκομίσουν πολλά πράγματα, αλλά και ακούγοντας το ένα το άλλο ε μπορεί να φέρει αυτό μία καλύτερη επίδοση, δηλαδή το να συζητάνε μεταξύ τους, δηλαδή ε όταν έβαλα τα παιδιά να παίζουν παιχνίδι ρόλων ε θεωρώ ότι το ένα επηρεαζόταν πολύ από το άλλο είτε αρνητικά είτε θετικά. Δηλαδή, μέσα από τη συζήτηση και των γονέων και των νηπιαγωγών και των παιδιών και ολονών αυτών των ομάδων μεταξύ τους η επίδοση μπορεί να φέρει νέα νοηματοδότηση και ένα καλύτερο αποτέλεσμα.

Ερ: Χμ. Εε.

Β: Ένα καλύτερο όραμα.

Ερ: Ναι. Τι εννοείς ότι η επίδοση είναι σχετική;

B: Ε εννοώ η επίδοση ότι είναι σχετική, δηλαδή εε εγώ στο μυαλό μου αρχικά είχα θέσει κάποιους σκοπούς.

Ερ: Χμ.

B: Δηλαδή τα παιδιά να μπορέσουν να καταλάβουν τι είναι ας πούμε η Πόντια γυναίκα και να κάνουμε και αυτό και αυτό με τα παιδιά. Ε αλλά επειδή προέκυψαν διάφορα ζητήματα έπρεπε όλο αυτό εγώ να έχω την ευελιξία να το αλλάξω, να φέρω ένα μία νέα νοηματοδότηση στη επίδοση των παιδιών. Έπρεπε να αλλάξω όλο το πλαίσιο να το προσαρμόσω στις ανάγκες των παιδιών και εν τέλει μαζί με τα παιδιά να καταφέρουμε κάτι πάρα πολύ ωραίο και να αποκομίσουν και αυτά την ουσία αυτού που ε πίστευα εγώ αρχικά ως επιθυμητό.

Ερ: Χμ.

B: Αλλά τα ίδια τα παιδιά ουσιαστικά μ ε με οδήγησαν σ' αυτό που αυτά θεωρούσαν επιθυμητό.

Ερ: Χμ.

B: Και ας μην ήτανε τόσο καλό πιστεύω ότι εν τέλει με την προσπάθεια ήρθε και η καλύτερη επίδοση, κάπως έτσι.

Ερ: Άρα ευελιξία, με τον όρο ευελιξία τι εννοείς;

B: Εννοώ ότι να μην είμαστε μονόπλευροι, να μην λέμε ας πούμε εγώ θεωρώ ότι επίδοση σ' αυτή η τη δραστηριότητα θα είναι να επιτύχουμε τους στ αυτούς τους στόχους. Αλλά να μπορώ να ακούω εγώ τα παιδιά εκείνη την ώρα ποιες είναι οι ανάγκες τους. Αυτό.

Ερ: Χμ. Ευχαριστώ πολύ.

Ανάλυση

Στο απόσπασμα η συνεντευξιαζόμενη αναφέρει αυτά που θα ήθελε να συμπληρώσει επιπλέον σχετικά με την επίδοση των παιδιών στο νηπιαγωγείο. Σύμφωνα με τους Potter και Wetherell (2009), εντοπίζεται η αυτοεκπλήρωση και πιο συγκεκριμένα η προσωπική ανάπτυξη, καθώς η ίδια αναφέρει ότι δεν έχει ακόμα εμπειρία από τη μεγάλη πρακτική αλλά από τη διευρυμένη και την πτυχιακή της εργασία. Ακόμα, εντοπίζεται η ρητορική του επιχειρήματος και η συνεντευξιαζόμενη αναφέρει ότι όταν ασχολήθηκε με παιδιά κατάλαβε

ότι η επίδοση είναι κάτι σχετικό και ότι είναι δύσκολο τα παιδιά να ακούνε τον/την εκπαιδευτικό, γι' αυτό και χρειάζεται χρόνος για να το καταφέρει αυτό. Η ίδια χρησιμοποιεί τη ζωνρή περιγραφή και αναφέρει ότι όσον αφορά την επίδοση που είναι σχετική η ίδια είχε θέσει κάποιους στόχους. Σαν παράδειγμα, αναφέρει ότι είχε ως στόχο τα παιδιά να καταλάβουν ποια είναι η Πόντια γυναίκα. Όταν ήθελε να το παρουσιάσει στα παιδιά προέκυψαν κάποιες δυσκολίες οπότε έπρεπε να έχει η ίδια την ευελιξία για να δημιουργήσει μια νέα νοηματοδότηση. Προσπάθησε, δηλαδή, να αλλάξει τη δραστηριότητα με βάση τις ανάγκες των παιδιών και εν τέλει αναφέρει ότι η ίδια τα κατάφερε και ότι τα παιδιά απέκτησαν γνώσεις πάνω στο θέμα. Παρόλα αυτά, αναφέρει ότι στο τέλος οι εκπαιδευτικοί καταφέρνουν να κερδίσουν το ενδιαφέρον των παιδιών. Θεωρεί ακόμα ότι αν τα παιδιά προσπαθήσουν θα μπορέσουν να αποκτήσουν πολλές γνώσεις μέσα από την συζήτηση μεταξύ τους, αλλά και από την συζήτηση γονιών και εκπαιδευτικών και τότε θα επηρεαστεί η επίδοση των παιδιών είτε αρνητικά είτε θετικά. Η επικοινωνία των γονιών, των εκπαιδευτικών και των παιδιών μπορεί να συμβάλλει σε μια νέα νοηματοδότηση της επίδοσης και ένα καλύτερο αποτέλεσμα, ένα καλύτερο όραμα. Τέλος, εντοπίζεται σύμφωνα με τους Potter και Wetherell (2009), η αυτοεκπλήρωση και πιο συγκεκριμένα η συνείδηση αλλά και η παιδοκεντρική προσέγγιση, καθώς η ίδια αναφέρει ότι τα παιδιά οδήγησαν τη δραστηριότητα και ότι οι νηπιαγωγοί δεν πρέπει να είναι μονόπλευροι, αλλά πρέπει να εντοπίζουν και να ακούν τις ανάγκες των παιδιών εκείνη την ώρα και να τροποποιούν τις δραστηριότητες που έχουν ήδη σχεδιάσει. Τονίζει, επιπλέον, ότι παρόλο που μπορεί η δραστηριότητα να μην ήταν τόσο καλή με προσπάθεια ήρθε και η καλύτερη επίδοση των παιδιών.

6. Συζήτηση

Η εργασία αυτή έχει ως στόχο να αναδείξει τον τρόπο που οι ίδιοι/ες οι φοιτητές/ριες που σπουδάζουν νηπιαγωγοί κατανοούν την επίδοση των παιδιών στο νηπιαγωγείο, αναλύοντας τις λογοδοτήσεις τους στο πλαίσιο ημι-δομημένων συνεντεύξεων. Έτσι, μπορεί να συμβάλει στην παραγωγή γνώσης σχετικά με τη θέση που έχει η επίδοση ως αξία στην εκπαίδευση ως ένα πεδίο της ανθρώπινης ζωής από την πλευρά των ίδιων των καθημερινών συμμετεχόντων/ουσών στο σχολείο, προσφέροντας μια διαφορετική αναλυτική οπτική στη σχετική ποιοτική έρευνα.

Σε σχέση με την υπάρχουσα βιβλιογραφία η μόνη σχετική ποιοτική έρευνα που βρέθηκε ήταν η έρευνα των Peterson et al. (2011). Σημαντική διαφορά ανάμεσα στις δύο έρευνες παρατηρείται στη μεθοδολογία. Στην ποιοτική έρευνα των Peterson et al. (2011), οι ερευνητές/ριες έκαναν ανάλυση περιεχομένου. Αντίθετα, στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα εργασία έγινε ανάλυση λογοδοτήσεων, η οποία αφορά τόσο το περιεχόμενο όσο και τη μορφή. Δίνεται έμφαση, δηλαδή, στον τρόπο με τον οποίο οι συμμετέχουσες διαχειρίζονται το ζήτημα της ευθύνης για την επίδοση των παιδιών ως νηπιαγωγοί.

Σύμφωνα με τα ευρήματα στην έρευνα των Peterson et al. (2011), οι μαθητές/ριες θεωρούν ότι οι ίδιοι/ες ευθύνονται για την επίδοσή τους και ότι η προσωπική τους ευθύνη και το κίνητρο μπορούν να τους οδηγήσουν στην σχολική τους επιτυχία. Υπεύθυνους θεωρούν επίσης, τους/τις εκπαιδευτικούς και τους γονείς. Γι' αυτό και οι τελευταίοι είναι σημαντικό να υποστηρίζουν και να ενθαρρύνουν τα παιδιά τους. Όσον αφορά τους γονείς που συμμετείχαν στην έρευνα τονίζουν ότι η επιτυχία των παιδιών εξαρτάται τόσο από αυτά όσο και από τους γονείς και τους/τις εκπαιδευτικούς. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί τονίζουν ότι η επιτυχία των παιδιών εξαρτάται από τη δική τους προσπάθεια, από τις προσδοκίες των γονιών, από την έλλειψη πόρων στα σχολεία και όχι από τους ίδιους.

Οι συμμετέχουσες της έρευνας που παρουσιάζεται σ' αυτήν την εργασία ορίζουν ως επίδοση τον βαθμό με τον οποίο τα παιδιά ανταποκρίνονται στις δραστηριότητες που σχεδιάζουν οι νηπιαγωγοί. Αναφέρουν, ακόμα ότι οι νηπιαγωγοί είναι υπεύθυνοι/ες για την επίδοση των παιδιών, γιατί αυτοί/ες σχεδιάζουν τις δραστηριότητες. Επίσης, ευθύνη για την επίδοση των παιδιών έχουν οι μαθητές/ριες όταν δεν καταβάλλουν επαρκή προσπάθεια, αλλά και οι γονείς με τις προσδοκίες που έχουν για τα παιδιά τους. Τονίζουν, ακόμα, ότι όταν οι νηπιαγωγοί έχουν υψηλές προσδοκίες για τα παιδιά τότε αυτά τα πάνε καλά, ενώ όταν έχουν χαμηλές προσδοκίες τότε μένουν στάσιμα. Γι' αυτό και αναφέρουν ότι είναι καλό να μην εξωτερικεύουν τις προσδοκίες τους στα παιδιά. Οι συνεντευξιαζόμενες ανέφεραν ότι τα παιδιά επειδή είναι μικρά δεν έχουν προσδοκίες από τον εαυτό τους σε αντίθεση με τους γονείς που έχουν προσδοκίες για τα παιδιά τους και προκαλούν σ' αυτά άγχος.

Σύμφωνα με τα ευρήματα, τα παιδιά είναι σημαντικό να γνωρίζουν για την επίδοσή τους, γιατί έτσι καταλαβαίνουν την πρόοδό τους. Το ίδιο σημαντικό είναι και για τους γονείς να γνωρίζουν για την επίδοση των παιδιών, γιατί μπορούν να συμβάλλουν και αυτοί στην ανάπτυξη των παιδιών τους. Οι συμμετέχουσες αναφέρουν ότι τα παιδιά είναι απαραίτητα να

συμμετέχουν στην αξιολόγηση της επίδοσής τους με συζήτηση και με διάφορα παιχνίδια. Για τους γονείς τονίζουν ότι από τη μία πλευρά δεν είναι καλό να συμμετέχουν στη διαδικασία της αξιολόγησης, καθώς δεν βρίσκονται μέσα στην τάξη την ώρα του μαθήματος και από την άλλη ότι αν συμμετέχουν θα μπορέσουν να βοηθήσουν τους/τις νηπιαγωγούς στην αξιολόγηση των παιδιών. Επιπλέον, οι συνεντευξιαζόμενες αναφέρουν ως κατάλληλους τρόπους αξιολόγησης την συζήτηση στην ολομέλεια, το παιχνίδι και τα ανοιχτά φύλλα εργασίας. Τέλος, όσον αφορά την αξιολόγηση στο νηπιαγωγείο οι συμμετέχουσες ανέφεραν ότι θα μπορούσε να παραληφθεί γιατί τα παιδιά είναι ακόμα μικρά και από την άλλη ότι μέσα από αυτή τη διαδικασία ο/η νηπιαγωγός παρατηρεί την εξέλιξη των παιδιών, εντοπίζει τις δυσκολίες που έχουν και σχεδιάζει καλύτερες δραστηριότητες.

Μέσα από τις απαντήσεις των συνεντευξιαζόμενων δίνεται έμφαση στην παιδοκεντρική προσέγγιση, αφού οι φοιτήτριες θέλουν να δίνουν ευκαιρίες στα παιδιά να εμπλέκονται στις δραστηριότητες και να εκφράζουν τις απόψεις τους. Ακόμα, θεωρούν ότι ο/η νηπιαγωγός είναι απαραίτητο να θέτει στόχους για την κάθε δραστηριότητα με βάση τις ανάγκες και τις εμπειρίες των παιδιών. Τέλος, μέσα από τους τρόπους αξιολόγησης που προτείνουν διευκολύνουν την έκφραση των παιδιών και τον διάλογο. Ο/η νηπιαγωγός δεν επιβάλλει, δηλαδή τις απόψεις του/της αλλά έχει τον ρόλο του διαμεσολαβητή και ενθαρρύνει την συμμετοχή όλων των παιδιών στη λήψη αποφάσεων.

Στην έρευνα περιορισμό αποτελεί ο περιορισμένος αριθμός του δείγματος που συμμετείχε σ' αυτήν, καθώς οι 8 συμμετέχουσες εκπαιδευόνταν ως νηπιαγωγοί στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας και βρίσκονταν όλες στο τέταρτο έτος των σπουδών τους. Τέλος, ένας ακόμα περιορισμός σ' αυτήν την έρευνα είναι ότι η ανάλυση επικεντρώθηκε στο μικρο-επίπεδο, δηλαδή στις λογοδοτήσεις, και δεν επεκτάθηκε στο μακρο-επίπεδο, δηλαδή στο ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο προέκυψαν οι συγκεκριμένες λογοδοτήσεις (Μποζατζής & Δραγώνα, 2011).

Σε μελλοντικές έρευνες θα μπορούσε εκτός από τις λογοδοτήσεις των φοιτητών/ριών νηπιαγωγών να ληφθούν υπόψη και οι λογοδοτήσεις των γονιών και των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε νηπιαγωγεία και έχουν εμπειρία στην εκπαίδευση των παιδιών. Επιπλέον, στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε δε συμμετείχαν καθόλου άντρες φοιτητές, καθώς οι άντρες που εκπαιδευόνταν ως νηπιαγωγοί είναι λίγοι. Σε μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν τα αποτελέσματα αυτής για να δημιουργηθούν νέες ερωτήσεις, οι οποίες θα απευθύνονται σε ένα πιο ευρύ πλαίσιο συμμετεχόντων/ουσών.

Βιβλιογραφία

- Aronson, E., Wilson, D. T., & Sommers, R. S. (2020). Κοινωνική Ψυχολογία. Τζιόλας.
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. Freeman.
- Billig, M. (2008). The hidden roots of critical psychology: Understanding the impact of Locke, Shaftesbury and Reid. Sage.
- Brophy, J. E. (1983). Research on the self-fulfilling prophecy and teacher expectations. *Journal of Educational Psychology*, 75, 631-661.
- Burr, V. (2015). Κοινωνικός Κονστρουξιονισμός, 1-3.
- Dickerson, P. (2021). Κοινωνική ψυχολογία: Παραδοσιακές και κριτικές προσεγγίσεις. Κριτική.
- Edwards, D., & Potter, J. (1992). Discursive Psychology. Sage.
- Heritage, J. (1984). Garfinkel and Ethnomethodology. Polity Press.
- Meisels, S. J., Wen, X., & Beachy-Quick, K. (2010). Authentic assessment for infants and toddlers: Exploring the reliability and validity of the Ounce Scale.
- Mills, C.W. (1940). "Situated Actions and Vocabularies of Motive". *American Sociological Review*, 5: 904-913.
- Mishler, G. E. (1996). Συνέντευξη Έρευνας: Νοηματικό Πλαίσιο και Αφήγημα. *Ελληνικά Γράμματα*.
- Parker, I. (1989a). *The Crisis in Modern Social Psychology and How to End It*. Routledge.
- Peterson, R. E., Rubie-Davies, M. C., Elley-Brown, J. M., Widdowson, A. D., Dixon, S. R., & Irving, E. S. (2011). Who is to blame? Students, teachers and parents views on who is responsible for student achievement, 1-12.
- Potter, J., & Wetherell, M. (2009). Λόγος και κοινωνική ψυχολογία: Πέρα από τις στάσεις και τη συμπεριφορά. *Μεταίχμιο*.
- Rubie-Davies, M. C., Stephens, M. J., & Watson, P. (2015). *Routledge International Handbook of Social Psychology of the Classroom*. Routledge.
- Swaffield, S. (2011). Getting to the heart of authentic assessment for learning. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 18(4), 433-49.

Willig, C. (2015). Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας στην Ψυχολογία: Εισαγωγή. Gutenberg –Γιώργος & Κώστας Δαρδανός.

Zimmerman, J. B. (2000). Self-efficacy: an essential motive to learn. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 82-91.

Κοκκινάκη, Φ. (2006). Κοινωνική Ψυχολογία: Εισαγωγή στη μελέτη της κοινωνικής συμπεριφοράς. Τυπωθήτω.

Μπιρμπίλη, Μ. (2014). Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου. Αθήνα.

Μποζατζής, Ν., & Δράγωνα, Θ. (Επιμ.) (2011). Κοινωνική Ψυχολογία: Η στροφή στον λόγο. Μεταίχμιο.

Ντολιοπούλου, Ε., & Γουργιώτου, Ε. (2008). Η αξιολόγηση στην εκπαίδευση: με έμφαση στην προσχολική. Gutenberg.

Πέκης, Α. (2020). Η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή στην προσχολική και πρώτη σχολική εκπαίδευση: θεωρητικές και παιδαγωγικές διαστάσεις, 131-134.

Ρεκαλίδου, Γ. (2016). Η αξιολόγηση στην τάξη του Νηπιαγωγείου: Τί, γιατί και πώς; Gutenberg.

ΥΠΔΒΜΘ (2011β). Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου 2011. Πράξη «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο πρόγραμμα σπουδών, στους Άξονες Προτεραιότητας 1, 2, 3 - Οριζόντια Πράξη», με κωδικό MIS 295450, Υπόεργο 1: «Εκπόνηση Προγραμμάτων Σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και οδηγών για τον εκπαιδευτικό «Εργαλεία Διδακτικών Προσεγγίσεων». Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

ΥΠΔΒΜΘ (2014). Οδηγός Νηπιαγωγού. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

ΥΠΔΒΜΘ (2021). Πρόγραμμα Σπουδών για την Προσχολική Εκπαίδευση. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Παράρτημα 1

Επιστολή προς τους/τις συμμετέχοντες/ουσες

Αγαπητοί/τές συμμετέχοντες/ουσες,

Θα ήθελα να σας καλέσω να συμμετέχετε στην έρευνα που πραγματοποιώ στα πλαίσια της πτυχιακής μου εργασίας με τίτλο «Λογοδοτήσεις της επίδοσης των μαθητών/ριών στον λόγο των φοιτητριών και φοιτητών που σπουδάζουν νηπιαγωγεί». Η έρευνα αυτή έχει ως στόχο να μελετήσει τον τρόπο με τον οποίο οι φοιτητές/ριες που φοιτούν στο τμήμα Νηπιαγωγών κατασκευάζουν την επίδοση των παιδιών στο νηπιαγωγείο, δηλαδή τον τρόπο που την περιγράφουν και την αξιολογούν.

Η έρευνα θα πραγματοποιηθεί με τη μορφή ημι-δομημένων συνεντεύξεων, οι οποίες αρχικά θα μαγνητοφωνηθούν και στην συνέχεια θα απομαγνητοφωνηθούν. Οι συνεντεύξεις των συμμετεχόντων/ουσών θα είναι ανώνυμες και θα χρησιμοποιηθούν ψευδώνυμα. Ακόμη, ως συμμετέχοντες/ουσες μπορείτε να λάβετε τις ερωτήσεις της συνέντευξης πριν από τη διεξαγωγή της. Τέλος, αν θελήσετε υπάρχει η δυνατότητα να δείτε τα αποτελέσματα της έρευνας.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων,

Ουρανία Κιζιμίδου

Παράρτημα 2

Σχέδιο ημι-δομημένης συνέντευξης

1. Σε ποιο έτος των σπουδών σου βρίσκεσαι;
2. Έχεις παρακολουθήσει την πρακτική άσκηση;
3. Έχεις σχεδιάσει παιδαγωγικές δραστηριότητες; Αν ναι, ποιους τρόπους διάλεξες να κάνεις την αξιολόγηση της επίδοσης των παιδιών στις δραστηριότητες αυτές;
4. Από όσα διδάχτηκες στα μαθήματα στο Τμήμα, με ποιον τρόπο θα όριζες τι είναι η επίδοση των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες στο νηπιαγωγείο;
5. Ποιους από τους τρόπους αξιολόγησης της επίδοσης των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες θεωρείς τους πιο κατάλληλους για το νηπιαγωγείο; Για ποιους λόγους τους θεωρείς κατάλληλους;
6. Ποιους από τους τρόπους αξιολόγησης της επίδοσης των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες θεωρείς τους πιο ακατάλληλους; Για ποιους λόγους τους θεωρείς ακατάλληλους;
7. Θεωρείς ότι είναι σημαντικό να αξιολογούν οι νηπιαγωγοί την επίδοση των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες; Αν ναι, για ποιους λόγους είναι σημαντικό; Αν όχι, για ποιους λόγους, δεν είναι σημαντικό;
8. Θεωρείς ότι η επίδοση (καλή ή κακή) των παιδιών επηρεάζει την σχέση του/της νηπιαγωγού με τα παιδιά; Αν ναι, με ποιους τρόπους την επηρεάζει; Για ποιους λόγους την επηρεάζει; Αν όχι, για ποιους λόγους δεν την επηρεάζει;
9. Θεωρείς ότι η επίδοση (καλή ή κακή) των παιδιών επηρεάζει την σχέση του/της νηπιαγωγού με τους γονείς των παιδιών; Αν ναι, με ποιους τρόπους την επηρεάζει; Για ποιους λόγους την επηρεάζει; Αν όχι, για ποιους λόγους δεν την επηρεάζει;
10. Θεωρείς ότι οι προσδοκίες του/της νηπιαγωγού επηρεάζουν την επίδοση των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες; Αν ναι, με ποιους τρόπους την επηρεάζουν; Αν όχι, γιατί δεν την επηρεάζουν;

11. Θεωρείς ότι ευθύνονται οι νηπιαγωγοί για την επίδοση (καλή ή κακή) των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες; Αν ναι, για ποιους λόγους ευθύνονται; Αν όχι, για ποιους λόγους δεν ευθύνονται;
12. Θεωρείς ότι είναι σημαντικό να γνωρίζουν τα παιδιά για την επίδοσή τους (καλή ή κακή) στις παιδαγωγικές δραστηριότητες; Αν ναι, για ποιους λόγους είναι σημαντικό; Αν όχι, για ποιους λόγους δεν είναι σημαντικό;
13. Θεωρείς ότι είναι σημαντικό να συμμετέχουν τα παιδιά στην αξιολόγηση της επίδοσής τους στις παιδαγωγικές δραστηριότητες; Αν ναι, με ποιους τρόπους θα μπορούσαν να συμμετέχουν; Αν όχι, για ποιους λόγους δε θα μπορούσαν να συμμετέχουν;
14. Θεωρείς ότι η επίδοση (καλή ή κακή) των παιδιών επηρεάζει τις σχέσεις μεταξύ τους; Αν ναι, με ποιους τρόπους την επηρεάζει; Για ποιους λόγους την επηρεάζει; Αν όχι, για ποιους λόγους δεν την επηρεάζει;
15. Θεωρείς ότι οι προσδοκίες των παιδιών από τον εαυτό τους επηρεάζουν την επίδοσή τους στις παιδαγωγικές δραστηριότητες; Αν ναι, με ποιους τρόπους την επηρεάζουν; Αν όχι, γιατί δεν την επηρεάζουν;
16. Θεωρείς ότι ευθύνονται τα παιδιά για την επίδοσή τους (καλή ή κακή) στις παιδαγωγικές δραστηριότητες; Αν ναι, για ποιους λόγους ευθύνονται; Αν όχι, για ποιους λόγους δεν ευθύνονται;
17. Θεωρείς ότι είναι σημαντικό να γνωρίζουν οι γονείς για την επίδοση (καλή ή κακή) των παιδιών τους στις παιδαγωγικές δραστηριότητες; Αν ναι, για ποιους λόγους είναι σημαντικό; Αν όχι, για ποιους λόγους δεν είναι σημαντικό;
18. Θεωρείς ότι είναι σημαντικό να συμμετέχουν οι γονείς στην αξιολόγηση της επίδοσης των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες; Αν ναι, με ποιους τρόπους θα μπορούσαν να συμμετέχουν; Αν όχι, για ποιους λόγους δε θα μπορούσαν να συμμετέχουν;
19. Θεωρείς ότι οι προσδοκίες των γονιών επηρεάζουν την επίδοση των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες; Αν ναι, με ποιους τρόπους την επηρεάζουν; Αν όχι, γιατί δεν την επηρεάζουν;

20. Θεωρείς ότι ευθύνονται οι γονείς για την επίδοση (καλή ή κακή) των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες; Αν ναι, για ποιους λόγους ευθύνονται; Αν όχι, για ποιους λόγους δεν ευθύνονται;

21. Θεωρείς ότι χρειάζεται να αλλάξουν οι τρόποι αξιολόγησης της επίδοσης των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες στο νηπιαγωγείο; Αν ναι, ποιοι θα ήταν πιο κατάλληλοι τρόποι; Για ποιους λόγους θα ήταν πιο κατάλληλοι; Αν όχι, για ποιους λόγους θεωρείς ότι δε χρειάζεται να αλλάξουν;

22. Θεωρείς ότι θα ήταν καλύτερα να μην αξιολογούνταν καθόλου η επίδοση των παιδιών στο νηπιαγωγείο; Αν ναι, για ποιους λόγους θα ήταν καλύτερα; Αν όχι, για ποιους λόγους δε θα ήταν καλύτερα;

23. Θα ήθελες να συμπληρώσεις κάτι άλλο όσον αφορά την επίδοση των παιδιών στις παιδαγωγικές δραστηριότητες στο νηπιαγωγείο;